

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**4-6 YAŞ OKULÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU BULUNAN
BABALARIN YAŞAM BOYU ÖĞRENME MOTİVASYONUNUN
BABALIK ROLÜ ALGISINA ETKİSİ VE BABALARIN EĞİTİME
KATILMA DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÖZLEM KUTLUANA

DANIŞMAN

DOÇ. DR. GÜLSÜN ŞAHAN

BARTIN-2022

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**4-6 YAŞ OKULÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU BULUNAN BABALARIN YAŞAM
BOYU ÖĞRENME MOTİVASYONUNUN BABALIK ROLÜ ALGISINA ETKİSİ
VE BABALARIN EĞİTİME KATILMA DURUMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özlem KUTLUANA

BARTIN-2022

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN danışmanlığında hazırlamış olduğum "4-6 YAŞ OKULÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU BULUNAN BABALARIN YAŞAM BOYU ÖĞRENME MOTİVASYONUNUN BABALIK ROLÜ ALGISINA ETKİSİ VE BABALARIN EĞİTİME KATILMA DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ" adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu; aksinin tespit edilmesi hâlinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Haziran, 2022
Özlem KUTLUANA

ÖN SÖZ

Yüksek lisans tez çalışmamda engin bilgi ve tecrübeleriyle rehberliğini hiçbir zaman esirgemeyerek her türlü desteğini hissettiren ve her zaman cesaretlendiren, yapıcı eleştirileriyle beni yönlendiren çok değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu süre zarfında deneyim ve görüşlerinden yararlandığım değerli hocam Doç. Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAYGIN'a, görüş ve önerileriyle çalışmama katkı sağlayan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Sema SULAK GÜZEY'e ve kendilerinden ders aldığım tüm hocalarıma katkılarından ötürü teşekkür ederim.

Çalışmam sırasında yardım ve desteklerini esirgemeyen mesai arkadaşlarıma, verilerimi toplamamda emeği geçen tüm anaokulu yönetici ve öğretmenlerine, değerli vakitlerini ayırarak araştırmama katılan sevgili velilerim başta olmak üzere tüm babalara, beni her daim destekleyen ve yanımda olan yakın dostlarıma, tecrübeleriyle çalışmamda bana yol gösteren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Sebahattin ÇETİN'e teşekkür ederim.

Yüksek lisansa başlamamda en büyük destekçim olan canım babama, umutsuzluğa düştüğüm anlarda bile bana güvenini her zaman hissettiren biricik anneme ve beni her daim gayretlendiren kardeşime, yorulup pes ettiğim zamanlarda desteği ve yardımlarıyla beni tekrar cesaretlendiren kıymetli eşim Gökhan KUTLUANA'ya, en çok da zamanından çaldığım, sevgisiyle beni büyüleyen, mutluluk kaynağım biricik kızım Hazal'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışmayı ailem, eşim ve kızıma ithaf ediyorum...

Özlem KUTLUANA

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

4-6 Yaş Okulöncesi Dönemde Çocuğu Bulunan Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonunun Babalık Rolü Algısına Etkisi ve Babaların Eğitime Katılma Durumlarının Değerlendirilmesi

Özlem KUTLUANA

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN

Bartın-2022, Sayfa: 149

Araştırma, 4-6 yaş okulöncesi dönemde çocuğu bulunan babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunu babalık rolü algıları açısından incelemek ve babaların çocuklarının eğitimine katkısını, sorun ve çözüm önerilerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntem desenlerinden eşzamanlı üçgenleme deseni kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri Kuzucu (1999) tarafından geliştirilmiş olan Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ) ve Koç (2017) tarafından geliştirilmiş olan Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeğinin Türkçe uyarlaması (ÇTBÖÖ-TF) ölçeği ile elde edilirken nitel verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme Formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılında Karadeniz’de bir il merkezinde çocuğu 4-6 yaş anaokuluna devam eden 471 baba oluşturmuştur. Ölçekler uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen 393 babaya uygulanırken görüşme formu ise amaçlı rastgele örnekleme yolu ile belirlenen 15 babaya uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Nicel verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler (aritmetik ortalama, standart sapma), nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi, Post-Hoc testi, Spearman Rank Korelasyon testi kullanılmıştır. Görüşme formundan elde

edilen nitel veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Ayrıca güvenilirliği artırmak amacıyla çalışmada doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırma sonucunda babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunun ve babalık rolü algı düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Babaların YBÖ motivasyonu ile yaş, meslek, eşlerin çalışma durumu, çocukların sayısı ve cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken babaların YBÖ motivasyonu ile eğitim düzeyi ve gelir düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Babaların babalık rolü algı düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmazken babaların babalık rolü algı düzeyi ile eğitim düzeyi, meslek, eşlerin çalışma durumu, çocukların sayısı ve cinsiyeti, gelir düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. YBÖ motivasyonu ile babalık algı düzeyi arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Nitel çalışma ile elde edilen sonuçlara göre babaların çocuklarının eğitime katılım yollarının; okul ihtiyaçlarıyla ilgilenme, okula gidiş-gelişi sağlama, ödevlerine yardımcı olma, okul ve öğretmenle görüşme, okul toplantılarına katılma, eğitici oyunlar oynama, aile katılım çalışmalarına katılma, oyun, hikâye ya da deneyler araştırma şeklinde olduğu görülmüştür. Babaların çocukların yetiştirilmesinde ve eğitiminde zorlandıkları konular ise; çocuğun olumsuz huy ve davranışlarıyla baş edememe, zor çalışma şartları ve yeterli zaman bulamama, beslenme konusunda yaşanan zorluklar, babaların kendi tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar, çocuğa beceri kazandırma konusunda yaşanan zorluklar, çocuğun ilgi alanlarını keşfedememe, çocuğu eğitime hazırlama konusunda yaşanan sorunlar, babaların bilgi ve becerilerinde eksiklik, maddi kaynaklı zorluklar olarak tespit edilmiştir. Yaşanan bu zorlukların giderilmesi adına babaların yakın çevreden öneri ve yardım aldığı, sorunla alakalı araştırma yaptığı, kişisel yöntemler geliştirdiği ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Araştırmaya katılan babaların, çocuklarıyla vakit geçiren, çocuklarının eğitime katılan, babalık rolü algısı ve YBÖ motivasyonu yüksek babalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Boyu Öğrenme, Babalık Rolü, Çocuk Eğitimi

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

**The Effect of Lifelong Learning Motivation of Fathers with 4-6 Years Old Preschool
Children on Perception of the Role of Fatherhood and Evaluation of Fathers'
Participation in Education**

Özlem KUTLUANA

Bartın University

Graduate School

**Department of Educational Sciences Lifelong Learning and Adult Education
Subdivision**

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Gülsün ŞAHAN

Bartın-2022, Sayfa: 149

The purposes of the study are to examine the lifelong learning Motivation (LLM) of fathers who have children in the pre-school period of 4-6 years in terms of their fatherhood role perceptions and to evaluate the contribution of fathers to the education of children, the related problems and solutions. In the research, concurrent triangulation design, one of the mixed method designs in which quantitative and qualitative methods were used together, was performed. While the quantitative data of the study were obtained from the Fatherhood Role Perception Scale developed by Kuzucu (1999) and the Turkish adaptation scale of the Employee Lifelong Learning Scale developed by Koç (2017), the qualitative data were provided from the form to determine Lifelong Learning of Preschool Children's Fathers and the status of Participation in the Education of their Children developed by the researcher. The universe of the research consisted of 471 fathers whose children were in the pre-school period of 4-6 years in a city center in the Black Sea region in the 2020-2021 academic years. While the scales were applied to 393 fathers determined by convenient sampling method, the interview form was applied to 15 fathers determined by purposeful random sampling, respectively. The data of the research were analyzed with the SPSS 25. In the analysis of quantitative data, descriptive statistics (arithmetic mean, standard

deviation) and nonparametric statistical methods including Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis H test, Dunn's post-hoc test with Bonferroni correction and Spearman Rank Correlation test were used. The qualitative data obtained from the interview form were analyzed by descriptive analysis method. In addition, direct quotations in the study were included in order to increase reliability.

As a result of the research, it was figured out that the levels of the LLM of fathers and their fatherhood role perception were high. LLM levels of fathers showed no significant difference in terms of age, job, employment status of spouses, the number of children and gender but had significant differences in terms of education level and income. Besides, fatherhood role perception level of fathers had significant differences in terms of education level, job, employment status of spouses, the number of children, gender and income apart from age. There was a positive and significant relationship between the levels of the LLM and fatherhood role perception.

According to the results from the qualitative part of the study, the manners of fathers to participate in their children's education encompassed taking care of their school needs, providing their transportation to and from school, helping with homework, talking over with school and teacher, attending school meetings, playing educational games, participating in family participation activities, exploring games, stories or experiments. The issues that fathers have difficulty in raising and educating their children were inability to cope with the child's negative habits and behaviors, difficult working conditions and not finding enough time, nutrition and problems regarding fathers' own attitudes and behaviors. Difficulties in acquiring skills for the child were inability to discover the child's interests; problems in preparing the child for education, lack in the knowledge and skills of fathers and financial problems. It was found out that fathers received advice and help from their close environment, explored the problem and developed personal methods in order to overcome these experienced difficulties. It was concluded that the fathers involved in this research spent time with their children, participated in their children's education and had high fatherhood role perception and LLM.

Keywords: Lifelong Learning, Fatherhood Role, Child Education

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi
1. GİRİŞ.....	17
1.1 Problem.....	17
1.2 Araştırmanın Amacı	20
1.3 Araştırmanın Önemi.....	20
1.4 Problem Cümlesi.....	21
1.4.1 Alt Problemler	21
1.5 Sayıtlar.....	22
1.6 Sınırlılıklar	22
1.7 Tanımlar	22
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	24
2.1 Yaşam Boyu Öğrenme	24
2.1.1 Yaşam Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Amacı.....	24
2.1.2 Yaşam Boyu Öğrenmenin Önemi	25
2.1.3 Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri.....	27
2.1.4 Yaşam Boyu Öğrenmenin Strateji ve ilkeleri	30
2.1.5 Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme	31
2.1.6 Avrupa Birliği’nde Yaşam Boyu Öğrenme	36

2.2 AİLE VE AİLEDE ROL KAVRAMLARI	38
2.2.1 Annelik Kavramı ve Ailede Annenin Rolü.....	39
2.2.2 Babalık Kavramı ve Ailede Babanın Rolü	39
2.2.3 Babalık Rolünü Etkileyen Faktörler	41
2.2.4 Babanın Çocuğun Yaşamındaki Yeri, Önemi ve Gelişimine Katkısı	42
2.3 BABALARIN OKULÖNCESİ EĞİTİME KATILMA DURUMLARI.....	44
2.3.1 Okulöncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı ve Önemi	44
2.3.3 Okulöncesi Eğitimde Baba Katılımı	46
2.3.4 Türkiye’de Ailelere Yönelik Yapılan Bazı Eğitim Programları	48
2.4 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	54
2.4.1 Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	54
2.4.2 Dünya’da Yapılan Araştırmalar	61
3. YÖNTEM	65
3.1 Araştırmanın Modeli	65
3.2 Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması.....	65
3.2.1 Babalık Rolü Algı Ölçeği	65
3.2.2 Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe Formu	66
3.2.4 Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme Formu	67
3.3 Verilerin Analizi.....	68
3.3.1 Nicel Verilerin Analizi	68
3.3.2 Nitel Verilerin Analizi.....	69
3.4 Çalışma Grubu	70
3.4.1 Nicel Araştırmanın Çalışma Grubu	70
3.4.2 Nitel Araştırmanın Çalışma Grubu.....	73
4. BULGULAR	76
4.1 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyona İlişkin Bulgular.....	76

4.2 Babaların Yaş Aralığı, Eğitim Düzeyi, Meslek, Gelir Durumu, Eşlerinin Çalışma Durumu, Kız Çocuk Sayısı, Erkek Çocuk Sayısı ve Toplam Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular	77
4.2.1 Babaların Yaşlarına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular	77
4.2.2 Babaların Eğitim Düzeyine Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular	78
4.2.3 Babaların Mesleklerine Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular.....	79
4.2.4 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumuna Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular.....	80
4.2.5 Babaların Kız Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular	81
4.2.6 Babaların Erkek Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular	82
4.2.7 Babaların Toplam Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular	83
4.2.8 Babaların Gelir Durumuna Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular.....	84
4.3 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular	85
4.4 Babaların Yaş Aralığı, Eğitim Düzeyi, Meslek, Gelir Durumu, Eşlerinin Çalışma Durumu, Kız Çocuk Sayısı, Erkek Çocuk Sayısı ve Toplam Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular	85
4.4.1 Babaların Yaşlarına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular	85
4.4.2 Babaların Eğitim Düzeyine Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular.....	86
4.4.3 Babaların Mesleklerine Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular	87
4.4.4 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumuna Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular	87
4.4.5 Babaların Kız Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular.....	88
4.4.6 Babaların Erkek Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular.....	89
4.4.7 Babaların Toplam Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular.....	89

4.4.8 Babaların Gelir Durumuna Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular.....	90
4.5 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonu ve Babalık Rolü Algısı Arasındaki İlişki Düzeyine Ait Bulgular	91
4.6 Babaların Okulöncesi Eğitime Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular	92
4.6.1 Babaların Çocuklarıyla Geçirdikleri Süreye İlişkin Bulgular	92
4.6.2 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Ev İçi Yaptıkları Etkinliklere İlişkin Bulgular.....	92
4.6.3 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Ev Dışı Yaptıkları Etkinliklere İlişkin Bulgular	96
4.6.4 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Yönelik Yaptığı Etkinliklere İlişkin Bulgular	99
4.6.5 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Katılımlarına Yönelik Düşüncelerine İlişkin Bulgular	102
4.6.6 Babaların Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Zorlandıkları Konulara İlişkin Bulgular	104
4.6.7 Babaların Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Yaşadıkları Zorlukları Giderme Davranışlarına İlişkin Bulgular	107
4.6.8 Babaların Kişisel Gelişim ve Mesleki Gelişim Alanlarında Gerçekleştirdikleri Faaliyetlere İlişkin Bulgular	110
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	113
5.1 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyon Düzeylerine İlişkin Sonuçlar ..	113
5.2 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonunun Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuçlar	113
5.3 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	115
5.4 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuçlar	116
5.5 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonu ile Babalık Rolü Algı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar	118

5.6 Babaların Günlük ve İş Yaşamlarında Kendilerini Geliştirmek Adına Gerçekleştirdikleri Etkinliklere İlişkin Sonuçlar	119
5.7 Babaların Çocuklarıyla Gerçekleştirdikleri Etkinliklere İlişkin Sonuçlar	119
5.8 Babaların Çocuklarının Eğitimine Yönelik Gerçekleştirdikleri Etkinliklere İlişkin Sonuçlar	120
5.9 Babaların Çocukların Eğitimine Katılımda Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Sonuçlar	121
5.10 Sonuçların Genel Olarak Değerlendirilmesi	122
6. ÖNERİLER.....	124
6.1 Babalara Yönelik Öneriler	124
6.2 Öğretmenlere ve Eğitim Kurumlarına Yönelik Öneriler	124
6.3 Araştırmacılara Yönelik Öneriler	125
KAYNAKÇA.....	126
EKLER	141
Ek 1: Ölçek Yönergesi	141
Ek 2: Kişisel Bilgi Formu	142
Ek 3: Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe Formu (ÇYBÖÖ TF)..	143
Ek 4: Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)	144
Ek 5: Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme Formu	145
Ek 6: Etik Kurul Onayı.....	147
Ek 7: Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni.....	148
Ek 8: Ölçek Kullanım İzinleri.....	149

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 3.1 Eğitim Durum Bilgileri	71
Tablo 3.2 Meslek Bilgileri.....	72
Tablo 3.3 Eşlerin Eğitim Düzey Bilgileri	72
Tablo 3.4 Çocuk Sayısı Bilgileri	73
Tablo 3.5 Aylık Gelir Durumu	73
Tablo 3.6 Babalara Ait Demografik Veriler	74
Tablo 4.1 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonu Betimsel İstatistikler	76
Tablo 4.2 Babaların Yaşlarına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	77
Tablo 4.3 Babaların Eğitim Düzeyine Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	78
Tablo 4.4 Babaların Mesleklerine Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	79
Tablo 4.5 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Mann-Whitney U Testi Sonuçları	81
Tablo 4.6 Babaların Kız Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	81
Tablo 4.7 Babaların Kız Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	82
Tablo 4.8 Babaların Toplam Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	83
Tablo 4.9 Babaların Aylık Gelir Durumuna Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	84
Tablo 4.10 Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Yaş Aralığı Değişkenine Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	86
Tablo 4.11 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerini Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	86
Tablo 4.12 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Mesleklerine Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	87

Tablo 4.13 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Farklılığını Test Eden Mann-Whitney U Testi Sonuçları	88
Tablo 4.14 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Düzeylerinin Kız Çocuk Sayısına Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	88
Tablo 4.15 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Düzeylerinin Kız Çocuk Sayısına Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	89
Tablo 4.16 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Toplam Çocuk Sayısına Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	90
Tablo 4.17 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Aylık Gelir Durumuna Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	90
Tablo 4.18 Spearman Rank Korelasyonu Analizi Sonuçları	91
Tablo 4.19 Babaların Çocuklarıyla Günlük Geçirdikleri Zaman	92
Tablo 4.20 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Yaptıkları Ev İçi Etkinlikler	93
Tablo 4.21 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Yaptıkları Ev Dışı Etkinlikler....	96
Tablo 4.22 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Yönelik Yaptığı Etkinlikler	99
Tablo 4.23 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Yeterince Katılma Durumları	102
Tablo 4.24 Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Babaların Zorlandıkları Konular	104
Tablo 4.25 Çocuklarının Yetiştirilmesinde ya da Eğitiminde Babaların Yaşadıkları Zorluklarla Baş Etme Yöntemleri.....	107
Tablo 4.26 Babaların Kişisel Gelişim ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri	110

EKLER LİSTESİ

Ek No	Sayfa No
Ek 1: Ölçek Yönergesi	141
Ek 2: Kişisel Bilgi Formu	142
Ek 3: Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe Formu (ÇYBÖÖ TF)	143
Ek 4: Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)	144
Ek 5: Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme Formu	145
Ek 6: Etik Kurul Onayı	147
Ek 7: Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni	148
Ek 8: Ölçek Kullanım İzinleri.....	149

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

AÇEV: Anne Çocuk Eğitim Vakfı

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

EC: European Community (Avrupa Komisyonu)

EURYDICE: Education Information Network in the European Community (Avrupa Eğitim Bilgi Ağı)

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

MYK: Mesleki Yeterlilik Kurumu

OÖE: Okulöncesi Eğitim

UNESCO: United Nations Education Science and Culture Organisation (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)

UNICEF: United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu)

TDK: Türk Dil Kurumu

YBÖ: Yaşam Boyu Öğrenme

1. GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır.

1.1 Problem

Eğitim; kişinin gelişiminin hedeflendiği ve öğrenmelerin gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi ile ilerleyen düzenli ve planlı etkinliklerden oluşan bir süreçtir (Açıkgöz, 2002). Eğitimle yakından ilgili bir diğer kavram olan öğrenme ise, çevreden alınan uyaranlara bağlı olarak kişide meydana gelen kalıcı izli değişiklikler ve zamana, mekâna bağlı olmaksızın yaşam boyu devam eden bir kavramdır (Şişman, 2010). Bireylerin çevresiyle etkileşimlerinin sonucu olarak ilk öğrenmelerinin gerçekleştiği toplum birimi ise ailedir (Kırmızıgül, 2020).

Eğitim denilince çoğu insanın aklına yetişkinler değil, halen okula devam etmekte olan çocuklar ve gençler gelmektedir. Okullarda mevcut eğitim sisteminde yaşam boyu devam etmesi hedeflenen öğrenme faaliyetleri işlevsel olarak yer almamaktadır. Ancak küçük yaştan başlayarak yetişkinliğe kadar kazanılması amaçlanan yaşam boyu öğrenme becerilerinin öncelikle okullarda temeli atılması gerekir. Bu sebeple kişiler için yaşam boyu devam eden eğitim gereksinimlerini giderecek yetişkin eğitime ihtiyaç duyulmaktadır (Asiloğulları, 2020).

Yaşam boyu öğrenme, bir bireyin hayatı boyunca beceri, bilgi ve yeteneklerinin sürekli yenilenmesi olduğundan bu öğrenme ilkokuldan üniversiteye kadar alınan eğitimin yanında, başta eğitim kurumları olmak üzere diğer devlet kurumlarının ve özel kuruluşların verdikleri eğitimleri de kapsamaktadır. Ayrıca yaşam ve çalışmaya dayalı tecrübeyle edinilen öğrenmeler de yaşam boyu öğrenme kapsamındadır (Toprak ve Erdoğan, 2012).

Yaşam boyu öğrenen anne-babalar, çocuklarının okuldaki ders içi ve ders dışı durumları, devam-devamsızlıkları, sosyal etkinliklerde yer alması, eksik konuların giderilmesi gibi durumlarda okul ile iş birliği içerisinde bulunmaktadırlar. Yaşam boyu öğrenen anne-babalar, sosyal etkinliklere katılımında çocuğuyla birlikte aktif olmaktan, boş zamanlarını

çocuklarıyla geçirmekten, faydalı olduğunu düşündüğü çeşitli kurslara çocuğunu yönlendirmekten mutluluk duymaktadırlar (Ökten, 2019).

Aile; sosyal bir varlık olan insanoğlunun yaşadığı en temel ve özel birimdir. Dünyaya gözünü açan bireylerin ilk öğretmenleri aileleridir. Aile ortamında gerçekleştirilen doğal öğrenmeler, okul ortamında öğretmen tarafından yapılandırılarak yapılan öğrenmeler kadar etkilidir. Çocuğun yaşamının ilk yıllarında aileler günlük yaşantıları dahilinde çocuklarının çevreyle etkileşim içerisinde olmalarına olanak sağlayarak ve rol model olarak onların araştırma ve gözlem yapmalarına, taklit ederek yaşamı öğrenmelerine imkân sağlamış olurlar (Önder, 2004).

Gelişim ve öğrenme hayatın ilk yıllarında oldukça hızlıdır ve bu yıllarda edinilen öğrenmeler gelecek yılların temelini oluşturmaktadır. Çocuğun yaşamının ilk yıllarını geçirdiği ortam ve etkisi altında olduğu yakın çevre onun ileriki yaşlarında nasıl bir birey olacağını belirlemektedir. Ülkemizde tüm dünyada olduğu gibi aile ortamında çocuğun bütün sorumluluğunu üstlenen annelerdir ve toplum tarafından annelik birincil görevi sayılmaktadır. Bu yolla babaların çocuğa olan katkısı ve babalığın önemi anlaşılmamakta ve görmezden gelinmektedir (Taşkın, 2011). Okulöncesi dönemde çocuğun babasıyla geçirdiği vakit; çocuğun büyümesi, sosyal, duygusal ve zihinsel gelişimi üzerinde etkilidir (Özgündüz, 2015: 2-3).

Çocuğun gelişimini, ebeveynlerin gösterdikleri tutum kadar sosyal yaşamlarında sergiledikleri roller de etkilemektedir. Yirminci yüzyıldan sonra toplumda meydana gelen değişimler, kadınların iş yaşamına girmesi, değişen ve gelişen roller, sorumluluklar geleneksel babalık rolünde değişmelere sebep olmuştur. Ayrıca bilinçli ve aktif anne-baba olmanın önemi göz önüne alınarak çocuk yetiştirilmesinde ve eğitiminde babaların da anneler kadar sorumluluk alması gerektiği vurgulanmaktadır (Aydın, 2008: 99-102).

Kadınların yani annelerin çalışma hayatına katılmasıyla babalar geleneksel baba rolünden uzaklaşmaya başlamışlardır. Bu değişim çocukların ebeveynleriyle olan iletişimlerini olumlu yönde etkilemiş, babalar iyi bir rol model olmaya başlamış ve çocukların gelişim ve akademik başarıları artmaya başlamıştır (Yavuzer, 2015, 136-137). Okulöncesi dönemde çocuğuyla kaliteli zaman geçiren, yaratıcılıklarını geliştirerek düşüncelerini sağlayan, oyun oynayan, sosyal, duygusal, bilişsel ve zihinsel tüm gelişim alanlarını

destekleyen ve gelişimine katkı sağlayan, etkili iletişim kurabilen babalara gerek duyulmaktadır. Babaların çocuklarıyla nasıl kaliteli zaman geçirebileceklerini bilmemesi, gerekli iletişimi sağlayamaması, gelişim alanları hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması gibi sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunların giderilmesi ve babaların kendilerini eğitip geliştirebilmeleri için eğitim programlarına ihtiyaç duymaktadırlar (Şölen, 2020).

Doğumdan ilköğretime kadar geçen süreyi kapsayan yani 0-72 aylar arasındaki çocukları tüm gelişim alanlarıyla destekleyen okulöncesi eğitim (Çağdaş ve Seçer, 2007), çocuğa yol göstermek ve rehberlik etmek, onun tüm yetenek ve becerilerini geliştirmek adına oldukça önemlidir (Akduman, 2012).

Okulöncesi dönemde aile katılım çalışmalarının amacı ailelere eğitimler verilerek, onların ebeveyn olarak çocukların eğitiminde daha aktif rol oynamalarını sağlamak ve okulöncesi eğitime ve çocukların gelişimine destek olmalarını sağlayarak çocukların önündeki engelleri kaldırmak ve okul başarısını arttırmaktır. Babalar aile katılım çalışmalarına katılarak çocuklarıyla daha kaliteli zamanlar geçirebilirler. Babalarıyla kaliteli zaman geçirerek yaşamı daha yakından paylaşan çocukların, babalarıyla daha iyi ilişkiler kurdukları ve aralarında bağın kuvvetlendiği görülmüştür (Gürşimşek, Kefi ve Gırgın, 2007).

Çocukların; sosyal, duygusal, bilişsel ve kişilik gelişiminde en önemli faktör olan aileler, çocukların eğitim ve öğrenme süreçlerinde daha aktif rol oynamaya başlamışlardır. Günümüzde öğretmen ve öğrenci kadar aile de eğitimin temel ögesini oluşturmaktadır. Bu süreçte ailelerin eğitime aktif ve sürekli katılmaları zorunluluk haline gelmiş bulunmaktadır. Bu katılım çocukların öğrenmelerini izlemek ve desteklemekle kalmayıp ebeveynlerin de sürekli katılımcı olmalarını ve öğrenen bireyler olmalarını zorunlu hale getirmiştir. Özetle eğitim, okul hayatının dışına taşarak tam bir “yaşam boyu” ihtiyaca dönüşerek yetişkinleri de içine alarak daha kapsamlı hale gelmiştir (Altan, 2019).

Yaşadığımız toplumda babaların çocukların gelişimine, yetiştirilmesine ve eğitimine katılması, farklılaşan şartlara bağlı olarak değişmektedir. Ancak babaların eğitilmesine ve öğrenmelerine katkı sağlayacak programların halen çok az olması babaların çocukların yaşamlarına dahil olmaları için gerekli yeterliliğe ulaşamamalarına neden olmaktadır (Şölen, 2020: 8).

1.2 Araştırmanın Amacı

Her dönemde olduğu gibi çocuğun okulöncesi dönem eğitiminde de babaların büyük önemi ve görevi bulunmaktadır. Fakat yapılan araştırmalar (Aydın, 2008; Taşkın, 2011; Kuzucu, 2011; Şölen, 2020) incelendiğinde çocuk yetiştirme konusundaki geleneksel görüş ve tutumlar ve babaların çalışma yaşamlarından dolayı çocuklarının okulöncesi dönem eğitiminde yeterince rol almadıkları ve bu konuda çocuklarının annelerini yani eşlerini yalnız bıraktıkları görülmektedir.

Yaşam boyu öğrenme motivasyonu yüksek olan babaların; babalık rolü algı düzeyinin de yüksek olduğu, babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu ve babalık rolü algısı yükseldikçe okulöncesi dönem çocuklarının eğitime katılma düzeylerinin de artacağı (Pratt, 2016), Türkiye’de babaların birçok sebeple çocukların eğitime katılmada yetersiz kaldıkları (Dinçer, 2003) varsayımlarından yola çıkılarak bu çalışmada 4-6 Yaş Okulöncesi Dönemde Çocuğu Bulunan Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonunun Babalık Rolü Algısına Etkisi ve babaların çocukların eğitime katkısı, sorun ve çözüm önerileri değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Toplumumuzun en küçük yapı taşı olan aile biriminin güçlü ve mutlu bir şekilde devam edebilmesi için en önemli unsurlardan biri aile içindeki her bireyin ailedeki rolünü en iyi şekilde bilerek buna uygun hareket etmesidir. Uzun yıllarca yapılan çalışmalarda aile içinde hep anne kavramının üzerinde durularak babanın rol ve görevleri görmezden gelinmiştir. Son yıllarda babalarla ilgili yapılan çalışmalar artsa da henüz toplum tarafından gereken bilinç oluşmamıştır. Bu bakımdan çalışma anne-babalara ve alan yazına katkı sağlayabilir. Babaların eğitime katılmama sebeplerinin araştırılarak ortaya konulduğu çalışmaların, anne baba adaylarına ve öğretmenlere katkı sağlayacağı, sonuç olarak da iyi yetişmiş çocukların geleceğimizi olumlu anlamda etkileyeceği düşünülmektedir. Yaşam boyu öğrenme becerisi, insan yaşamının her aşamasında kişiye fayda sağlayacak bir beceridir. Bu bakımdan bu araştırmanın toplumda anne ve babaların çocuk yetiştirme becerilerine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Literatürde konuyla ilgisi olan tüm çalışmalar incelendiğinde; yaşam boyu öğrenme motivasyonu, babalık rolü, babaların çocukların eğitimine katılma durumlarıyla alakalı ayrı ayrı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunun babalık rol algılarını nasıl etkilediğini ortaya koyan bir araştırmanın ve babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu ve babalık rol algıları ile çocuklarının okulöncesi eğitimine katılma düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir araştırmanın daha önceden yapılmadığı anlaşılmış olup alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “4-6 yaş okulöncesi dönemde çocuğu bulunan babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunun babalık rolü algısına etkisi nedir? Babaların çocukların eğitimine katkısı nedir ve eğitime katılımındaki sorun ve çözüm önerileri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

1.4.1 Alt Problemler

4-6 yaş okulöncesi dönemde çocuğu bulunan babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunun babalık rolü algısına etkisi ve babaların çocukların eğitimine katkısı, sorun ve çözüm önerileri değerlendirilecektir. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu ne düzeydedir?
2. Babaların yaş, eğitim düzeyi, meslek, gelir düzeyi, eşlerin çalışma durumu ve sahip oldukları çocuk sayısı ile yaşam boyu öğrenme motivasyonu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Babaların babalık rolüne ilişkin algıları ne düzeydedir?
4. Babaların yaş, eğitim düzeyi, meslek, gelir düzeyleri, eşlerin çalışma durumu ve sahip oldukları çocuk sayısı ile babalık rolüne ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu ile babalık rolüne ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Babalar günlük yaşantılarında ve iş yaşantılarında kendilerini geliştirmek adına ne tür etkinlikler gerçekleştirirler?

7. Babalar çocuklarıyla geçirdikleri sürelerde çocuklarıyla ne tür etkinlikler yapmaktadırlar?
8. Babalar çocukları ile ne tür eğitsel etkinlikler yapmaktadırlar?
9. Babalara göre çocuk eğitime katılmada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

1.5 Sayılılar

1. Araştırmanın nicel boyutunda kullanılan ölçeklerin babalar tarafından samimi ve doğru bir şekilde cevaplandıkları varsayılmıştır.
2. Araştırmanın nitel boyutunda kullanılan görüşme sorularını babaların samimi ve doğru bir şekilde cevaplandıkları varsayılmıştır.

1.6 Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2020-2021 Eğitim-Öğretim döneminde Karadeniz’de bir il merkezinde bulunan bağımsız anaokullarında öğrenim gören öğrencilerin babalarının görüşleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın nicel verileri Kuzucu (1999) tarafından geliştirilmiş olan Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ) ve Koç (2017) tarafından geliştirilmiş olan Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeğinin Türkçe Formu (ÇYBÖÖTF) ile elde edilen verilerle sınırlıdır.
3. Araştırmanın nitel verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitime Katılma Durumlarını Belirleme Formu (ODÇBYBÖ-ÇEKDBF) ile elde edilmiştir.

1.7 Tanımlar

Okulöncesi Eğitim: Çocuğun doğumdan ilkokula kadar geçen süreçte bedensel, zihinsel, dil ve sosyal gelişimlerinin büyük ölçüde gerçekleştiği, kişiliğin aile ve kurumlarda verilen eğitimlerle şekillendiği eğitim sürecidir (Aral ve ark., 2000).

Yaşam Boyu Öğrenme: “İnsanın hayatı boyunca bilgisini, becerilerini, yeterliliklerini bireysel anlamda, sosyal anlamda veya mesleki anlamda kendisini geliştirmeyi amaçlayan bütün etkinliklerdir” (Avrupa Komisyonu, 2002).

Babalık Rolü: Babalık; hamilelik ve doğumla birlikte başlayarak anneyle beraber çocuğun büyüme sorumluluğunu yürüterek çocuğun yaşamına katkı sağlama sürecidir (Fägerskiöld, 2006). Babalık rolü içinde bulunduğu çevre tarafından şekillendirilerek, anlamlandırılır (Baydar vd 2012).

Aile Katılımı: Ailelerin yeteneklerini ortaya koyarak çocuklarına, okulöncesi eğitime ve kendilerine yarar sağlama sürecidir (Oktay ve Unutkan, 2003). Ailenin eğitimin her aşamasında eğitime katılması, eğitimin amaçlarına ulaşılması ve çocuğun davranışlarının istenilen düzeye gelebilmesi bakımından çok önemlidir (Çelenk, 2003).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölüm; yaşam boyu öğrenme, babalık rolü ve babaların okulöncesi eğitime katılma durumları ile ilgili kavramsal bilgileri, bu konularla ilgili yapılan araştırma sonuçlarını içermektedir.

2.1 Yaşam Boyu Öğrenme

2.1.1 Yaşam Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Amacı

Öğrenme; bireylerin hayatlarının tüm bölümlerini kapsayan bir süreçtir (Gündoğan, 2003). Yaşam boyu öğrenme ise farklı kurum, kuruluş ve birçok araştırmacı tarafından değişik yollarla ifade edilmiştir. Avrupa Birliği *“insanın hayatı boyunca bilgisini, becerilerini, yeterliliklerini bireysel anlamda, sosyal anlamda veya mesleki anlamda kendisini geliştirmeyi amaçlayan bütün etkinlikler”* olarak ifade ederken (Avrupa Komisyonu, 2002), MEB (2014) *“bireyin bilgisini, becerisini ve yeteneklerini geliştirebilmesi için yaşamı boyunca katıldığı her türlü faaliyeti”* olarak ifade etmektedir.

İnsanlar farkında olmasalar da içgüdüsel olarak yaşamları boyunca yeni şeyler öğrenmektedirler (Çatal, 2019). Bireylerin yaşamları boyunca öğrendikleri bilgi, beceri ve değerleri kendi hayatlarında uygulayabilme sürecine ise yaşam boyu öğrenme adı verilmektedir (Candy, 1994). Yaşam boyu öğrenme insanoğlunun yaşamının her alanında olması bakımından onların sosyal, kişisel ve mesleki gelişimlerini de içine alan bir süreçtir (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012). Candy (2003) araştırmasında ise daha geniş bir tanımla yaşam boyu öğrenmeyi; kişinin içinde yaşadığı sosyal çevreye uyumunu sağlayan, yetişkin eğitimi formal ve informal eğitim gibi kavramları da kapsayan, kişinin elde ettiği bilgi, beceri, değerleri tüm yaşamı boyunca kazanması ve kendini sürekli yenilemesi olarak tanımlamaktadır.

Kavtelek (2014) yaşam boyu öğrenmeyi, bireylerin kişisel ve mesleki beceri, bilgi ve yeteneklerini geliştirebilmek adına yaşamları boyunca gerçekleştirdikleri eylemler bütünü olarak tanımlamaktadır.

Akçaalan ve Arslan (2016) yaşam boyu öğrenme kavramı hakkında yapılan tanımlardan yola çıkarak yaşam boyu öğrenmenin ortak noktalarını şu şekilde sıralamışlardır:

- 1- Bireylerin sosyal ve kültürel değişime uyum sağlayabilmesi için gerekli olduğu,
- 2- Bireylerin hem formal hem de informal eğitim süreçlerini kapsadığı,
- 3- Geleceğin bilgi toplumu olması bakımından büyük önem arz ettiği,
- 4- Bireylere yaş, cinsiyet ve statü olarak ayırım gözetmeksizin evrensel öğrenme fırsatları sağladığı,
- 5- Bireylerin otonom öğrenmeye yönelebilmesi adına bir motivasyon oluşturduğu,
- 6- Bireylere sınırsız öğrenme ve hayatı boyunca öğrenme fırsatı sunduğu,
- 7- Bireylerin okulöncesi yaşamından başlayarak emeklilik yaşamının sonuna kadar devam ettiği,
- 8- Bireylerin eğitim kurumlarının dışında elde ettiği öğrenme etkinliklerinin bütününe önemli kabul ettiği,
- 9- Bireylerin bilgiyi bulma, kullanma ve geliştirme yeteneği edinmesine büyük ölçüde yardımcı olduğu için gereklidir.

Millî Eğitim Bakanlığı, *“yaşam boyu öğrenmenin temel amacının; kişilerin içinde yaşadıkları bilgi toplumuna uyum sağlamalarını ve yaşamlarını daha iyi kontrol edebilmelerine yönelik ekonomik ve sosyal hayatın tüm aşamalarında aktif katılımlarını sağlamaktır”* (MEB, 2009).

Gündoğan (2003) ise yaşam boyu öğrenmenin amacının, bireylere yaşamları boyunca nitelikli eğitim almada eşit fırsatlar sağlayan bir toplum oluşturmak ve toplumdaki kişilerin gereksinimlerini dikkate alan bir eğitim sistemi geliştirmek olduğunu belirtmiştir.

2.1.2 Yaşam Boyu Öğrenmenin Önemi

Yaşam boyu öğrenmede; yaş statü, cinsiyet, eğitim durumu gibi değişkenlerin öneminin bulunmamakla birlikte evde, işte, okulda yani toplumda hayatın tüm alanında gerçekleşmektedir (Samancı ve Ocağcı, 2017).

Aksoy (2013) yaşam boyu öğrenmenin öneminden bahsederken yaşam boyu olmasının yanında hayatın her alanında olmasıyla da toplumun gelecekte kendisini güçlü bir şekilde devam ettirebilmesi bakımından önemli olduğunu belirtmiştir.

Özen (2011) ve Keser (2018)'e göre yaşam boyu öğrenmenin önemi bireylerin kendilerini yani beceri, bilgi ve yeteneklerini güncellemelerini sağlaması, formal, algin, non-formal ve mesleki eğitim fırsatları gibi hayatları boyunca kendilerine sunulan tüm eğitimleri kapsaması, kişilerin kendilerini geliştirerek bulunduğu çağa ayak uydurabilmesi, insanlara sonsuz öğrenme imkânı sunması ve hayatın her alanında sürmesi olarak açıklamışlardır.

UNESCO (1972)'nin “*eğitimin bugünü ve yarını*” üzerine hazırladığı raporda yaşam boyu öğrenmenin önemi üzerinde durularak aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir (Samancı ve Ocakçı, 2017).

- “Tüm bireyler yaşam boyu öğrenmeyi sürdürebilecek durumda olmalıdırlar. Yaşam boyu eğitim düşüncesi öğrenen toplumun temel taşıdır.
- İş hayatına yönelik yapılan eğitim faaliyetleri, gençleri belirli bir mesleğe yönlendirirken onları yeni durumlara hazırlamayı, kapasitelerini sürekli geliştirmeyi amaçlamalıdır.
- Yükseköğretimin yaygınlaştırılması ile bireysel ve toplumsal ihtiyaca cevap veren kurumların geniş bir alana yayılması sağlanmalıdır.
- Eğitim sürecinin doruk noktası yetişkin eğitimidir.
- Yeni öğrenme yaklaşımları bireyin kişisel gelişimini destekler. Kendi kendine öğrenme, eğitim sisteminin değişmez unsurudur.
- Eğitim, toplumun tamamını içerecek bir işlevde ve sürekli bir gelişim içerisinde olmalıdır.”

Avrupa Komisyonu (2002) tarafından 2000 yılında “Yaşam Boyu Öğrenme Memorandumu” yayınlanarak;

- “İnsanların temel becerilerini geliştirebilmesi
- İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım yapılması gerektiği
- Öğrenmeye değer verilmesi gerektiği

- Eğitim ve öğretimde yenilikler ortaya koymak gerektiği
- Öğrenmenin mümkün olduğunca evlere yakın hale getirilmesi” gerektiği belirtilerek yaşam boyu öğrenmenin önemi açıklanmıştır.

Nordstrom (2008) yaşam boyu öğrenmenin yararlarını ve önemini 10 maddede sıralamaktadır; insanın yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayarak bu yeteneklerini geliştirmesine katkı sağlar, zihinsel gelişim için önemlidir, öğrenme isteğini ortaya çıkararak, aç ve meraklı bir beyin oluşumunu sağlar, dünyanın daha yaşanabilir olmasını sağlar, oluşan değişim ve gelişime ayak uydurmamızı sağlar, insan yaşamını anlamlı kılar, yaşadığımız toplumda aktif olmamızı sağlar, yeni arkadaşlıklar ve anlamlı ilişkiler kurmamıza katkı sağlar ve hayatımızın zenginleşmesini ve kendimizi gerçekleştirmemize olanak sağlar (Aktaran Çalışkan Toyoğlu, 2016).

2.1.3 Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri

Sugeçti (2019) bireylerin yaşam boyu öğrenme becerilerini gerçekleştirebilmeleri adına yeniliklere açık olmaları gerektiğini ve kendisini gerçekleştirebilecek becerilere sahip olmaları gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca kurumlarla iş birliği ile yeni beceriler kazanma bilincinde olan insanların yaşam boyu öğrenmeyi gerçek anlamda kavrayarak hayatlarının bir parçası haline getirebileceklerini vurgulamıştır.

Yaşam boyu öğrenme görüşünün uygulanabilmesi için geleneksel eğitim sisteminin değiştirilerek yeni becerilerin kazandırılması, bunu yaparken de kurumlarla iş birliğinin sağlanması gerekmektedir. Yaşam boyu öğrenme becerilerinin gerçekleştirilebilmesi için bu alanın özelliklerinin iyi kavranması ve bu özelliklerin yaşamda uygulanabilmesi gerekmektedir. Yaşam boyu öğrenmenin özellikleri; eğitim, bütünlük, esneklik, uygunluk, entegrasyon, demokratiklik, güdüleme ve olanaklar, öğrenme ve yaşam kalitesi, çeşitlilik şeklinde sıralanmıştır (Demirel, 2011).

Yaşam boyu öğrenme becerileriyle ilgili alan yazında sıklıkla yer alan bazı temel kavramlar şu şekildedir:

Motivasyon: YBÖ’nün önemli parçalarından biri olan motivasyon, kişinin bir öğrenme sürecine aktif katılımı için gereklidir. Kişilerin yaşam boyu öğrenmede aktif olabilmeleri

için hem motivasyonlarının yüksek düzeyde olması hem de öğrenme yaşantılarına katılımda istekli olmaları gerekmektedir (Çatal, 2019).

Sebat: Yaşam boyu öğrenen kişinin öğrenme sürecini devam ettirebilmesi için motivasyon kadar sebat göstermesi yani kararlılık gerekmektedir. GÜdülenmenin oluşabilmesi ve sürdürülebilmesi için kişinin öğrenmede kararlılığını yani sebat halini göstermesi gerekmektedir (Coşkun ve Demirel, 2012).

Meraklılık: YBÖ'nün itici gücü olarak “merak” ifade edilebilir, yaşam boyu öğrenme eğiliminde olan kişi de etrafında yaşanan değişim, yenilik ve olaylara karşı meraklı ve ilgilidir (Diker, 2009).

Öğrenmeyi Düzenleme: Yaşam boyu öğrenen kişilerin özelliklerinden olan öz düzenleme yeteneğine sahip kişiler kendi öğrenme sorumluluklarını alabilen, hedeflerini belirleyebilen ve bu hedefler doğrultusunda kendine uygun plan ve strateji geliştirebilen, içinde olduğu süreci değerlendirebilen ve öz eleştiri yapabilen bunun yanı sıra kendine dönütler vererek gerekli değişiklikleri ve yenilikleri yapabilen bireylerdir (Ozan, Çelik ve Kıncal, 2014).

Ouane (2008) YBÖ becerilerini; iletişim, eleştirel düşünme, birlikte yaşayabilme, değişebilme ve değişime ayak uydurabilme şeklinde sınıflarken; Evers, Rush ve Berdrow (1998) YBÖ becerisinin öğrencilere yükseköğretime geçişte ve yükseköğretimden çalışma yaşamına geçişte sağladığı faydayı araştırdıkları çalışmada yaşam boyu öğrenmeyi 4 temel beceri olarak sınıflandırmışlardır. Bunlar:

- 1. Kendi Kendini Yönetmek;** değişen çevre şartlarıyla beraber, kendi yeteneklerini en üst seviyeye çıkarmak adına uygulamalar yaparak rutinleri içselleştirmek.
- 2. İletişim;** bilgiyi elde etmek ve yaymak için kişilerle veya gruplarla sözlü veya yazılı iletişim kurmak.
- 3. İnsanları ve görevleri yönetme;** başarılı bir görev için insanları ve kaynakları koordine, organize ve kontrol etmek.

4. Değişiklik ve yeniliklere uyum sağlama; mevcut durumdan, belirgin farklılıklar içeren değişiklikleri ve yenilikleri yönetmeyi ve yönlendirmeyi sağlayacak çözümler ortaya koymak.

YBÖ becerileri için farklı birçok gruplamalar mevcuttur fakat hepsinin temelinde hızla değişen dünyaya ayak uydurabilmek için kişilerin sahip olması gereken beceriler bulunmaktadır. Yapılan bu gruplamalar arasında bir standardı belirleyebilmek için AB tarafından ortaya konmuş Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmış YBÖ yeterlilikleri 2018 yılında Avrupa Birliği Konseyi tarafından güncellenmiş olan sekiz anahtar yetkinlik şu şekildedir:

1. Okuma yazma yetkinliği. Duygu, görüş, olgu ve kavramları, çeşitli disiplin ve ortamlarda dijital, görsel ve işitsel materyalleri kullanarak yazılı ve sözlü olacak şekilde anlama, tanımlama, ifade etme, oluşturma ve yorumlama yeteneğidir (MYK, 2018).

2. Çoklu dil yetkinliği. Çeşitli dilleri iletişim için uygun ve etkili kullanabilme yeteneğidir. Okuma-yazma becerisinin ana boyutlarını içerir. Duygu, düşünce, kavram, görüş ve olguları, bireyin ihtiyaç ve isteklerine uygun şekilde kültürel ve toplumsal ortamlarda yazılı ve sözlü anlama, yorumlama ve ifade etme becerisine dayalıdır (MYK, 2018).

3. Matematiksel yetkinlik ve bilim, teknoloji ve mühendislikte yetkinlik. Matematikte gerekli olan bilgi, sayılar, temel işlemler, ölçü ve yapılar, matematiksel kavram ve terimleri anlamayı, matematiksel sunumların tam bilgisine sahip olmayı, matematiğin cevaplayacağı soruların bilincinde olmayı içerir. Teknoloji, bilim ve mühendislik için ana bilgi, temel bilimsel kavram, doğal dünyanın temel ilkeleri, ilke, yöntem ve kuramlar, teknoloji ve teknolojik ürünler, teknoloji, bilim, mühendislik ve beşerî etkinliğin doğal dünyaya etkisini anlamayı içermektedir (MYK, 2018).

4. Dijital yetkinlik. Çalışma, öğrenme ve topluma katılım için dijital teknolojileri sorumlu, eleştirel ve güvenli kullanmayı ve bu teknolojilerle yakından alakadar olmayı içermektedir. İletişim ve işbirliği, bilgi ve veri okuryazarlığı, dijital içerik oluşturma, medya okuryazarlığı, güvenlik, problem çözme ve eleştirel düşünmeyi kapsamaktadır (MYK, 2018).

5. Kişisel, sosyal ve öğrenmeyi öğrenme yetkinliği. Bireyin kendini derinlemesine düşünme, yapıcı bir yolla diğerleriyle çalışma, zaman ve bilgiyi etkin yönetme, kendi kariyer ve öğrenmelerini yönetme ve esnek olma yeteneğidir. Karmaşıklık ve belirsizliklerle başa çıkma, kendi duygusal ve fiziksel refahını destekleme, öğrenmeyi öğrenme, ruhsal ve fiziksel sağlığını sürdürme ve geleceğe dönük bir yaşam sürebilme, çatışmayı yönetme ve destekleyici ortamda çatışmaya anlayış gösterme yeteneğini kapsamaktadır (MYK, 2018).

5. Vatandaşlık Yetkinliği. Ekonomik, sosyal, politik ve yasak kavram ve yapılar ile küresel gelişmeler ve sürdürülebilirliği anlamaya dayalı, sorumlu bir vatandaş olarak davranma ve sosyal ve sivil hayata tam olarak katılma becerisidir (MYK, 2018).

7. Girişimcilik yetkinliği. Fikir ve fırsatlara göre hareket etme ve bu beceriyi diğerleri için değerlere dönüştürme kapasitesini ifade etmektedir. Eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık, azimli olma ve inisiyatif alma ile sosyal, kültürel veya finansal değeri bulunan projeleri planlamak ve yürütebilmek adına işbirliği ile çalışabilme becerisi üzerine kurulur (MYK, 2018).

8. Kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği. Anlamaların ve fikirlerin, farklı kültürlerde ve sanat ve kültürel form aracılığıyla ne şekilde yaratıcı ifade edildiğine yönelik anlayışa sahip olma ve saygı duymayı içermektedir. Toplumdaki rolü ve kendi düşüncelerine dair hissettiklerini farklı ortamlarda ve yollarla anlama, geliştirme ve ifade etmeyi gerektirmektedir (MYK, 2018).

2.1.4 Yaşam Boyu Öğrenmenin Strateji ve ilkeleri

Yaşamda meydana gelen değişimlere uyum sağlayabilmek ve yaşam boyu öğrenme politikalarına destek olabilmek için çeşitli stratejiler benimsenmiştir (Ersoy, 2009, 33). İnsan yaşamının her yönü bakımından yaşam boyu öğrenme stratejisinin geliştirilmesi önemlidir (Boutsiouki, 2010,4). Yaşam boyu öğrenmenin ilkeleri arasında bazı farklılıklar olsa da stratejik amaç ve hedefleri 6 noktada benzerlik göstermektedir (DPT, 2001).

1. **Nitelikli Okulöncesi Eğitimi Yaygınlaştırma:** Yaşam boyu öğrenmede yaşamın ilk yılları oldukça önemlidir. Bu dönemde düzeltilmeyen dezavantajlar ileriki yaşlarda kalıcı hale geleceğinden nitelikli okulöncesi eğitim fırsatlarının yaygınlaştırılması YBÖ'nün temel amaçlarından biridir.
2. **İlk ve Ortaöğretimde Gerçek Bir Öğrenme Temelinin Oluşturulması:** Öğrenmede motivasyonu kalıcı hale getirmek ve yetenekleri geliştirmek için pozitif öğrenme ortamlarının oluşturulması gerekmektedir.
3. **Okuldan İşe Geçişlerin Kolaylaştırılması:** Gençler, okuldan çalışma hayatına geçerken ekonomik ve sosyal problemler ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlara yönelik danışmanlık hizmetlerinin sağlanması ve bu geçişi zorlaştıran unsurların yok edilmesi gerekmektedir.
4. **Yetişkinleri Öğrenmeye Özendirme:** Yetişkinlerin iş hayatının değişen şartlarına uyum sürecini kolaylaştırmak için YBÖ fırsatlarının bu kişilere yoğun olarak ulaştırılması gereklidir.
5. **Sistemin Parçaları Arasında Tutarlılığın Sağlanması:** Sistemin farklı parçaları arasında tutarlılığın olması amacıyla kurumsal olan ve olmayan öğelerin esnek yöntemlerle birleştirilmesi gerekmektedir.
6. **Sistem Kaynaklarının Yenilenmesi:** Nitelikli öğrenme ortamlarının oluşturulmasında fiziki altyapı, bina vb. yatırımlar önemlidir. Bu nedenle personelin her türlü bilgi kaynağına ulaşması oldukça önemlidir. Bu amacın gerçekleşmesi YBÖ'nün temel hedeflerindendir.

Sonuç olarak YBÖ ilkeleri tüm ülkelerin gündemindedir. Ancak bu ilkelerin uygulanması aşaması her ülkede farklılık gösterebilmektedir. Çünkü ülkelerin bu ilkelere yüklediği anlamlar farklılık gösterebilmektedir (DPT, 2001, 16-17).

2.1.5 Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme

Türkiye’de YBÖ alanında çalışmalara ancak 2000’li yıllarda başlanmıştır (Mollaibrahimoğlu, 2016). Türkiye’de örgün ve yaygın eğitim olmak üzere eğitim sistemi iki bölümden oluşmaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739). Devletin görev ve sorumlulukları; kişileri yönlendirmek, eğitim politikalarını üretmek, eğitimi desteklemek, eğitimin önünde oluşan engellere çözüm üretmek, eğitim programları geliştirmek ve sunmaktır. Devlet tüm görev ve sorumlulukları gerçekleştirirken sivil toplum kuruluşlarında, kamuda ve özel sektörde, medyada eğitim amaçları doğrultusunda insanları

bilgilendirmelidir. Bilginin ne zaman ve nasıl kazanılacağı, kazanılan bu bilgilerin, nasıl ve ne amaçla kullanılacağı hususunda tartışmaların olması bilgiye yönelik artan ilginin bir sonucudur (Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi, 2009).

Mollaibrahimoğlu (2016), yaşam boyu eğitimim geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında rolü olan kurum ve kuruluşları “*eğitim sağlayıcılar (Üniversiteler, Mesleki Eğitim Kurumları, İlköğretim Okulları, Ortaöğretim Kurumları), devlet kurumları (Bakanlıklar, Kurumlar), iş dünyası (Sendikalar, işletmeler, örgütler, TESK, TOBB, Odalar), Sivil Toplum Örgütleri (Vakıflar, Birlikler) ve medyadır*” şeklinde ifade etmiştir.

Yaşam boyu öğrenme günümüzde gelişmiş ülkelerin yanında az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin de gündeminde yer almaktadır. Türkiye gibi sanayileşmekte olan ülkeler için sosyal ve ekonomik gelişmeyi, bilgi toplumuna geçişi ve iş yaşamı için lazım olan becerileri de kapsayan daha geniş bir anlam kazanmıştır. Türk kültüründe öğrenilen bilgilerin en önemli yol gösterici olduğu, öğrenmenin zaman ve mekân ile sınırlı kalmayacağı vb. vurgu yapılmıştır (MEB, 2009).

Portekiz'de 2000 yılında imzalanan “Lizbon Stratejisi” sonrasında Türkiye, eğitim ve yetiştirme birliğine katılmış, 2002 yılında YBÖ Kararı'nda yerini alarak kurumsal altyapının temelleri atılmıştır. Ancak Milli Eğitim sisteminin Avrupa Birliği'nden daha merkeziyetçi olması, yönetimin hiyerarşik ve geleneksel yapısı, yerel yönetimlerin bu süreçte fazla aktif olmaması, düzenlemeler ve yasalar yönünden Türkiye'nin Avrupa Birliği sistemine yakın olmasını engellemiştir. Diğer bir problem ise sistemin genel eğitime ağırlık vermesi sebebiyle iş gücü piyasası ile eğitim sisteminin ihtiyaçlar doğrultusunda gitmemesidir. Bu nedenle eğitim kurumlarının daha özerk bir yapıya kavuşturulması, kurumlarda kalite değerlendirmesine yönelik çalışmaların yapılması ve standartlaşmaya gidilmesi gibi öneriler sunulmuştur. Bu yolla kişilerin sadece örgün eğitimle değil YBÖ ile her imkânda informal öğrenme ortamlarının oluşturulmasının önü açılmıştır (Kaya, 2014).

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün görevleri “14 Eylül 2011 Tarih ve 28054 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye” göre şu şekilde ifade edilmiştir: “Zorunlu eğitim dışında, eğitim ve öğretimi hayat boyu devam edecek şekilde yaygınlaştırmak amacıyla politikalar oluşturmak, bunları uygulamak, izlemek ve değerlendirmek. Yaygın

eğitim ve öğretim ile açık öğretim hizmetlerini yürütmek. Örgün eğitim sisteminin içine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya bitirmiş vatandaşlara yaygın eğitim yoluyla genel veya mesleki ve teknik öğretim alanlarında eğitim ve öğretim vermek. Yaygın eğitim ve öğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders programlarını, eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.” şeklinde ifade edilmiştir.

Samancı ve Ocakcı (2017) “Hayat Boyu Öğrenme” araştırmasında Türkiye’de YBÖ sürecini ele almışlardır. Araştırmaya göre süreç şu şekilde sıralanabilir:

- DPT tarafından 2000 yılında hazırlanan ve 2001-2005 yılları arasını kapsayan “*Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında*” Milli Eğitim sisteminin yaşam boyu öğrenme anlayışıyla yeniden düzenlenmesi öngörülmüştür.
- 2007-2013 yılları arasını kapsayan “*Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında*” gelişen ve değişen iş gücü piyasası ve ekonominin talep ettiği alanda insan gücü yetiştirebilmek için kişilerin istihdam becerilerini artırmak ve YBÖ stratejisinin geliştirileceği ifade edilmiştir.
- Türk toplumunda YBÖ anlayışının geliştirilmesi için e-öğrenmenin de dâhil olduğu yaygın eğitim fırsatlarının sunulacağı ifade edilmiştir.
- “*Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*” kapsamında hazırlanan “*Türkiye'nin Başarısı için İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi*” ülkemizde YBÖ adına atılan en önemli adımlardandır. Bu projenin içeriğini oluşturan 9 madde şu şekildedir: “*Yetişkinler için okuryazarlık ve temel hayat becerileri eğitiminin sağlanması, hayat boyu öğrenmeye yönelik kırsal kesim gelişim programlarının hazırlanması, kapsamlı bir anahtar yeterlikler ve temel beceriler geliştirme stratejisinin geliştirilmesi, sivil toplum yapılanmalarının hayat boyu öğrenme uygulamasına katılımlarının sağlanması, işyerinde eğitimin sağlanması, beceri seviyelerinin yeniden tanımlanarak standartlaştırılması ve buna yönelik belgelendirme sistemi kurulması, hayat boyu öğrenme uygulayıcılarının kapsamlı şekilde eğitilmesi, hayat boyu öğrenme konusunda bilgi ve farkındalık kampanyaları yürütülmesi ve medyanın hayat boyu öğrenme uygulamasına dâhil edilmesi*”.

- MEB tarafından “Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi” ile “*Türkiye’de toplumun ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek bir hayat boyu öğrenme sistemi oluşturmak ve bu sistemi işler ve sürdürülebilir duruma getirmek*” amaçlanmıştır.
- MEB tarafından "Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü" kurularak Türkiye’de YBÖ’ye verilen önem gösterilerek bu konudaki çalışmalar tek merkez tarafından yürütölmeye başlanmıştır.
- 2014-2018 yılları arasını kapsayan “Onuncu Kalkınma Planı” çerçevesinde 2023 hedeflerine ulaşabilmek adına MEB tarafından “*Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi*” hazırlanmıştır. Bu belge ile 2010 yılında %12,5 olarak hedeflenen Avrupa Birliğı yaşam boyu öğrenme katılım oranını 2020 yılı için %15’e yükseltmiştir. Ayrıca bu strateji belgesinde ölkemizde öğrenme düzeyinin yeterli olmadığıının, bu düzeyin geliştirilerek yükseltilmesi gerektiğinin üzerinde durulmuştur.

13-17 Kasım 2006 tarihinde düzenlenen “17. Millî Eğitim Şurasında” yaşam boyu öğrenme konusu değeriendirilerek konuyla alakalı 26 önemli karar alınmıştır. Bu kararlar şu şekildedir (MEB, 2006):

1. *Yaşam boyu öğrenmeyi destekleyecek, geliştirecek ve yaygınlaştıracak ulusal eğitim politikaları oluşturulmalıdır.*
2. *Yaşam boyu öğrenmeyle ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan alınan bilgilere dayanılarak bir eğitim haritası çıkarılmalı, konuyla ilgili yasal düzenlemeler yapılmalıdır.*
3. *Örgün ve yaygın eğitim merkezlerinde düzenlenen eğitim programlarının uluslararası standartlara uygun olmasına dikkat edilmelidir.*
4. *Yaşam boyu öğrenme etkinlikleri sonucunda, ulusal ve uluslararası standartlarda belgeler düzenlenmelidir.*
5. *Yaşam boyu öğrenme konusunda bireyleri bilgilendirici, bireylerin farkındalık düzeylerini artırıcı etkinlikler yapılmalıdır. Bu etkinliklerin belirlenmesinde bilimsel ölçütlere dayalı ve uzmanlar tarafından yapılan bölgesel gereksinim analizleri esas alınmalıdır.*
6. *Sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin gelir seviyesi düşük olan kesimlere finansman, proje ve ekipman yönünden katkı sağlaması teşvik edilmelidir.*
7. *Eğitim, ulusal istihdam politikası ile desteklenerek yapılandırılmalıdır.*

8. Yaşam boyu öğrenme konusunda bireyleri bilinçlendirmede kitle iletişim araçlarından yararlanılmalıdır.
9. Özel öğretim kurumlarının, mesleki ve teknik eğitim ile yaygın eğitim alanlarında da eğitim sunmaları sağlanmalıdır.
10. Okulların, halk eğitim merkezlerinin fiziki yapı ve donanım yetersizlikleri giderilmeli ve bu kurumlara mali destek sağlanmalıdır.
11. Mesleki eğitim veren okullara meslek odaları ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının daha fazla destek vermesi sağlanmalıdır.
12. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında meslek dersleri öğretmenlerinin belirli sürelerle sanayi deneyimi edinmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
13. Yaşam boyu öğrenme uygulamaları aracılığıyla engelli bireylerin eğitimine daha fazla önem verilmeli ve bu bireylerin toplumla bütünleşmeleri sağlanmalıdır.
14. Millî Eğitim Bakanlığı, yerel yönetimler, sosyal hizmetler ve ilgili gönüllü kuruluşların iş birliği ile sokakta yaşayan ve çalışan çocukların ailelerine yönelik eğitim, rehabilitasyon ve maddi imkânlar sunmayı da içine alan çalışmalar yapılmalıdır.
15. Tüm eğitim kurumlarında hafta sonu ve akşamları yapılacak kurs ve seminerlerde yöneticilere ve yardımcı personele ücret ödenmelidir.
16. Özel kurum ve kuruluşların fiziki ortamlarından ve imkânlarından yaşam boyu öğrenme etkinlikleri kapsamında yararlanılmalıdır.
17. Yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin yaygınlaştırılması için yeniden kurum açmak yerine, var olan kurumların geliştirilerek kullanılması sağlanmalıdır.
18. Küreselleşme ve AB sürecinde yabancı dil öğretimine önem verilmeli, hızlandırılmış dil öğretim merkezleri, web destekli öğrenme ortamları aracılığıyla bireylerin en az bir yabancı dili öğrenmeleri sağlanmalıdır.
19. Yaşam boyu öğrenme, 24-64 yaş arası ile sınırlandırılmamalıdır.
20. Yaşam boyu öğrenme, sadece öğrenci ve çalışanlarla sınırlandırılmamalı, aile eğitimine de önem verilmelidir. Bu nedenle anne baba okulları açılarak, toplumsal entegrasyonu sağlayamayan ailelere yönelik girişimlerde bulunulmalıdır. Buna yönelik var olan programlar akredite edilmeli, bu konuda aile destek uzmanları yetiştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.
21. Yükseköğretim Kurulunun 1997 yılında kaldırdığı yetişkin eğitimi lisans programları yeniden açılmalıdır.
22. İnsan hakları, demokrasi ve çevre bilinci oluşturma eğitimine önem verilmelidir.
23. Yaşam boyu öğrenme kapsamında yapılan etkinliklerle ilgili istatistiki bilgiler

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından belirli sürelerle tespit edilmeli ve yayımlanmalıdır.

24. Kamu İnternet Erişimi Projesi yaygınlaştırılmalıdır.

25. Herkesin yüksek öğrenim görebileceği açık üniversite açılmalıdır.

26. Yaşam boyu öğrenmede işsizlik sigortası kaynaklarından yararlanılmalıdır.”

Şura kararları değerlendirildiğinde ülkemizde yaşam boyu öğrenmeye verilen önemin arttığı ve yaşam boyu öğrenme ile ilgili ciddi çalışmalar yapılması gerektiği görülmektedir.

MEB tarafından hazırlanan ve açıklanan ‘*Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi ve Eylem Planı 2014-2018 Eylem Planı*’nda şu başlıklara yer verilmiştir (MEB, 2014):

- “1. Toplumda yaşam boyu öğrenme kültürü ve farkındalığının oluşturulması,
2. Yaşam boyu öğrenme fırsatlarının ve sunumunun artırılması,
3. Yaşam boyu öğrenme erişiminin artırılması,
4. Yaşam boyu öğrenme rehberlik sisteminin geliştirilmesi,
5. Önceki öğrenmelerin değerlendirilmesinin geliştirilmesi,
6. Yaşam boyu öğrenme izleme ve değerlendirme sisteminin geliştirilmesi.”

Türkiye’de YBÖ sürecinin tarihsel gelişimi incelendiğinde; uzun bir geçmişi olmamasına rağmen son dönemde yapılan araştırmalarla konuya dikkat çekilerek ülkemiz için önemli yerinin olduğu görülmektedir (Sugeçti, 2019).

2.1.6 Avrupa Birliği’nde Yaşam Boyu Öğrenme

Kurulduğu yıldan itibaren ağırlıklı şekilde ekonomik bir yapı olarak görülen Avrupa Birliği’nin 1970’li yıllara kadar eğitim noktasında herhangi bir projesi bulunmamaktadır. 1973 yılında hazırlanan “Avrupa Topluluğunda Yüksek Öğretim Muhtırası” eğitim ile ilgili ilk rapordur. Aynı yıl içinde yayımlanan “Avrupa Topluluğunda Açık Uzaktan Eğitim Bildirisi” ise ikincisidir. 1980’li yılların ortalarından itibaren eğitimle ilgili farklı alanlarda hizmet veren programlar yürürlüğe girmiştir (EURYDICE, 2000).

İşsiz kişilerin çalışma hayatında yeniden yer alabilmelerini sağlamak için sürekli mesleki eğitim sisteminin sistematik bir yapıya dönüştürülmesini öngören, 1993 yılında hazırlanan sürekli eğitim sistemiyle ilgili ilk metin yeşil bültendir. Bir diğer rapor ise 1995 yılında

komisyon kararı ile hazırlanan beyaz bültendir. Bu rapor ile YBÖ konusunda birliğin amaçları ve yapılması gerekenler belirlenmiştir. 1996 yılında ise Avrupa YBÖ yılı ilan edilerek komisyon kararı ile yaşam boyu öğrenmenin amaçları, ilkeleri ve stratejileri belirlenmiştir. EURYDICE tarafından 2000 yılında AB üye ülkelerde YBÖ konusunda yapılanlar raporlaştırılmıştır. YBÖ bildirisi yine 2000 yılında yayınlanmıştır (Akbaş ve Özdemir, 2002).

EC (2003) “1996 Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Yılı”nın amaçlarını şu şekilde belirlemiştir:

- Genel eğitim, bireyler arasında ayrım yapılmadan herkese yönelik olmalıdır. Bu eğitim tüm öğrencilerin kendi kendine öğrenme becerilerini artıran YBÖ’ye hazırlar nitelikte olmalıdır.
- Tüm genç bireyler, nitelikli olmaları için mesleki eğitime yönlendirilmelidir.
- Kişiler sürekli eğitim ve öğretime yönlendirilerek okul ve iş öncesi uyumda, iş ve toplum dünyasının yeni ihtiyaçlarıyla alakalı, kaliteli ve saydam eğitim ve öğretim sağlanmalıdır.
- Bu zamana kadar eğitim ve öğrenme imkânlarından çok faydalanmış veya bu fırsatlardan hiç faydalanamamış kişilerin yararına öğrenme yaşantıları geliştirilmelidir.
- Eğitim ve öğretim kurumlarıyla ekonomi yaşamı arasında gelişmiş iş birliği olmalıdır.
- Sosyal sınıfların yaratıcılıkları artırılmalı, rekabet ve yüksek istihdama bağlı ekonomik gelişme için tüm Avrupa’da YBÖ imkanları sunulmalıdır.
- YBÖ çerçevesinde çocukların ve genç bireylerin eğitim ve öğretiminin önemi için ailelerin farkındalıkları yükseltilmeli ve bu konuda ailelerin daha çok rol almaları sağlanmalıdır.
- Eğitim konusunda Avrupa’da bir iş birliği sağlanana kadar hareketlilik ve karşılıklı anlayışa teşvik edilmeli, Avrupa vatandaşlığı ve AB’nin bilincinde olunması sağlanmalıdır. Dil becerileri teşvik edilerek mesleki ve akademik tanıma, diploma ve niteliklerin sistemle uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

Tüm bu amaçların belirlenmesinde UNESCO ve OECD politikalarının da etkisi görülmüştür. Ayrıca AB tarafından 1995-2000 yılları arasında “SOCRATES, LEONARDO DA VINCI II ve YOUTH” programları başlatılmıştır. (Aksoy, 2013).

Avrupa Komisyonu 2000 yılında eğitim reformuna uygun şekilde vatandaşlarına rehberlik etmesi için altı anahtar mesajı içeren muhtırayı yayınlamıştır. Bu altı mesaj:

- “1. Herkes için yeni beceriler
2. İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım
3. Öğretme ve öğrenmede yenilik
4. Öğrenmeye değer verilmesi
5. Rehberlik ve danışmanlığın yeniden değerlendirilmesi
6. Öğrenmenin eve daha yakın hale getirilmesi” (MEB, 2006).

Kasım 2001’de Avrupa komisyonunun, Avrupa çapında yaşam boyu öğrenmeyle alakalı tüm çevrelerin ortak görüşüyle hazırlanan bildiri “*the Communication Making a European area of lifelong learning a reality (Hayat Boyu Öğrenme Gerçeği ile Bir Avrupa Alanı Oluşturmak)*” kabul edilmiştir. Bu bildiri ile okulöncesinden emeklilik sonuna dek tüm hayatı kapsayan öğrenmenin önemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca YBÖ’nün örgün, yaygın ve resmi olmayan tüm eğitim faaliyetlerini kapsamı gerektiği belirtilmiştir (Aksoy, 2013).

Avrupa Birliği, vatandaşlarının çalışma yaşamına aktif katılmaları, ihtiyaç duyulan eğitim programlarına kolaylıkla ulaşabilmeleri, toplumsal değişime uyum sağlayabilmeleri için yaşam boyu öğrenme sistemlerini devamlı güncellemesi ve geliştirmesi için stratejiler geliştirmektedir (Samancı ve Ocakcı, 2017).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde Avrupa Birliği’nin kurulduğu ilk günden günümüze kadar geçen zamanda yaşam boyu öğrenme sistemini geliştirerek ve vatandaşların hayatına entegre edebilmek adına devamlı çalışmalar yapmakta olduğunu görülebilmektedir.

2.2 AİLE VE AİLEDE ROL KAVRAMLARI

Aile, dünyaya gelen bebeğin tüm fiziksel ihtiyaçlarını karşılamakla beraber onun güven ve sevgi gibi duygusal gereksinimlerini de karşılayan, sosyalleşme sürecinde çocuğuna

yardımcı olan, yani çocuğun hayatını şekillendiren ona yön veren küçük bir kurumdur. Yaşama gözünü açmış her bebek hayatını sürdürebileceği bilgi ve becerilerden yoksundur. Aile ortamı ona bu bilgi ve beceri kazandıracak ilk ortamdır. Çocuklar her gelişim ve eğitim döneminde anne-babalarından olumlu ve olumsuz davranışlar, alışkanlıklar kazanmaktadırlar (Şahin ve Özbey, 2007). Toplumsal bir yapı olan aile, çocuğun ruhsal ve sosyal gelişimindeki en önemli ortamı hazırlamaktadır (Herken ve Özkan, 1996). Bireylerin sağlıklı gelişim gösterebilmesi ve düzgün bir kişilik gelişimi için aile oldukça önemlidir (Birincioğlu, 2010, s.3).

Toplumda anne temel bakım yapan kişi olarak adlandırırken, baba ise “katkı sağlayıcı” olarak nitelendirilmiştir. Cinsiyetçi yaklaşımla kız çocuklarının anneye, erkek çocuklarının ise babayla daha çok etkileşimde olabilecekleri belirtilmiştir. Ancak yapılan araştırma ile çocukların çoğunlukla çocukluk döneminde anneleriyle etkileşim halinde olduğunu, babalarla ise çoğunlukla ergenlik döneminde etkileşim halinde olduklarını anlaşılmıştır (Özen, 2009).

2.2.1 Annelik Kavramı ve Ailede Annenin Rolü

Annelik, bir kadının hamile kalmasıyla başlayan ve doğumla beraber fiziksel, psikolojik yönlerden bebeğin ihtiyaçlarını karşılama olarak devam eden bir rol kavramıdır (Miller 2010, 33). Annelik içgüdüsel olduğundan her kadın anne olmak ister buna bağlı olarak hamileliğin ilk anından itibaren bebeğiyle bir bağ geliştirerek hamileliğin, doğumun ve bebek bakımının tüm zorluklarına katlanır (Sever, 2015). Toplumumuzda evlilikle beraber her kadına anne gözüyle bakılmaktadır, her anne ise gelecek kuşakları dünyaya getiren, her türlü sorumluluğu üstlenerek çocuklarını yetiştiren baş aktör olarak görülmektedir. Ataerkil toplumlarda sosyal ve ekonomik yapıların yanı sıra sahip olunan dini inanç ve değerlerde o toplumdaki annelik rollerini etkilemektedir (Tuğrul, 2019). Karaoğlu (2018) Van’da yapmış olduğu yüksek lisans çalışmasında dindar annelerin, annelik kavramına daha fazla değer yüklediğini, annelik statüsünün doğurganlıkla doğru orantılı olarak arttığını ve anneliğin kutsal bir görev olarak algılandığını ortaya koymuştur.

2.2.2 Babalık Kavramı ve Ailede Babanın Rolü

TDK (2020) baba kavramını “*çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek, çocuğu olmuş, erkek, peder*” olarak tanımlamaktadır. Babalık; hamilelik ve doğumla birlikte başlayarak anneye beraber çocuğun büyüme sorumluluğunu yürüterek çocuğun yaşamına katkı sağlama sürecidir (Fägerskiöld, 2006). Babalık rolü içinde bulunduğu çevre tarafından şekillendirilerek anlamlandırılır (Baydar vd 2012). İlkel toplumlarda baba geri planda görülerek sadece annenin görevleri tanımlanmıştır, evde otorite sahibi olarak görülen babalar baskıcı tutumlarından dolayı çocuklardan uzak kalmışlardır (Pontes, 2006). Tarihsel kültürde özellikle ataerkil toplum yapısına sahip kültürlerde babalara yüklenen anlam hep otorite olmuştur. Bu bakımdan babalar evin ihtiyaçlarını gideren ve soyunu devam ettiren kişi olarak görülmüştür (Timurturkan 2009). 1960’lı yıllardan sonra tüm dünyada kadın hareketlerinin yükselişiyle ailede kadının yeri sorgulanmaya başlamıştır (Sever, 2002). Bazı kültürlerde farklılık gösterse de babalık rolü birçok konuda her kültürde benzerlikler göstermektedir. Çocuğu sahiplenme, geleceği ve iyiliği için çabalama, koruyup gözetleme ve ihtiyaçlarını karşılama gibi babalık görevleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra baba çocuğun dünyaya açılan kapısı, ilk öğrenmeleri sağlayan, sorunlar karşısında çözüm üreten, güvenilir, koruyup kollayan, öğrenme ve keşifler için ortam hazırlayan kişidir (Yıldız, 2019; Erdoğan, 2004; Çiftçi, 1991).

Kadın ve erkek rolleri zaman içerisinde sosyal, ekonomik ve politik alanlardaki gelişim ve değişimle etkilenmiştir. Beraberinde babalık da babalık kavramı da değişime uğrayarak çocuk gelişimindeki babanın rolü artmıştır (Günalp, 2007). Kadınların ekonomik yaşama girme oranının artmasıyla üstlendikleri iş yükü ve sorumluluklar da artarak özellikle çocuk bakımı konusunda desteğe ve yardıma gereksinim duymaya başlamışlardır. Bu durum çocuk bakımı ve yetiştirilmesinde anneyi birincil sorumlu yapan geleneksel görüşün değişerek babayı merkeze alan görüşün hâkim olmaya başlamasına neden olmuştur. Artık babalar günümüz koşullarında çocuklarıyla sadece oyun oynayan değil, onları kucaklayıp gezdiren, çocuklarının yemek-içmek, banyo, uyku gibi temel ihtiyaçlarını karşılamaktan onur duyan babaların sayısı oldukça artmaktadır (Anlıak, 2004).

Uzun yıllardır yapılan çalışmalarda ebeveyn olarak vurgulanan hep anne olmuştur ve annelerin çocuklarının gelişimi ve eğitimindeki rolü üzerinde araştırmalar yapılarak babalık rolü görmezden gelinmiştir. Artık son yıllarda babaların da anneler kadar önemli olduğu görüşü üzerinde durulmaya başlanmıştır (Şahin ve Özbey, 2007).

Taşkın (2011) babaların çocuklarıyla direkt etkileşime geçmeseler bile babanın anneye iyi bir eş olarak da dolaylı yoldan görev üstlendiğini ortaya koymuştur. İlk zamanlarda iyi babalık dindar çocuklar yetiştirmek olarak nitelendirilirken şimdilerde ise evin geçimini sağlayan ve çocuğa rol model olacak ebeveyn olarak nitelendirilmektedir.

Ailede çocuğun bakım ve sorumluluğunu üstlenen bireylerin artmasıyla çocuğun rol model alabileceği kişi sayısı da artmaktadır, çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi için bu durum çok önemlidir. Çocuğun yetiştirilmesinde ve ev işlerinde babanın anneye olan yardımı aile içi ilişkileri güçlendirmektedir. Babaların da anneler kadar eğitime ihtiyacı vardır; fakat ülkemizde babaların ihtiyaç duyduğu alanlarda onları destekleyebilecek yeterli eğitim programları henüz bulunmamaktadır (Anlıak, 2004).

Davaslıgil (2011) baba-çocuk ilişkisinde, çocuk dünyaya geldikten sonraki birkaç ay içinde babaların annelerden daha farklı rol üstlendiklerini belirterek annelerin çocuklarıyla daha yakın etkileşime girerek daha fazla konuştuklarını, babaların ise çocuklarıyla daha çok oyun oynadıklarını ve fiziksel boğuşma davranışları sergilediklerini belirtmiştir.

2.2.3 Babalık Rolünü Etkileyen Faktörler

Çocuğun hayata hazırlanmasında ve gelişiminde babanın sergileyeceği doğru tutum ve davranışlar çok önemlidir. Baba kendisinden korkulan, bağırıp çağıran, tehditkâr davranan, otoriter rol model olmaması gerektiği belirtilmiştir. Modern tutuma sahip babaların, geleneksel tutumlara sahip babalara göre çocuklarıyla daha çok vakit geçirdikleri, çocuklarıyla daha çok ilgilendikleri ve çocuklarına daha çok katkı sağladıkları ifade edilmiştir. Babanın çocuğuyla sağlıklı bir iletişim kurması için dikkat etmesi gereken hususlar şöyledir: Babalar çocuklarına zaman ayırarak ilgi ve sevgi göstermelidirler, ilgi ve sevgi gören çocuk kendisine değer verildiğini hissederek mutlu olur. Çocuğa sevginin içten, sıcak ve koşulsuz olduğu hissettirilmelidir. Çocuğun bakımına katılma, ihtiyaçlarını karşılama bebeklikte başlamalıdır. Çocuk, olduğu gibi kabul edilerek başkalarıyla kıyaslanmamalıdır. Çocuğun başarısı ve olumlu davranışları desteklenirken başarısızlıkları karşısında ise sakin ve yapıcı olunmalıdır. Çocuğun ihtiyaç ve sorumluluğu anne ile paylaşılmalıdır. Çocuğa hayattaki önemi hissettirilmelidir. Baba, davranışlarıyla çocuğa her zaman iyi bir model olmalıdır (Pekkarakaş, 2010). Babaların çocuklarıyla olan ilişkisini etkileyen ve onların eğitime katılımı etkileyen faktörleri şöyle sınıflandırmıştır:

Evlilikten Memnun Olma: Bir erkeğin baba olarak nasıl davranacağını etkileyen unsurların başında yaptığı evlilikten memnun olma durumunun olduğu belirtilmiştir. Yaptığı evlilikten mutlu olan, eşleriyle yakın ilişki kuran erkeklerin babalık tutumlarının pozitif yönde arttığı görülmüştür (Koçak, 2004:6).

Annenin Ev Dışında Çalışıp Çalışmaması: Değişen toplum yapısıyla kadınlar artık iş yaşamına daha fazla katılmaya başlamışlardır. Bazı araştırmalar eve sadece kendinin gelir getirdiği babalarla, annenin de ev dışında çalışarak eve katkı sağladığı ailelerdeki babalara göre babalık katılımında farklılıkların olduğunu ortaya koymuştur. Her iki ebeveynin de çalıştığı ailelerde babaların çocuklarıyla daha fazla ilgilendikleri belirtilmiştir (Presser, 1998; Brayfield, 1995; Radin ve Harold-Goldsmith, 1989; Aktaran Koçak, 2004:7).

Baba Rolünün Nasıl Algılandığı: Bir erkeğin kendini baba olarak nasıl gördüğü, babalığa kendini ne derece yakın hissettiği çocuğun bakımına katılımını etkilemektedir. Babalığı benimseyen ve baba rolü baskın olan erkekler çocuk bakımında daha katılımcı olmaktadır (Levy-Shiff ve Israelashvili, 1988; Aktaran Pekkarakaş, 2010).

Baba Olmanın Zamanlaması: Henüz baba olmaya hazır değilken erken yaşta yaşanan babalık bir krize neden olabilir. Planlanmamış erken yaşta yaşanan babalık kendi geleceği açısından engel olarak görülebilmekteyken planlanarak yaşanan babalıklar da sorumluluğa hazır, olumlu babalık duyguları geliştirmektedir (Lamb, 2000).

Çocuğun Cinsiyeti ve Cinsiyet Rolünün Gelişimi: Babaların kız çocuklarıyla erkek çocuklarına göre daha az zaman geçirdikleri, daha az ilişki kurdukları ve bakımlarıyla daha az ilgilendikleri ifade edilmiştir (Marsiglio 1991).

2.2.4 Babanın Çocuğun Yaşamındaki Yeri, Önemi ve Gelişimine Katkısı

Şahin, Coşgun ve Kılıç (2017) yaptıkları çalışmada babaların çocuklarla olan etkileşiminin artması sonucunda çocukların akademik başarısında artış, suça yönelmede ve madde bağımlılığında azalma, akran ilişkilerinde olumlu yönde artış, bilişsel gelişimde artış, duygusal davranışlarda düzelme, sosyal ve dil gelişiminde artış yaşandığını belirtmişlerdir. Baba yoksunluğu yaşayan çocuklarda ise psikososyal gelişiminin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Ayrıca Dönmezer (1999) den yaptıkları aktarımda

çocuklarıyla iyi etkileşim kuran, onları samimiyetle dinleyen ve onların etkinlikleriyle alakadar babalar, daha yaratıcı, daha zeki ve hayal gücü daha geniş çocuklar yetiştirmektedirler. Coltrane (1995) ve Tomul (2008) dan yaptıkları aktarımla eğitim düzeyi yükseldikçe babaların, çocuk eğitimi ve yetiştirilmesi konusunda kendilerini daha yeterli gördüklerini, çocukların sorumluluklarını üstlenilmesi konusunda kendilerini daha istekli gördüklerini ve daha modern olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmacıların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların babalarıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda babaların daha çok çocuklarıyla oyun oynayarak vakit geçirdiklerini ayrıca birlikte alışverişe, pikniğe, sinemaya, tiyatroya, parka, hayvanat bahçesine gittiklerini, birlikte resim, deney, spor yaptıklarını ve kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Babaların günlük ortalama 1-2 saat çocuklarıyla vakit geçirdiklerini ve bu süreyi de yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Taşkın (2011) ın aktarımına göre Lamb (1987); babanın çocukla ilgilenmesini 3 boyuta ayırmaktadır. İlk boyut: Etkileşim, çocukla bire bir doğrudan ilişki içeren yemek yedirme, oyun oynama, kitap okuma gibi etkinlikleri içerir. İkinci boyut ise: Ulaşılabilirlik, babanın çocukla doğrudan etkileşimi yoktur ancak ihtiyaç duyulan her an fiziksel ve psikolojik olarak babaya ulaşılmasıyla açıklanır. Üçüncü ve son boyut ise: Sorumluluk, çocuğun ihtiyacı olduğu durumlarda harekete geçmektir, çocuğun bakımı, doktor gereksinimi gibi.

Babaların, erken çocukluk yıllarında empati ve iletişim becerileri kazanmaları için anneler kadar eğitime ihtiyaçlarının olduğu anlaşılmıştır. Çocukların yaşamında aktif olarak yer alan babaların, çocuklarının tüm gelişim alanlarında daha başarılı olmalarına katkı sağladıkları görülmüştür. Babadan sevgi ve ilgi gören çocukların; liderlik özellikleri daha yüksek, arkadaşlık ilişkilerinde daha uyumlu, dünya ve kendiyle daha barışık, akademik olarak daha başarılı ve daha mutlu olduğu belirtilmiştir. Babanın, çocuğu için hazırladığı uyarıcı çevre, okuduğu kitaplar ve oynadığı oyunlar sayesinde çocuğun zihinsel gelişimine olumlu katkı sağladığı tespit edilmiştir. Yapılan araştırmada babasız büyüyen çocukların zekâ puanlarının babasıyla büyüyen çocuklara göre anlamlı ölçüde düşük olduğu belirtilmiştir. Okulöncesi dönemde, çocuklarının eğitiminde artık yeterli olmadıklarını düşünen ebeveynler çocuklarını okulöncesi eğitim kurumlarına göndererek bu sorumluluğu paylaştıkları düşündüklerini belirtmişlerdir (Pekkarataş, 2010).

Çocuğun baba ile geçirdiği kaliteli zaman öğrenme ve zekayı desteklemektedir. Babaların çocuklarının hayatında aktif rol alması onların, akademik başarı başta olmak üzere, problem çözme becerisi, dil gelişimi ve zekasını olumlu yönde etkilemektedir (Sarkadi, Kristiansson, Oberklaid ve Bremberg, 2007). Babanın çocukla oyun oynaması, ona kitap okuması, onunla sohbet edip konuşması, dokunması zekâ gelişimine katkı sağlamaktadır (Özensel, 2004).

Okulöncesi dönem çocuğunun olumsuz duygu, düşünce ve davranışlarının düzeltilmesinde ve olumlu benlik algısı geliştirmesinde, akademik başarısının artmasında doğduğu andan itibaren babası ile kurduğu olumlu iletişim, güven duygusu çok önemlidir (Sorakin, 2019; Davidov ve Grusec, 2006).

Sağlıklı bir cinsel gelişim için babanın çocuk ile etkileşimi oldukça önemlidir. Baba faktörü, kız çocuklarında karşı cinse duyulan ilginin şekillenmesinde, erkek çocuklarında ise cinsiyet kavramının oluşturulmasında etkili ve önemlidir (Pleck ve Masciadrelli, 2004). Yapılan araştırmalara göre erkek çocukları babalarını rol model olarak erkeksi davranışları öğrenirler (Sorakin, 2019).

Babası tarafından yeterince ilgi gören okulöncesi dönem çocuklarının, ilgi görmeyen çocuklara göre okul hazır bulunuşluklarının daha iyi olduğu, okul kaygısı ve stresiyle daha kolay başa çıkabildikleri ve daha sabırlı oldukları belirtilmiştir (Taşkın, 2011). Anne babası ile yaşayan ancak baba yoksunu olan çocukların kaygı düzeylerinin babasıyla yaşayan çocuklara göre yüksek olduğu görülmektedir (Aral ve Özdal, 2005).

Baba-çocuk ilişkisinde her iki tarafın da doyuma ulaşması ortada sağlıklı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Baba ve çocuğun etkili bir iletişiminin olması, kaliteli vakit geçirmesi; çocuğu sosyalleştirir, çocuğun duygularını geliştirir, öz güvenini yükseltir, çocuk kendine ve çevresine olumlu duygular besler, sağlıklı bir birey olarak yaşamına devam eder (Özgündüz, 2015: 2-3).

2.3 BABALARIN OKULÖNCESİ EĞİTİME KATILMA DURUMLARI

2.3.1 Okulöncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı ve Önemi

Aral ve ark. (2000) göre okulöncesi eğitim; çocuğun doğumdan ilkokula kadar geçen süreçte bedensel, zihinsel, sosyal ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde gerçekleştiği, kişiliğin aile ve kurumlarda verilen eğitimlerle şekillendiği eğitim sürecidir. Ural ve Ramazan (2007) ise 0-72 ay aralığındaki çocukların bireysel özellikleri dikkate alınarak zengin uyarıcı çevre imkânlarının sunulduğu, çocukların bedensel, sosyal ve zihinsel yönden desteklendiği, ilkokula hazırlayan eğitim süreci olarak tanımlamıştır. Tuğrul (2006) ise çocuğun yaşam boyu sürecek olan öğrenme temelini atıldığı, çocuğu birçok yönden geliştiren ve destekleyen 0-6 yaşları arasını kapsayan eğitim süreci olarak belirtmiştir. MEB (1993) ise okulöncesi eğitimi 0-72 aylarındaki çocukların tüm gelişimlerini toplumun kültürel özelliklerini göz önünde bulundurarak yönlendiren, algılama gücü, yaratıcılık, öz denetim, sosyal gelişim, kendini ifade etme gibi kazanımlarının geliştiren, sistemli bir eğitim süreci olarak tanımlar (Akduman, 2012).

Okul öncesi dönem; erken çocukluk dönemi olarak da adlandırılan, doğumdan başlayarak ilköğretime kadar devam eden 0- 6 yaş aralığındaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan, çocukların tüm gelişimlerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi şekilde yönlendiren bir eğitim dönemidir (Oğuzkan ve Oral, 1983; Çağdaş ve Seçer, 2007).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak okulöncesi eğitim; 0-72 ay aralığındaki çocukların, bireysel farklılık ve gelişimlerinin göz önünde bulundurularak sosyal, bilişsel, psiko-motor, dil ve öz-bakım gelişim alanlarının desteklendiği, toplumun kültürel değerlerinin de doğrultusunda çocuklara zengin uyarıcı ortam imkânlarının sunulduğu ailede ya da kurumlar aracılığı ile gerçekleşen eğitimlerin tümüdür denilebilmektedir.

Okulöncesi dönemde yaşanan gelişmeler, çocukların sonraki hayatlarını şekillendirmesi ve sağlıklı toplumların oluşabilmesi bakımından önemlidir. Poyraz ve Dere (2003) yaptıkları araştırmada yaşlara göre zihinsel gelişimi incelemiş ve zihinsel gelişimin %50'sinin yani yarısının 4 yaşına kadar, %30'unun 4-8 yaş aralığında ve %20'sinin ise 8-17 yaş aralığında oluştuğunu tespit etmişlerdir. Bu sebeple erken yaşlardaki eğitimin önemi çok büyüktür. Çocuğun yeteneklerini ve becerilerini geliştirmek için ona yol göstermek ve rehberlik etmek oldukça önemlidir (Akduman, 2012).

2.3.2 Okulöncesi Dönemde Aile Katılımı ve Önemi

Eğitimin başladığı ilk yer ailedir, çocuğun doğumuyla birlikte ailede başlayan eğitim, okula başlanmasıyla farklı bir boyut kazanarak yine hem ailede hem de okul ortamında devam etmektedir (Birincioğlu, 2010). Aile; çocuğu en iyi tanıyan ve gözlemleyen kurum olması sebebiyle çocuğun eğitim hayatı boyunca yanında olarak onu desteklemesi ve eğitimine katılması oldukça önemli bir husustur (Sugeçti, 2019). Ailenin eğitimin her aşamasında eğitime katılması, eğitimin amaçlarına ulaşılması ve çocuğun davranışlarının istenilen düzeye gelebilmesi bakımından çok önemlidir (Çelenk, 2003). Çocuğun akademik olarak başarılı olabilmesi için ailenin eğitime dahil olarak okul ve ailenin iş birliği içerisinde birbiriyle uyumlu bir şekilde çalışması gerekmektedir (Bayrakdar ve Yiğit, 2006).

Aile katılımının amacı, ebeveynlere eğitim vererek ailenin okulöncesi eğitimine desteğini sağlamak, çocukların büyüme ve gelişimlerine destek olmak ve okul başarısı hususunda çocukların önündeki engelleri yok etmektir. Hazırlanan aile katılım programının iyi planlanmış olması ve çocuk yetiştirilmesi konusunda ailenin ihtiyaçlarına yönelik olması, aile katılım programlarının devamlılığı açısından oldukça önemlidir (Gürşimşek, Kefi ve Gırgın, 2007).

Aile katılımı ile ebeveynler bilgilendirilerek ve bilinçlendirilerek çocukların gelişimine katkı sağlanabilir ve çocukların ileriki yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sorunlar önceden tespit edilerek önlenabilir, böylece okul başarılarının da artırılması sağlanabilir (Güneş, 2018, s.2). Kotoman (2008) araştırmasında ailelerin eğitime dahil olmalarıyla çocukların okula karşı daha olumlu tutumlar geliştirdiklerini, öğrenme algılarının daha açık olduğunu belirtirken Yakıcı (2018) ise ailelerin eğitime katılmasıyla çocukların eğitim yaşamını sürdürme isteklerinin arttığını ve okulu tamamlama oranlarının yükseldiğini ifade etmiştir. Epstein (2001) aile katılımının çocuklara sağladığı katkının yanı sıra aile ve öğretmen arasındaki iletişimi kuvvetlendirerek ailelerin öğretmenlere karşı desteğinin de arttığını ortaya koymuştur (Akt: Türe, 2010, s.4).

2.3.3 Okulöncesi Eğitimde Baba Katılımı

Araştırmacılar, Lamb (2000) ve Yazgan (2000)'dan aktarımlarında baba ile çocuğun beraber geçirdikleri kaliteli zamanın artması ve birlikte hayatı yakından paylaşımları ile aralarındaki bağı artarak kuvvetlendiğini ve ilişkilerinin zenginleştiğini belirtmişlerdir. Aile katılım çalışmalarına, babaların yeterince katılmama nedeni olarak babaların çalışmada kendilerinin yetersiz kalacağı korkusu, programı düzenleyen bireylerin babalara yaklaşım şekli, babalara uygun olmayan çalışma içerikleri ve annelerden kaynaklanan engeller olarak sayılmaktadır. Çocukların eğitiminde aktif rol oynayan babaların çocukları; zihinsel, akademik ve dil becerileri, bağımsız davranabilme becerileri, sosyal uyum becerileri bakımından aktif rol oynamayan babaların çocuklarına göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Ayrıca eşiyle daha pozitif ilişki içinde olan babaların, çocuklarına daha fazla zaman ayırdıkları anlaşılmaktadır (Gürşimşek, Kefi ve Gırgın, 2007).

Gelişim ve öğrenme hayatın ilk yıllarında çok hızlıdır. Bu yıllarda edinilen deneyimler sonraki yılların temelini oluşturmaktadır. Çocuğun ileride nasıl bir birey olacağını ilk yaşlarda bulunduğu ortam ve etkisi altında olduğu yakın çevre ve ailesi belirlemektedir. Ülkemizde de tüm dünyada olduğu gibi aile içerisinde çocuğun tüm sorumluluğunu alan çoğunlukla annelerdir. Toplum tarafından kadına yüklenen birincil görev yine anneliktir. Bu sebeple babaların çocuklarına olan katkısı ve babalığın önemi görmezden gelinmektedir (Taşkın, 2011).

Günümüzde eğitim, bilim, teknoloji, siyaset gibi alanların gelişimiyle, eğitim ve gelişimde babaların da anneler kadar önemli yerinin olduğu anlaşılmıştır. Her türlü gelişimde annenin yanında babaya da ihtiyaç vardır. Özellikle çocuğun sosyal, duygusal gelişimi ve cinsel kimlik belirleme gibi alanlarda babanın etkisi büyüktür. Babaların aktif rol aldıkları ailelerde çocukların; başkalarıyla daha güçlü ilişkiler kurabilen, daha mutlu ve bağımsız, arkadaşlık ilişkilerinde başarılı, liderlik ve özgüven özellikleri daha baskın kişiler olarak yetiştikleri tespit edilmiştir. (İnci ve Deniz, 2015).

Baba eğitimi arttıkça babaların daha demokratik, çocuk bakımı ve eğitimi konusunda kendini daha yeterli gören, ebeveyn sorumluluğunu daha çok üstlenen babalar olduğu belirtilmiştir. Eğitim seviyesi ile gelir durumu birbiri ile oldukça ilişkili iken, gelir durumu ile baba katılımı arasında ilişki bulunmadığı belirtilmiştir. Eğitimi yüksek erkeklerin ev işlerine katılımının da yüksek olduğu fakat geliri yüksek olan babaların ev işlerine katılımının daha az olduğu belirtilmiştir. (Kuzucu, 2011).

Babalık konusunda kendini geliştiren ve bu konuda daha becerikli olan babaların katılımı daha yüksek olmaktadır. Ayrıca anneler tarafından desteklenen ve cesaretlendirilen babaların katılım oranlarında yükselmeler görülmektedir (Sorakin, 2019).

2.3.4 Türkiye’de Ailelere Yönelik Yapılan Bazı Eğitim Programları

Aile kurumu ve aile eğitimleri hakkında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Çocuğun yetiştirilmesi ve gelişimi için ebeveynlerin annelik ve babalık hakkında birçok beceri ve donanımına sahip olmaları son derece önemlidir (Mutlu, 2018: 3). Ancak çocuk sahibi olan birçok anne-babanın gerekli beceri ve donanıma sahip olmadıkları, bu sebeple hem doğum öncesi hem de doğum sonrası belli başlı bazı eğitimlere katılmaları çocuk ve kendileri için bir ihtiyaçtır. Sağlıklı toplum ve bireyler için aile eğitimleri oldukça gereklidir. Anne-babaların doğum öncesinde ebeveyn olmanın önemini anlamaları, eşler arasındaki ilişki ve iletişimin sağlıklı olması, anne-baba-çocuk bağının nasıl olması gerektiği, çocuk gelişimindeki kritik dönemleri ve evreleri, çocuğun hayata hazırlanabilmesi, anne-baba tutumu hakkında bilgilendirmeleri, bilinçli ebeveynlik ve ailelerin ihtiyaç duyduğu konularda ailelere eğitimler düzenlenmelidir (Şölen, 2020: 4).

0-6 yaş çocuklara ve ailelerine yönelik hizmet sunan kurum ve kuruluşlar şöyle sıralanmıştır: Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Sivil Toplum kuruluşları (Anne Çocuk Eğitim Vakfı, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı gibi), Üniversiteler, Yerel İdareler, Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Özel Teşebbüs, Dünya Bankası ve UNICEF (Kılıç, 2010).

Türkiye’de yapılan aile eğitim programları incelendiğinde eğitimlerin daha çok annelere yönelik olduğu, babalara yönelik olan eğitimler olsa da katılımın annelerden oldukça düşük olduğu belirtilmiştir. Yapılan eğitimlerin daha çok anne-çocuk ilişkisi ve önemi üzerine olduğu bu konuda babaların ihmal edildiği belirtilmiştir. Babaların eğitim programlarına katılmama sebebi olarak çalışma saati, iş yoğunluğu ve kültürel sebepler olarak gösterilse de iş yerinde verilen eğitimlere de babaların katılmadığı belirtilmiştir. Bunun sebebi ise çocukla ilgili meselelerin annelik görevi olarak görülmesi ve babaların maddi konularda rol almasından kaynaklandığı belirtilmiştir (Dönmez, 2019).

Ay ve Şahan (2018) yaptıkları araştırmada da yapılan aile eğitim programlarına daha çok annelerin katılım gösterdiklerini, baba katılım oranlarının oldukça düşük olduğunu belirtirken, bu duruma sebep olan etkenleri ise kursların iş saatlerine koyulması, annelerin yoğun katılımından dolayı babaların katılmak istememesi, babaların ilgisiz ve çocuk bakım işleriyle meşgul olmamaları olarak sıralamışlardır.

Kimmet (2004) 'e göre anne babalara yönelik hazırlanan eğitimlere çoğunlukla anneler katılmaktadır. 1997 yılından itibaren AÇEV tarafından düzenlenen ve yalnızca babalara yönelik olan Baba Destek Programı (BADEP) düzenlenmektedir. 3-11 yaş aralığındaki çocukların babalarına yönelik düzenlenen bu eğitime daha çok babalık becerileri konusunda kendini geliştirmek isteyen babaların katıldığı görülmektedir. Bu eğitimlere katılan babaların çocuklarıyla geçirdikleri zamanın ve etkililiğinin arttığı saptanmıştır (Sorakin, 2019, 61). Türkiye’de uygulanan eğitim programları çeşitli çalışmalardan derlenerek aşağıda verilmiştir.

2.3.4.1 AÇEV Anne Çocuk Eğitim Programı (AÇEP)

AÇEV çocukların gelişimine destek olmak amacıyla farklı sosyoekonomik hedef kitledeki annelere temel ve daha ileri düzey programlarla 2001 yılından bu yana “Annelerle buluşmalar” uygulamasıyla eğitimler düzenlemektedir.

Anneleri çocuk gelişimi konusunda bilinçlendirmek, ebeveynlik rollerinde desteklemek, çocuklarıyla iletişimlerini güçlendirmek, çocuklarına yönelik olumsuz disiplin yöntemlerini azaltmaya çalışmak, sağlıklı yaşam ve haklar konusunda bilgilenmelerini sağlamak amacıyla düzenlenmektedir.

13 hafta süren eğitimlerle 3-6 ve 7-11 yaş aralığında çocuğa sahip olan annelerin kendilerine olan güvenleri, çocuklarının eğitimindeki rollerini, annenin eğitici yönünü ve çocuğun gelişimindeki duyarlılığını arttırarak destekleyici bir ev ortamı oluşturulmasına yardımcı oluyor. Bekman ve Koçak (2009) araştırmalarında 2008’de İstanbul’da AÇEP’e katılan annelere ulaşarak programla ilgili şu dönütleri elde etmişlerdir:

AÇEP'e katılarak eğitim alan anneler çocuklarının bilişsel anlamda kavramları daha iyi öğrendiğini, dikkatini daha iyi topladığını, okuma-yazma-hikâye anlatımı faaliyetlerinde gelişme olduğunu ve okul başarılarını arttığını belirtmişlerdir. Sosyal-duygusal gelişim açısından çocukların kendine güveninin arttığını, daha düzenli ve sorumluluk sahibi olduğunu, empati duygusunun geliştiğini, daha sosyal ve aile ilişkilerinde daha başarılı olduğunu belirtmişlerdir. Fiziksel açıdan ise çocukların küçük kas kullanımlarının daha iyi olduğunu ve beslenmelerine daha dikkat ettiğini ifade etmişlerdir.

Ayrıca AÇEP'e katılan anneler çocuğa, kendine ve hayata karşı hem bakış açılarında hem de davranış biçimlerinde olumlu değişiklikler olduğunu belirtmişlerdir (AÇEV, 2017).

2.3.4.2 AÇEV Baba Destek Programı (BADEP)

Baba olan erkekler işlerinin yanı sıra herhangi bir eğitim almak için fırsat bulamamaktadırlar. Değişimlerin hızla yaşanmasıyla erkeklerin babalık rollerinin gereğini yapmalarının daha da güçleştiği belirtilmiştir. Bu sebeple babalara yönelik eğitim programlarına ihtiyaç olduğu, Türkiye'de ise bu ihtiyacı Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Baba Destek Programı (BADEP) aracılığıyla karşılandığı belirtilmiştir. Türk kültüründe babalar, annelerin aksine evlerini, maddi ve manevi sıkıntılarını arkadaşlarıyla paylaşmadıklarını, bu yüzden de stres yüklerinin arttığını, BADEP'in grup tartışmalar yoluyla babaların birbirleri ile sıkıntı ve deneyimlerini paylaştıkları, babaların belki kimseye anlatamadıklarını bu ortamlarda dile getirebildiklerini belirtilmiştir. Başlıca hedef grubu İstanbul'a göç etmiş düşük gelirli babalar olan BADEP'in, bu babaların büyük şehre uyumunu kolaylaştırmayı ve yaşayacağı problemlere karşı babalara sosyal ve duygusal destek sağlamayı ayrıca babalara önleyici sağlık konusunda da eğitimler vermeyi amaçladığı belirtilmiştir. Programda babaların çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bilgilendirilip desteklenerek, çocukların eğitiminde ne kadar önemli oldukları konusunda bilinçlenmelerinin amaçlandığı belirtilmiştir (AÇEV, 2017).

2.3.4.3 0-18 Yaş Aile Eğitim Programı

“Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü” tarafından yürütülen 0-18 yaş aralığındaki çocukların ailelerine yönelik eğitimlerden oluştuğu görülmektedir. Eğitimler aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

- “0-3 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı
- 3-6 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı
- 7-11 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı
- 12-18 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı
- 3-6 Yaş Aile Gelişim Kurs Programı
- 3-6 Yaş Baba Destek Eğitimi Kurs Programı (BADEP)
- 7-11 Yaş Baba Destek Eğitimi Kurs Programı
- 3-6 Yaş Okur-Yazar Olmayan Anne Destek Eğitimi Kurs Programı (Temel ADP)”

3-6 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı: Programın amacı 3-6 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlere ve bakım veren kişilere yönelik çocuğun tüm gelişim alanlarını desteklemek ve okulöncesi dönemin önemi, çocukla olumlu iletişim yöntemleri, çocuk hakları, sağlık, beslenme ve ilkökula hazırlık konularında ayrıca engelli bireylere duyarlılık geliştirme konularında bilinç kazandırmaktır. 70 saat 14 hafta süren eğitimlerin; teorik yüz yüze eğitim, küçük gruplarla uygulamalı eğitim ve ev ziyaretleri yoluyla uygulamalı eğitim olmak üzere 3 bölümden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca program sürecinde bir kez “Baba Toplantısı” yapılarak, babalara program tanıtılmakta, okul öncesi dönemin önemi ve babaların nasıl destekleyici ortam hazırlayabileceği, babanın rolü ve önemi konularında bilgi verildiği belirtilmektedir (MEB, 2015).

3-6 Yaş Baba Destek Eğitimi Kurs Programı (BADEP): Bu programın amacı 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babalara farkındalık kazandırılarak; çocuğun gelişiminde önemli olduklarını, çocuğun ihtiyaçları ile ilgili bilgilenmelerini, evdeki iş ve sorumluluk konularında demokratik tutumla hareket etmelerini, çocukla ilgili uygun beklentilere girmelerini, aile içi iletişim becerilerini geliştirmelerini, öğrendikleri bilgi ve becerileri yaşantılarında kullanabilmeleri olarak belirtilmiştir. Yüz yüze eğitimlerin yapıldığı oturumlar şeklinde düzenlenen programda her oturumda gruplara sohbet yöntemiyle eğitimler verilerek babaların aktif katılımı sağlanmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Programa katılan babaların ilgi ihtiyaçları doğrultusunda konuların eğitimciler tarafından belirlendiği belirtilmiştir (Dönmez, 2019).

2.3.4.4 Anne Eğitim Programı

Gazi Üniversitesi iş birliğiyle 1988 yılında faaliyete giren programın hedef kitlesi 0-4 yaş aralığında çocuğa sahip annelerdir. Programın amacı çocukları psiko-sosyal ve bilişsel açıdan geliştirmek, çocuk sağlığı, gelişimi, anne-baba tutumları, beslenmesi, ilk yardım ve aile planlaması konularında annelere bilgi vermektir. Programa katılım sağlayan annelerin çocuk eğitimi ve gelişimi konularında bilgilerinde artış olduğu belirtilmiştir. Öğrendikleri bilgileri ev yaşamlarına aktardıkları da ifade edilmiştir (Özgün, 2017).

2.3.4.5 Ana-Baba Okulu

1962 yılında İstanbul Üniversitesi iş birliği ile anne-baba tutumları, çocuk gelişimi, iletişim ve davranış sorunları konusunda eğitim verilmek üzere anne-babalara yönelik hazırlanmış bir programdır. Programa katılan anne-babaların otoriter, baskıcı ve aşırı korumacı tutumlarının azaldığı, paylaşma ve eşitlik tutumlarının olumlu yönde gelişim gösterdiği belirtilmiştir (Tezel Şahin ve Özyürek, 2011).

2.3.4.6 Benim Ailem Programı

Okulöncesi eğitimi almayan 0-6 yaş çocukları ve sosyal desteğe ihtiyaç duyan ailelere yönelik SHÇEK, UNICEF, çeşitli bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları destekli bir programdır. Bu programla ailelerin anne-babalık konusunda desteklendiği belirtilmiştir (Kartal, 2015).

2.3.4.7 Okul Öncesi Veli Çocuk Eğitim Programı (OVÇEP)

Okul-aile arasında iş birliğini geliştirmek, çocukların sayısal, sözel ve zihinsel becerilerini geliştirerek onları ilkokula hazırlamak amacıyla 1999 yılında ortaya çıkan bir programdır. Programa katılan ailelerin çocuklarının ilkokula hazır bulunuşluklarının arttığı, sayısal ve sözel becerilerin geliştiği, okul-aile iş birliğinin arttığı ve çocukların geliştiği görülmüştür (Koçak, 2004).

2.3.4.8 Aile ve Çocuk Eğitimi Merkezi Kış Uygulamaları

AÇEV iş birliği ile okulöncesi eğitimden yararlanamamış çocukları okula hazırlamak için Anne Destek Programı yürütülmektedir. Programa katılan annelerin çocuklarının gelişimine yönelik tutumlarında olumlu artış olduğu ve çocukların okula hazır bulunuşluklarının arttığı belirtilmiştir (Dönmez, 2019).

2.3.4.9 Yaz Anaokulları ve Anne Destek Programı

60-72 aylık okulöncesi eğitimden yararlanamamış ekonomik koşulları kötü ailelerin çocuklarını okula hazırlamayı, anneleri çocuk eğitimi ve gelişimi konusunda bilinçlendirmeyi amaçlayan, 2004 yılında başlayan bir eğitim programıdır. Bu program çocukların anaokuluna eşit başlayabilmelerini sağlamış ve çocukların gelişimlerini ve ailelerin tutumlarını olumlu yönde geliştirmiştir (Özgün, 2017).

2.3.4.10 Anne-Baba-Çocuk Eğitim Projesi (ABÇEP)

Kız Teknik Eğitim ve Genel Müdürlüğü iş birliği ile kadınların eğitim seviyesinin yükseltilmesi, etkili anne-baba olma, çocuk bakımı, aile planlaması konularında kadınları eğitmek amacıyla 1997 yılında oluşturulan bir projedir. Projeye katılan kadınların bilgi düzeyleri ve aile içinde etkili iletişim artmış, çocukların okul yaşantılarında olumlu gelişmeler yaşanmıştır (Kartal, 2015).

2.3.4.11 Aile Sağlığı Eğitim Projesi

Anneleri anne-çocuk sağlığı, AIDS/HIV gibi konularda bilgilendirilmek amacıyla Halk Eğitim Merkezleri iş birliği ile hazırlanmıştır (Koçak, 2004).

2.3.4.12 Aile Mektupları Projesi

Aileleri hamilelik, doğum, bebek sağlığı ve beslenmesi, gelişim alanları ve baba rolü gibi konulara bilgilendirmeyi amaçlayan AÇEV destekli projedir. Bu proje ile anne-babalar kendilerini daha bilinçli hissetmişlerdir (AÇEV, 2017).

2.3.4.13 Anne-Baba Olmak Seminerleri

Hedef kitlesi 0-14 yaş aralığında çocukları olan aileleri çocuk gelişiminde ailenin önemi konusunda bilinçlendirmeyi amaçlayan AÇEV destekli programdır. Programa katılan ailelerin disiplin, iletişim, anne-baba tutumları, çocuk gelişimi ve eğitimi konularında bilgilendirildiği belirtilmiştir (AÇEV, 2017).

2.3.4.14 Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi

Dezavantajlı çocuk ve ailelerine kaliteli bir okulöncesi eğitimi sunma amacıyla ortaya çıkmış bir programdır. Pilot il ve okullarda birçok ana sınıfı açılmış ve okulöncesi eğitim yaygınlaştırılmıştır ancak henüz istenilen seviyeye ulaşamamıştır (Tezel Şahin ve Özyürek, 2011).

2.4 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.4.1 Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Ünlü (2022), çocukların duygu anlama becerileri, babalarının babalık rolü algısı ve duygu sosyalleştirme davranışları bağlamında incelediği yüksek lisans çalışmasını, çocuğu okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 48-72 aylık 123 çocuk ve 123 baba ile yürütmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre babaların duygu sosyalleştirme davranışlarını ve babalık rolü algıları ile çocuklarının duygu anlama becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilirken babaların babalık rolü algısının duygu sosyalleştirme davranışlarını olumlu etkilediği anlaşılmıştır.

Güzel ve Tüfekçi (2021) ’nin okulöncesi dönemde çocuğu olan babaların, baba-çocuk ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkiyi ve babalık rolü algı düzeyini farklı değişkenler bakımından inceledikleri araştırmaya göre baba-çocuk ilişkisi ve babalık rolü algı düzeyi arasında negatif yönde bir ilişki tespit ettiği görülmüştür. Ayrıca araştırmada bu ilişkinin babalık rolü algı düzeyi, algılanan ilk baba olma yaşı ile anne-babanın öğrenim düzeyi, mesleği, yaşı, geliri, sosyoekonomik düzeyi, aile yapısı, çocuk sayısı ve çocuk yaşına göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Şölen ve Ulusoy (2020) da yaptıkları çalışmada okulöncesi dönemde çocuğu bulunan babaların yaşam boyu öğrenme sürecinde babalık kavramına ve verilen baba eğitimlerinin sonuncunun baba eğitimi kavramlarına yönelik algılarını araştırmışlardır. 14 babanın

görüşleri ile hazırladıkları çalışmanın sonucunda, babaların baba eğitimleri ile farkındalık kazanarak babalığın çaba sarf edildiğinde bilinçli bir iş ve öğrenilebilir bir olgu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Altan (2019)'ın okulöncesi eğitim ortamlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarının, anne-babaların YBÖ becerilerine katkısını belirlemek amacıyla yaptığı yüksek lisans tezinde; aile katılım çalışmalarına çoğunlukla annelerin katıldığı, okullarda uygulanan aile katılım çalışmalarının ailelerin yaşam boyu öğrenme sürecine katkısının, ailelerin yaşları, meslekleri, öğrenim durumları, anne-baba olma durumlarına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Ebeveynlerin daha çok veli toplantıları, öğretmenle bireysel görüşme, telefon görüşmeleri ve mesaj gibi aile katılım çalışmalarına katıldıkları, anne baba eğitim seminerlerine katılma, okul web sitesini takip etme ve okul müdürüyle görüşmeleri daha az gerçekleştikleri ortaya konulmuştur.

Kırağ ve Çakır (2019)'ın 0-6 yaş çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve bununla ilişkili faktörleri belirlemeye çalıştıkları araştırmalarında; babalık rolü algısı ile ilk kez baba olma yaşı ve aile tipi arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sugeçti (2019), YBÖ çerçevesinde ilkokulda ailelerin eğitime katılımının öğrenci başarısına katkısına yönelik yaptığı yüksek lisans çalışmasında ailelerin eğitime katılımının cinsiyet, meslek, eğitim değişkenlerine göre anlamlı farklılığın olmadığını, velilerin eğitim sürecine veli toplantılarına, okulda yapılan etkinliklere katılarak çocuğun okulda yaptığı etkinlikler hakkında sohbet ederek ve kontrol ederek katkı sağladıklarını saptamıştır. Ders içeriklerin zor olması, çocuğun ödevlerine yardımcı olmada zorlanma, iletişim problemi yaşanması, okulun eve uzak olması, insanlarla iletişim kurmada zorlanılmasının ailelerin eğitim sürecine katılımını engelleyen faktörler arasında olduğu belirtilmiştir. Ailelerin çocukların eğitim sürecine dahil olmasının, anne-baba ve çocukların ortak paylaşımda bulunmasının gerekliliği ortaya konmuştur. Ayrıca ekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğu belirlenerek ekonomik koşulların öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğu saptanmıştır.

Güzel (2019)'ın 3-6 yaş çocuğu olan babaların ebeveynlik rolü algıları ile baba-çocuk ilişkilerini incelediği yüksek lisans tezinde babaların babalık rolü algı düzeylerinin yüksek olduğu, baba ve annelerin eğitim düzeyleri attıkça babaların babalık rolü algılarının

yükseldiği, yaşı küçük olan babaların babalık rolüne daha ilgili olduğu, meslek olarak bakıldığında memur olan babaların diğer meslek guruplarındaki babalara göre babalık algılarının daha yüksek olduğu, gelir düzeyi yüksek olan babaların düşük gelir düzeyli babaları göre babalık algılarının daha yüksek olduğu, sahip olunan çocuk sayısı attıkça babalık algısının olumsuzlaştığı saptanmıştır.

Gül (2019), yüksek lisans çalışmasında 3-6 yaş çocuğu olan ebeveynlerin babalık rolüne ilişkin algıları ve babalık rolünün yeterliliğine dair görüşleri incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre anne ve babaların babalık rolü algılarında farklılık olmadığı, anne ve babanın yaşlarının babalık rolü algılarını etkilemediği, eğitim düzeyi arttıkça anne babaların babalık rolü algısının olumlu olarak arttığı, annelerin çalışma durumunun babalık rolü algısını etkilemediği, meslek durumuna göre bakıldığında memur anne-babaların diğer meslek gurubundaki anne-babalara göre babalık rolü algılarının olumlu anlamda yüksek olduğu, annelerin sahip olduğu çocuk sayısı babalık rolü algısını etkilemezken babaların sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça babalık rolü algılarında olumsuz yönde bir artış olduğu görülmüştür.

Aksoy ve Tatlı (2019)'nın okulöncesi dönemde çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarında, çocuk ilişkisi ile babaların babalık rolü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu, babaların öğrenim düzeyi, yaşı, çocukların doğum sırası ve çocuklarıyla geçirdikleri zaman bakımından farklılaşmalara rastlanırken, çocukların cinsiyeti bakımından farklılık görülmediği belirtilmiştir.

Yıldız (2019), yüksek lisans çalışmasında 5-6 yaş aralığında çocuğa sahip babaların babalık rolü algılarını ile empatik eğilimlerini incelemiş ve babalık rolü algısı arttıkça empatik eğilimin de arttığı sonucuna varmıştır. Erkeklerin erken ya da geç baba olmasının babalık rolünü etkilemediğini belirtmiştir. Eğitim seviyesi düşük olan babaların babalık algılarının yüksek olduğunu saptamıştır. Ayrıca sosyo-ekonomik durumu düşük olan babaların sosyo-ekonomik durumu yüksek olan babalara göre çocuklarıyla daha çok ilgilendiklerini ortaya koymuştur.

Uzun (2019), Babalık Rol Algısının Baba Katılımı Üzerindeki Etkisinde Eş Desteğinin Aracılık Rolünün İncelenmesi adlı yüksek lisans çalışmasında eş desteğinin kısmi olarak aracı rol oynadığını, eş desteğinin baba katılımını arttırdığını saptamıştır.

Bozkurt (2018), okulöncesi dönemde çocuğu olan anne ve babaların ana-babalık algısını ortaya koymak amacıyla yaptığı yüksek lisans çalışmasında anne-babaların ebeveynlik algısında özgeci bir tutuma sahip oldukları ve anne-babalığı yetişkinliğe geçiş olarak algıladıkları sonucuna varmıştır.

Özdemir (2018), okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 5 ile 6 yaş çocukların matematik becerileri ile baba katılımlarını incelediği araştırma sonuçlarına göre okulöncesi eğitim alan 5-6 yaş aralığındaki çocukların matematik becerileri ile baba katılımı arasında farklılaşmanın olmadığını saptamıştır. Araştırmadan çıkan başka bir sonuç ise babaların eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların matematik becerilerinin de artmış olmasıdır.

Mutlu (2018), baba eğitim programı ile baba destek eğitim programının aile işlevleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma bulgularına göre baba eğitim programı uygulanan deney gurubu babalarının ön-test ve son-test puanlarının problem çözme, iletişim, davranış kontrolü, duygusal tepki verebilme gibi konularda anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır.

Şahin, Coşgun ve Kılıç (2017), araştırmalarında babaların çocukları ile vakit geçirme durumlarına yönelik görüşlerini çocuğu okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 80 çocuğun babası ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucuna göre babaların çocuklarıyla en çok oyun oynayarak vakit geçirdiklerini bunun yanı sıra çocuklarıyla hayvanat bahçesine, pikniğe, alışverişe gittiklerini, sohbet ettiklerini, kitap okuduklarını, deney yaptıklarını, sinema ve tiyatroya gittiklerini belirterek çocuklarıyla günlük 1-2 saat vakit geçirdiklerini ve bu süreyi yeterli görmediklerini belirtmişlerdir.

Telli ve Özkan (2016)'ın 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve bu algıyı etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırmalarında; babaların eğitimi, mesleği, gelir durumu, çalışma durumu, baba olma yaşı, şu an eğitim alan çocuğu isteme, babalığa ilişkin bilgi alma ve sahip olduğu çocuk sayısının babalık rolü algısını etkilediğini görülmüştür.

Özgündüz (2015), baba katılımı eğitim programının baba katılımına ve okulöncesi çocukların sosyal becerilerine etkisini inceleyen yüksek lisans tezinde, baba katılımı eğitim programına katılan babaların çocukla iletişim ve uyum becerisi kazanmasında, çocukların çekingenlik becerilerinin azaltılmasında, babaların sorumluluk, etkileşim, ulaşılabilir olma becerileri kazanılmasında programın etkili olduğunu belirtmiştir.

Çetin (2015), erken çocukluk döneminde baba katılımını, baba ve annelerin algılarını karşılaştırdığı doktora tezinde çocukların baba katılım algılarının ailedeki diğer kişilerin katılım düzeyinden düşük olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca çocukların baba katılım algılarının, annelerin baba katılım algılarıyla çok benzediğini belirtmiştir.

Özkan (2014), yüksek lisans çalışmasında çocuğu okulöncesi eğitim kurumuna devam eden babalara uygulanan baba katılım programının baba-çocuk ilişkisi üzerine etkisini incelemiştir. Baba katılım programının babaların ihtiyaç duyduğu alana, babanın uygun olduğu saate göre hazırlandığında tüm babaların istekle katıldığı belirtilmiş ayrıca programın babalar ile çocuklar arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Karakaş (2014), yüksek lisans çalışmasında okulöncesi eğitime devam eden çocukların babalarının aile katılım çalışmalarına katılım düzeylerini, öğretmen ve babaların görüşleri doğrultusunda değerlendirmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; babaların eğitim öğretime katılımında ve öğretmen-baba iletişimde yetersizlik olduğu, babaların toplantılara ve bireysel görüşmelere katılımında yetersiz olduğu ancak katılım sağlayan babaların başarı odaklı görüşmeler yaptığı, babaların okul etkinliklerine katılımında yetersiz ancak sosyal ve kültürel etkinliklere katılımında istekli olduğu, babaların evde yapılan etkinliklere katılımında yetersiz ancak eğitim materyali hazırlama, çocuğun hayatına rehberlik etme konusunda istekli oldukları saptanmıştır.

Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013), 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşlerini araştıran çalışma sonuçlarına göre babaların nitelikli zaman geçirme kavramıyla ilgili genel bir bilgilerinin olduğunu ve çocuklarıyla en çok nitelikli zaman geçirme adına oyun oynadıklarını belirtmişlerdir. Babalar çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmesine engel olan sebeplerin başında iş yoğunluğu, beden ve zihin yorgunluğunu belirtirken babalar çocuklarıyla hafta içine göre hafta sonu daha çok nitelikli

zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir. Babalarıyla nitelikli zaman geçiren çocukların sosyal duygusal yönden daha çok geliştiği ve babaların daha mutlu olduğu belirtilmiştir.

Kuzucu (2011), değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisini araştıran çalışmasında kadınların çalışma hayatına girmesiyle ekonomik güç elde ettiklerini, babanın ev geçimini sağlarken annenin ev işleri ve çocuk bakımıyla ilgilendiği geleneksel rollerin değiştiğini, değişen rollerle babaların çocuklarıyla daha çok zaman geçirdiğini ve çocuk bakımıyla alakalı daha fazla sorumluluk almaya başladıklarını, katılımların artmasıyla babalık rolünün ve katkısının öneminin anlaşıldığını belirtmiştir.

Ünüvar (2008), babaların 3-6 yaş grubundaki çocuklarıyla geçirdikleri zamanın niteliğini geliştirme çalışmasında; katılımcılara araştırmacı tarafından geliştirilen baba eğitim programı uygulamış ve araştırmanın sonunda programın babaların çocuklarıyla geçirdikleri zamanın niteliğini olumlu yönde geliştirdiğini belirtmiştir.

Ünlü (2010), baba katılımını etkileyen etmenleri araştırdığı çalışmasını 528 baba ile gerçekleştirmiştir. Araştırmadan babaların çocukluklarında babalarıyla gerçekleştirdikleri iletişimin şu an kendi çocuklarıyla gerçekleştirdikleri iletişimi etkilediği sonucu elde edilmiştir.

Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010), ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerini inceledikleri araştırmalarında; öğretmen ve yöneticilerin, ailelerin eğitim sürecine katılımının gerekli olduğu konusunda hemfikir olduklarını ama uygulamada aynı hassasiyeti göstermedikleri bulgusuna ulaştıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin çocuğun eğitime katılım konusunda isteksiz ve pasif olduklarını, ailelerin katılım gösterdikleri noktaların okula gelerek çocuk hakkında bilgi almak ve toplantılara katılmakla sınırlı kaldığını, ailelerin katılım göstermesindeki en büyük engelin aile ve eğitimcilerin olumsuz tavırlarının olduğunu, bu olumsuz tavırları yok etmek ve aile katılımını arttırmak adına okullarda yeterince çalışmanın yapılmadığını belirtmişlerdir.

Pekkarakaş (2010), 3-6 yaş çocukların babalarının eğitime katılım durumlarını çocuk yetiştirme tutumlarıyla ilişkisini inceleyen yüksek lisans tezinde ailelerin eğitim düzeyinin yükseldikçe eğitime aile temelli katılım durumlarının azaldığını, babaların çocukları ile

geçirdikleri süre azaldıkça aile temelli katılımları ve okul-aile iş birliği temelli katılımlarının arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Kotoman (2008) yaptığı araştırmada okur-yazar Türk ana-babaların çocuklarının eğitimine katılım düzeylerini araştırmış ve Türk ana-babaların eğitim-öğretime katılım oranlarının yüksek olduğunu ve üniversite mezunu ebeveynlerin daha düşük eğitilmiş ebeveynlere göre katılım oranlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca çocukların akademik başarıları ile anne-babaların eğitime katılım durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır.

Şahin (2007), yaptığı araştırmada baba-çocuk ilişkisini inceleyerek babanın çocuğun gelişimindeki ve eğitimindeki değişen rolünü ve önemini amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda babaların çocuklarıyla vakit geçirmek için daha arzulu olduklarını, bunun nedeninin de ya toplumdan bu yönde mesaj almak olduğunu ya da kendi yeterliliklerinden kaynaklandığını belirtmiştir.

Gürşimşek, Kefi ve Gırgın (2007), okulöncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilgili değişkenlerin incelenmesi ve baba katılımını destekleyen ve desteklemeyen okulöncesi kurumlarında çocukları eğitim gören babaların eğitime katılım düzeylerini araştıran çalışmada, baba katılımı destekleyen okullardaki babaların beklentilerinin ve eğitime katılımlarının anlamlı oranda fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Şahin ve Özbey (2007), aile katılım programlarına baba katılımının önemini araştıran çalışmalarında, aile eğitim programlarına baba katılımının ebeveynlik eğitimi, çocuk bakımı ve eğitimi bakımından önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Anlıak (2004), okulöncesi dönemde babanın ve erkek öğretmenin rolü ve önemini araştıran çalışmada babaların da anneler kadar çocuğun psiko-sosyal ve zihinsel gelişimine katkı sağlayabileceğini, erkek öğretmenlerin de geleneksel rollerin dışında çocuk gelişimine katkı sağlayabileceğini belirtmiştir.

Aydın (2003), yüksek lisans çalışmasında, baba katılım eğitiminin babaların katılım düzeylerine ve babalık rollerini algılayışlarına etkisini incelemiştir. Babaların çocuk bakım sürecinde aktif olmalarını sağlamak amacıyla bir program oluşturulmuş ve Ankara'da 3-6

yaş okulöncesi eğitimi vermekte olan bir anaokulundaki 20 çocuğun babasına bu program uygulanmıştır. Bu programa katılan babaların çocuklarıyla aralarındaki ilişkide olumlu yönde artış olduğu belirtilmiştir.

Dinçer (2003)'in okulöncesi dönemde çocuğu olan babaların çocuk yetiştirme sürecinde katılım durumlarını araştırdığı çalışmasına 290 baba katılmıştır. Babaların uzun çalışma saatlerinden dolayı istekli olmalarına rağmen çocuk bakımına yeterince katılamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

2.4.2 Dünya’da Yapılan Araştırmalar

Zhao, Liu ve Li (2020), babaların ebeveynlik davranışlarının ergenler üzerindeki etkilerini inceledikleri araştırmayı 890 Çinli ergen ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre eşler arasındaki ilişkinin babaların ebeveynlik davranışlarını olumlu yönde etkilediğini, babaların olumlu davranışları arttıkça ergenlerin sosyal davranışlarının da olumlu yönde arttığını ancak babalarda görülen olumsuz davranışların ise ergenleri yanlış davranışlar sergilemeye ittiğini ortaya koymuşlardır.

Nguyen (2018)'in yaptığı araştırmada yaşam koşulları değiştikçe, özellikle kadınların iş yaşamına katılımı arttıkça erkeklerin ev içerisindeki rolleri de değişmektedir. Ayrıca erkeklerin çocuk bakımına katılımı yönündeki beklentilerin de arttığı tespit edilmiştir.

Hakyemez-Paul, Pihlaja ve Silvennoinen (2018), ise Helsinki’de 287 ebeveyn ile gerçekleştirdikleri araştırmada, aile katılımının çocukların sağlıklı gelişimine katkı sağladığı, akademik başarı üzerinde etkili olduğu, aile katılımı konusunda eğitimcilerin olumlu tutuma sahip olduğu, en çok kullanılan aile katılım yönteminin evde öğrenme yöntemi olduğu, aile ve eğitimcilerin zaman yönetimi konusunda zorlanmalarından ve düşük motivasyon düzeyinden dolayı aile katılım çalışmalarının aksadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Brown, Kogan ve Kim (2017)'in genç babaların, kendi babaları ile olan iletişimlerinin çocukları ile iletişimlerini etkileme durumlarını inceledikleri araştırmasına 132 baba katılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre çocukluklarında kendi babaları ile

sıcak ve yakın ilişkiler içerisinde olan genç babaların kendi çocukları ile olan ilişkilerinde daha katılımcı oldukları anlaşılmıştır.

Delvecchio, Di Riso, ve Salcuni (2016), tarafından anne ve babalarla ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algısının ve kültürel inançların incelendiği araştırmada kendilik algısına ilişkin anne ve babaların benzer algıya sahip olduklarını, aileye ilişkin ortak kültürel inanç ve kültürü benimsedikleri görülürken ebeveynlikten tatmin olma ve hayattaki farklı rolleri dengeleme konusunda babaların annelere göre daha başarılı oldukları anlaşılmıştır.

Pratt (2016), Amerika Birleşik Devletleri'nin ordusunda aktif görevde bulunan babaların babalık rolünün baba katılımı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırmada babalık rolü ile baba katılımı arasında pozitif bir ilişki olduğunu saptamıştır. Asker babaların işleri gereği sert bir adam olmanın aynı yanı sıra babalık rolleri gereği de şefkatli bir baba olmanın ikileminde kaldıklarını ortaya koyarak bu babaların katılımını arttırmak için destek eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir.

Yogman vd. (2016)'da hazırladığı çocukların bakımı ve gelişiminde babaların rolü ve çocuk doktorlarının rolü konulu klinik rapora göre, babaların doğum öncesi dönemden başlayarak çocuklarının her gelişim döneminde fiziksel ve zihinsel açıdan çocuklarına katkı sağladığı, babaların çocuk bakımına katılımını teşvik etmede çocuk doktorlarının önemli ölçüde etkili olduğu, son zamanlarda annelerin daha çok kariyer yapmasıyla babaların evde kalarak bebek bakımını üstlenme oranlarında artış yaşandığı, babaların çocuklarıyla geçirdiği zamanın büyük ölçüde arttığı, özellikle hafta sonlarında babaların boş zamanlarını azaltarak çocuklarıyla vakit geçirdiği belirtilmiştir.

Aile katılımının akademik başarısına etkisini araştıran Wilder (2014), farklı etnik gruplar arasında değerlendirme yapmış ve tüm etnik gruplarda aile katılımı ile akademik başarı arasında pozitif anlam olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Jones ve Moster (2013)'in çocuklarıyla beraber yaşayan ve çocuklarından ayrı yaşayan babaların, baba katılımlarını ölçmek için yaptığı araştırmaya 0-18 yaş aralığında çocuğu olan 3928 baba katılmıştır. Araştırma sonucunda çocuğuyla beraber yaşayan ve çocuğu okulöncesi çağda olan babaların çocuklarıyla hemen her gün oyun oynadıkları, yemek yedikleri, giyinme, soyunma ve banyo ihtiyaçlarında çocuklarına yardımcı oldukları

saptanmıştır. Ayrıca çocuklarıyla ayrı yaşayan babaların, çocuklarıyla beraber yaşayan babalara göre baba katılımlarının düşük olduğu görülmüştür.

Wightman & Moriarty (2012), genç yaşta anne olan ve yaşam boyu öğrenen kadınların, değişen yaşam koşulları ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılama konusunda yüksek potansiyele sahip olduğunu, acil durumlar karşısında bu kadınların diğer annelere ve eğitim sağlayan programlara ulaşma konusunda daha başarılı olduklarını belirtmiştir.

Fagbeminiyi (2011), Nijerya'da erken çocukluk eğitiminde anne-babaların rolünü araştırdığı çalışmasında anne-babaların çocukların akademik başarısı üzerinde, duygusal destek ve bakımın aile katılımında etkili olduğunu, çocukların benlik saygısının gelişiminde, çocuğun ufkunun genişletilmesinde ve öz yeterlilik duygusunun gelişmesinde ebeveynlerin önemli ölçüde katkılarının olduğunu tespit etmiştir.

Harper (2010), Filipinli babaların babalık rolünü keşfetmek amacıyla baba davranışlarını ve çocuklar üzerindeki etkisini incelemiştir. 133 Filipinli baba ile yaptığı araştırmasında babaların psikolojik durumlarından ve artan otoriter tutumlarından erkek çocukların kız çocuklara göre daha çok etkilendiğini ve baba davranışlarını daha çok içselleştirdiklerini saptamıştır. Ayrıca baba katılımı arttıkça aile içi ilişkilerin ve kardeşler arasında olumlu ilişkinin de arttığı bulgular arasındadır. Babanın eğitim düzeyinin ve ailedeki çocuk sayısının babalık rolünü etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Buckley ve Sullivan-Schoppe (2010), 0-6 yaş aralığında çocuğu bulunan 80 aile ile yaptıkları oyun ve bakım konularına yönelik iş birliğine dayalı ebeveynlik davranışı ile baba katılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarında ebeveynlerin her ikisinin de çalıştığı ailelerde babaların çocuk bakımına daha çok katılım gösterdiklerini saptamışlardır.

Nkwake (2009), çalışmasında babalık rolünün çocuk üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmaya okulöncesi dönemde çocuğu bulunan 246 anne ve 222 baba katılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre baba katılımı düşük olan babaların, çocuk bakımı konusunda yetersiz bilgiye sahip olduğu, lisans mezunu babaların babalık rolü algılarının lisans mezunu olmayan babalara göre daha düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca annenin çalışma durumunun baba katılımı üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu da bulgular arasındadır.

Hossain v.d (2007), yaptıkları araştırmada çocuk bakımına katılımda anne ve baba rollerini incelemişlerdir. Malezya’da yürütülen araştırmaya göre çocuk bakımında sorumlu görülen ilk kişinin anneler olduğu, babaların annelere göre aile içinde çocuklarıyla daha az zaman geçirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Jacobs ve Kelley (2006)’in iş, aile ve baba katılımı arasındaki bazı değişkenleri inceledikleri araştırmaya 0-6 yaş aralığında çocuğu olan ve çalışan 119 anne ve baba katılmıştır. Araştırmadan; babaların çocuk bakımına daha az katkı sağladıkları, baba katılımı ile annelerin çalışma saati arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu ve babaların annelere göre daha özgürlükçü ebeveyn rolüne sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

McBride, Rane ve Bea (2001), okulöncesi dönemde risk altında olan çocukların babalarına yönelik baba katılımını arttırmayı amaçlayan eğitim hazırlamışlardır. Eğitime 3-6 yaş aralığında çocuğu bulunan 175 baba katılmıştır. Verilen eğitimin sonunda babaların baba katılımı konusunda daha istekli ve başarılı oldukları saptanmıştır.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

4-6 yaş okulöncesi dönemde çocuğu bulunan babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunu babalık rolü algıları açısından incelemek ve babaların çocukların eğitimine katkısını, sorun ve çözüm önerilerini değerlendirmek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem desenlerinden eş zamanlı üçgenleme deseni kullanılmıştır. Karma yöntem, bir çalışma ya da birbirini izleyen çalışmalarda kullanılan nicel ve nitel yöntem ve kavramların birleştirilmesi (Baki ve Gökçek, 2012; Creswell, 2003; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004), başka bir ifadeyle nitel ve nicel yöntemler arasına kurulan köprü (Onwuegbuzie ve Leech, 2004) olarak tanımlanmaktadır. Hem nitel hem de nicel yöntemin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Verma ve Mallick, 2005). Eş zamanlı üçgenleme deseni; bu desende nicel ve nitel veriler aynı zamanda toplanıp analiz edilir. Her iki veri türü içinde eşit öncelik vardır. Genellikle veri analizleri ayrı ayrı yapılarak yorumlama sırasında birleştirme yapılmaktadır. Birleştirme yani verilerin üçgenlenmesi verilerin birbirine ne derecede yakın olduğunun tartışılmasıdır. Bu desen, araştırma bulgularını doğrulamaya, güçlendirmeye ve çapraz geçerliliğine bakmaya çalışıldığında yararlıdır (Baki ve Gökçek, 2012; Creswell, 2003).

3.2 Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın nicel verileri Kuzucu (1999) tarafından geliştirilmiş olan Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ) ile Koç (2017) tarafından uyarlanmış olan Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması (ÇTBÖÖ-TF) ile elde edilirken nitel verileri ise araştırmacı tarafından geliştirilen “Demografik Bilgi Formu”, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan “Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme Formu” ile elde edilmiştir.

3.2.1 Babalık Rolü Algı Ölçeği

Kuzucu (1999), tarafından geliştirilen “Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)” gençlere ve babalara uygulanabilen 5 dereceli Likert türü bir ölçektir. Babalık rolü algısını ölçmek amacıyla 14’ü olumlu, 11’i olumsuz olmak üzere 25 ifade bulunmaktadır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışması için 125 baba ile çalışılmıştır. Babalardan toplanan cevaplar, alan yazılarının incelenmesi ve uzman görüşleriyle beraber babalık rolü algısına yönelik 40 ifade yazılmıştır. 15 maddenin analizler sonucunda ayırt edici olmadığı anlaşılmış ve kalan 25 madde ile ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçeğin güvenirliğine bakmak için test-tekrar test yöntemi kullanılmış ve $r = 0,60$ ($P < .05$) düzeyinde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güvenirlik çalışması için ölçeğin iç tutarlığına bakılmış ve Cronbach Alfa Katsayısı 75 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç ölçeğin geçerliliğini kanıtlar niteliktedir. Kozan’ın (1983) doğru cevap verme düzeyini belirleyen tekniği kullanılarak geçerlik tespit edilmiştir. 25 maddelik ölçekte, maddelerin karşısına katılımcıların görüşlerini belirtecekleri 5 basamak bulunmaktadır. Bu basamaklar “1- Hiç Uygun Değil, 2- Pek Uygun Değil, 3- Kararsızım, 4- Kısmen Uygun, 5- Tamamen Uygun” şeklindedir. Olumlu maddeler 1’den 5’e doğru, olumsuz maddeler ise 5’ten 1’e doğru puanlanmıştır. Ölçeğin olumsuz maddeleri sırasıyla şunlardır: 2,4,8,11,12,16,20,22,23,24,25. Diğer maddeler olumludur.

3.2.2 Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe Formu

Gardiner ve Kline (2007) tarafından geliştirilen “Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği” Koç (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Uzman görüşlerinden yararlanılarak elde edilen ölçek formunun geçerlik ve güvenirliğine ilişkin kanıtlar elde etmek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre uyum indeksi değerleri RMSEA=0,075; GIF=0,914; AGFI=0,855; NFI=0,888; CFI=0,811 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizleri sonucunda Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe Formu (ÇYBÖÖ-TF) 3 boyut altında toplanan toplam 16 maddeden oluşmuştur. Tutku alt boyutunun öz değeri 4,426, açıkladığı varyans %27,66; korku alt boyutunun öz değeri 2,586, açıkladığı varyans %16,16; hırs alt boyutunun öz değeri 2,023, açıkladığı varyans %12,64’tür. 16 maddenin tamamı toplam varyansın 56,465’ini açıklamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ise ölçeğin minimum şartları sağladığı ve bir model oluşturduğu görülmüştür. Diğer taraftan, iç tutarlılığın tutku alt boyutunda 0,803 (%80,3), korku alt boyutunda 0,821 (%82,1), hırs alt boyutunda 0,783 (%78,3) ve ölçek genelinde 0,780 (%78) olduğu tespit edilmiştir.

Dolayısıyla Cronbach Alpha madde-toplam korelasyonu ve ayırt edicilik testleri sonucunda ölçeğin güvenirlik şartını sağladığı sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeğinin Türkçe Forumu'nun (ÇTBÖÖ-TF) çalışanların yaşam boyu öğrenme motivasyonlarını ölçme ve motivasyonu oluşturan tutku, korku ve hırs alt boyutlarını ortaya çıkarmayı kapsayan araştırmalarda kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

3.2.3 Demografik Bilgi Formu:

Babaların demografik özelliklerini belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Demografik Bilgi Formu’nda” yedi soru yer almaktadır. Babalar tarafından doldurulan bu formda babaların yaşı, eğitim durumu, mesleği, eşinin eğitim düzeyi ve çalışma durumu, sahip olduğu çocukların yaşı ve cinsiyeti, aylık geliri gibi bilgiler yer almaktadır.

3.2.4 Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme Formu

Babaların okulöncesi dönem çocuklarının eğitimine katılma durumlarını belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir görüşme formudur. Tek bölümden oluşmakta olan formda babalara yönelik 7 soru bulunmaktadır. İlk soru babaların günlük ve iş yaşantılarında kendilerini geliştirmek adına ne tür etkinlikler gerçekleştirdiğine yöneliktir. İkinci soru babaların çocuklarıyla günlük ne kadar zaman geçirdiklerine yöneliktir. Sonraki soru da babaların çocuklarıyla geçirdikleri zaman diliminde ne gibi etkinlikler yaptıklarına yöneliktir, bir diğer soru babaların çocuklarının okulöncesi eğitimine yönelik ne tür etkinlikler yaptıklarına yöneliktir, bir diğeri babaların çocuklarının okulöncesi eğitimine yeterince katılamama nedenlerini ortaya koymaya, babaların çocuk/çocuklarını yetiştirirken onların eğitiminde ya da yetiştirilmesinde zorlandıkları ya da kendilerini eksik hissettikleri konuları belirlemeye, bu zorlukların ve eksikliklerin giderilmesi için neler yaptıklarını ortaya koymaya yöneliktir. Görüşme formundaki soruların hazırlanması için öncelikle alan yazında yapılan çalışmalar incelenerek sorular oluşturulmuştur. Oluşturulan taslak görüşme formu 7 alan uzmanına (bir doktora eğitimini tamamlamış Eğitim Yönetimi uzmanı, bir doktora eğitimini tamamlamış Dil ve Edebiyat

uzmanı, biri doktora eğitimini biri yüksek lisans eğitimini tamamlamış iki Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi uzmanı, bir yüksek lisans eğitimini tamamlamış PDR öğretmeni ve biri doktora biri yüksek lisans eğitimini tamamlamış iki Çocuk Gelişimi uzmanı) sunularak “uygun”, “uygun değil” ve “düzeltmeye ilişkin önerileriniz” şeklinde görüş ve değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüş ve değerlendirmeleri doğrultusunda açık ve anlaşılabilirliği sağlanmıştır. Soruların güvenilirliği bu süreçte Miles ve Huberman’ın (1994) formülü [$\text{Güvenirlik} = \text{Görüş birliği} = (\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı})$] kullanılarak, hesaplanan uyum katsayısı 0,70 ve üzeri maddeler görüşme formuna alınmıştır. Görüşme formunun tüm maddelerine dayalı olarak hesaplanan uyum katsayısı 1,00 olarak hesaplanmıştır. Bu uyum katsayısı değerlendirmeciler tarafından soruların yüksek güvenilirlikte kullanılabileceğini göstermektedir. Miles ve Huberman tarafından öne sürülen bu modele göre verilerin azaltılması veya düzenlenmesi, verilerin sunulması, sergilenmesi ve verilerin sonuçlandırılması, biçimlendirilmesi olarak tasarlanan üç temel aşamayı içermektedir (Baltacı, 2017). Uzmanların görüşleri ile görüşme formu yeniden düzenlenmiş ve 2 baba ile pilot görüşme yapılarak görüşme sonuçları doğrultusunda “Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Eğitime Katılma Durumlarını Belirleme Formuna” son hali verilmiştir.

Araştırmanın verilerini toplamak için çocuğu 4-6 yaş okulöncesi eğitim kurumuna devam eden babalarla görüşülerek çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmeyi kabul eden babalardan randevu talep edilerek belirlenen zamanlarda görüşme yoluyla araştırmanın verileri toplanmıştır.

3.3 Verilerin Analizi

3.3.1 Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nicel veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Nicel verilerin analiz aşamasında öncelikli olarak aşırı uç ölçüm değerlerini içeren aykırı değerlerin tespit edilmesi sağlanmıştır. Aşırı uç değerlerin belirlenmesinde gözlemlerin ortalamadan sapmalarını ölçümlemek için değişkenlerin kovaryans matrislerini de dahil eden Mahalanobis uzaklığı kullanılmıştır. Verilerimizde aşırı uç olan 7 veri $p < 0,01$ anlamlılık seviyesinin altında kaldığı için

silinmiştir. Bununla birlikte toplam veri sayısı 393 olarak belirlenmiştir. Aşırı uç değer silme işleminden sonra ölçeklerimizin normallik testleri yapılmıştır. Normallik testleri için çarpıklık basıklık katsayıları incelenmiş olup yaşam boyu öğrenme ölçeği ve alt boyutları için ± 2 değerinin altında olduğu ancak babalık rolü algı ölçeği için ± 2 değerinin üstünde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre de normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bunlarla birlikte normal dağılım göstermeyen verilere parametrik olmayan testler uygulanmaya karar verilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliğinin testi için yapılan analiz sonuçlarına göre, Cronbach alfa değerlerin yaşam boyu öğrenmenin alt boyutları olan tutku boyutu için 0,870, korku boyutu için 0,775 ve hırs boyutu için de 0,720 olduğu belirlenmiştir. Babalık rolü algısına ait ölçeğin alfa değerinin ise 0,871 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar çerçevesinde ölçeklerin almış olduğu değerlerin güvenilir değerler arasında olduğu (Altunışık v.d., 2012: 126) ve ölçeklerin güvenilir olduğu söylenebilir.

Güvenirlilik analizinden sonra fark testleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak babalık rolü algısı düzeyi ve yaşam boyu öğrenme düzeylerinin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca babaların babalık rolü algı ve yaşam boyu öğrenme düzeylerinin yaş aralığı, eğitim düzeyi, eşinin eğitim düzeyi, mesleği, kız çocuk sayısı, erkek çocuk sayısı, toplam çocuk sayısı ve gelir durumlarına göre anlamlılığının belirlenmesi için Kruskal-Wallis; eşinin çalışma durumuna göre anlamlılığının belirlenmesi için Mann-Whitney U testleri yapılmıştır.

Son olarak da babalık rolü algı düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman Rank Korelasyonu hesaplanmış ve yorumlanmıştır.

3.3.2 Nitel Verilerin Analizi

Yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanan nitel veriler iki aşamada çözümlenmiştir. Bu aşamaların ilkinde görüşme sırasında ses kaydı yapılmış, yapılan kayıtlar ikişer kez dinlenmiş ve yazılı belge haline getirilmiştir. İkinci aşamada ise bu veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Betimsel analiz yöntemi, çeşitli tekniklerle toplanan verilerin daha önceden belirlenmiş temalara uygun olacak şekilde özetlenip yorumlanmasıdır. Betimsel analizlerde araştırmacı

görüştüğü ya da gözlemlediği kişilerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek için sık sık doğrudan alıntılara yer verir. Temel amaç araştırmadan elde edilen verilerin okuyucuya özetlenerek ve yorumlanarak sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003; Özdemir, 2010).

Bu analizler dört aşamada gerçekleşmektedir. İlk aşamada araştırmacı, araştırmanın kavramsal çerçevesinden, araştırma sorularından veya gözlem ve görüşmelerde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturur. Bu sayede çalışmanın hangi temalardan oluşturulacağı ve sunulacağı belirlenmiş olur. İkinci aşamada ise araştırmacı önceden oluşturduğu çerçeveye bağlı olarak verileri okur ve düzenler. Bu aşamada verilerin mantıklı ve anlamlı şekilde bir araya getirilmesi önemlidir. Üçüncü aşamada araştırmacı tarafından düzenlenmiş olan veriler tanımlanır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılara yer verilebilir. Son aşama olan dördüncü aşamada ise araştırmacı tarafından tanımlanmış olan bulgular açıklanır, ilişkilendirilir ve anlamlandırılır. Ayrıca bu aşamada yapılan yorumları güçlendirmek adına bulgular arasındaki neden-sonuç ilişkileri açıklanarak gerekli durumlarda farklı olgular ile karşılaştırma yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2003; Özdemir, 2010). Bu araştırmada temalar araştırma sorularındaki alt boyut sorulardan organize edilmiştir. Bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla elde edilen verilerden doğrudan alıntılara yer verilerek alan yazın dikkate alınmış ve buna uygun yorumlamalar yapılmıştır. Araştırmada görüşleri alınan katılımcıların kimlik bilgilerini gizli tutmak amacıyla, babalar B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15 şeklinde kodlanmıştır.

3.4 Çalışma Grubu

3.4.1 Nicel Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Karadeniz’de bir il merkezinde çocuğu 4-6 yaş anaokuluna devam eden 393 babadan oluşmaktadır. Grupta il merkezinde MEB’e bağlı resmî beş okul öncesi eğitim kurumu ve 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde bu kurumlarda eğitime devam eden 471 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin tümünün babasına ölçme aracı gönderilerek uygun örnekleme yöntemi ile 400 babadan veri toplanmıştır. Uygun örnekleme yönteminin kullanılmasının sebebi, COVID-19 salgını sebebiyle yüz yüze görüşmelerin gerçekleştirilememesi ve buna bağlı olarak veri

toplamada yaşanan sakıncalar, babaların çalışma hayatlarından kaynaklı uygun görüşme saatlerinin ayarlanamaması ve her babanın araştırmaya katılma konusunda gönüllü olmaması. Uygun örnekleme yöntemi; para, zaman ve işgücü bakımından var olan sınırlılıklar sebebiyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir öğelerden oluşturulmasıdır (Büyüköztürk vd., 2017). Ulaşılan 400 babadan aşırı uç olan 7 veri $p<0,01$ anlamlılık seviyesinin altında kaldığı için çalışmaya dahil edilmemiştir. Toplam katılımcı sayısı 393 olarak belirlenmiştir.

3.4.1.1 Nicel Çalışma Grubuna Ait Demografik Özellikler

Araştırmanın nicel çalışma grubunu oluşturan babaların; yaşı, eğitim düzeyi, meslek grubu, eşlerinin çalışma durumu, eşlerinin eğitim düzeyi, çocuk sayısı ve aylık gelir düzeyine ilişkin demografik bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Tezin nicel çalışma aşaması için kullanılan ölçekler 393 katılımcıya uygulanmıştır. Katılımcıların yaşları 25 ile 50 arasında değişmektedir, ortalaması ve standart sapması $35.3' \pm 4.46'$ 'dir. Tablo 3.1' de Eğitim Durumu Bilgileri verilmiştir.

Tablo 3.1 Eğitim Durum Bilgileri

	f	(%)
İlkokul	10	2,5
Ortaokul	23	5,9
Lise	76	19,3
Ön lisans	53	13,5
Lisans	188	47,8
Yüksek Lisans	35	8,9
Doktora	8	2,0
Toplam	393	100,0

Eğitim durumu dikkate alındığında %47,8 ile lisans mezunu olanlar en yüksek oranda iken, en düşük oran %2 ile doktora mezunlarına aittir. Tablo 3.2'te Meslek Dağılımı verilmiştir.

Tablo 3.2 Meslek Bilgileri

	f	(%)
Akademisyen	7	1,8
Asker	6	1,5
Bankacı	7	1,8
Esnaf	57	14,5
Güvenlik Görevlisi	9	2,3
İşçi	47	12,0
Devlet Memuru	66	16,8
Mühendis	22	5,6
Öğretmen	63	16,0
Özel Sektör	10	2,5
Polis	29	7,4
Sağlık Çalışanı	14	3,6
Serbest Meslek	32	8,1
Teknik Personel	24	6,1
Toplam	393	100,0

Mesleklere göre Devlet Memuru %16,8 ile en yüksek oranda iken, %1,5 ile Asker oranı en düşüktür. Katılımcıların 224'ünün eşleri çalışmakta, 169'u çalışmamaktadır. %57 ile çalışan eş sayısının, %43 ile çalışmayan eş sayısından yüksek olduğu görülmektedir. Tablo 3.3'te Eşlerin Eğitim Düzeyi Bilgileri verilmiştir.

Tablo 3.3 Eşlerin Eğitim Düzey Bilgileri

	f	(%)
İlkokul	22	5,6
Ortaokul	33	8,4
Lise	95	24,2
Ön lisans	59	15,0
Lisans	171	43,5
Yüksek Lisans	10	2,5
Doktora	3	0,8
Toplam	393	100,0

Eşlerinin eğitim düzeyleri dikkate alındığında %43,5 ile lisans mezunu olanlar en yüksek oranda iken, %0,8 ile doktora mezunlarının oranı en düşüktür. Tablo 3.4'te Çocuk Sayısı Bilgileri verilmiştir.

Tablo 3.4 Çocuk Sayısı Bilgileri

	Kız Çocuk Sayısı		Erkek Çocuk Sayısı		Toplam Çocuk Sayısı	
	f	(%)	f	(%)	f	(%)
Yok	125	31,8	114	29,0		
1	206	52,4	221	56,2	158	40,2
2	58	14,8	52	13,2	190	48,3
3	4	1,0	6	1,5	41	10,4
4					4	1
Toplam	393	100,0	393	100,0	393	100,0

Katılımcıların kız çocuk sayıları dikkate alındığında %52,4 ile 1 kız çocuğu olanların oranı en yüksek, %1 ile 3 kız çocuğu olanların oranı en düşüktür. Erkek çocuk sayıları dikkate alındığında %56,2 ile 1 erkek çocuğu olanların oranı en yüksek, %1,5 ile 3 erkek çocuğu olanların oranı en düşüktür. Kız çocuğu olmayan katılımcıların sayısı 125 ve erkek çocuğu olmayan katılımcıların sayısı 114'tür. Kız ve erkek çocukların birlikte değerlendirildiğinde oluşan çocuk sayısında %48,3 ile 2 çocuğu olan katılımcılar en yüksek, %1 ile 4 çocuğu olanların oranı en düşüktür. Tablo 3.5'te Aylık Gelir Durumu verilmiştir.

Tablo 3.5 Aylık Gelir Durumu

	f	(%)
2000 TL ve altı	6	1,5
2001 TL – 3500 TL arası	37	9,4
3501 TL – 5000 TL arası	88	22,4
5001 TL ve üzeri	262	66,7
Toplam	393	100,0

Katılımcıların Aylık Gelirler dikkate alındığında %66,7 oranla 5000 TL'nin üzerinde gelir en fazla oranda görülmektedir. 2000 TL'nin altında geliri olanlar %1,5 orana sahiptir.

3.4.2 Nitel Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmada nitel boyut, çalışma grubu amaçlı rastgele örnekleme yolu ile oluşturulmuştur. Amaçlı rastgele örnekleme, rastgele örnekleme ile belirlenen durumlardan daha zengin verilere ulaşabilmek ve inandırıcılığı artırabilmek amacıyla yapılmaktadır (Baltacı, 2018). Nedeni belli durumların araştırma için seçildiğine dair şüpheleri azaltarak inanılabilirliği sağlamak olsa da yine de istatistiksel olarak evreni temsil etme gücü yoktur (Baltacı, 2018; Creswell, 2013). Çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde Karadeniz'de bir

il merkezinde MEB’e bağı beş resmî okulöncesi eğitim kurumu ve bu kurumlarda eğitime devam eden 471 öğrenci babası içerisinde amaçlı rastgele örnekleme yolu ile belirlenen 15 babadan oluşturulmuştur. Buradaki amaç farklı eğitim seviyesinden babalar, farklı meslekten babalar, farklı gelir durumuna sahip babalar gibi demografik olarak farklılaşan babalardan örnekleme oluşturmaktır.

Tablo 3.6 Babalara Ait Demografik Veriler

Katılımcı	Yaş	Öğrenim Düzeyi	Meslek	Eş Çalışma Durumu	Eşin Öğrenim Düzeyi	Çocuğun Yaşı ve Cinsiyeti (E/K)	Aylık Geliri
B1	35	Lisans Üstü	Öğretmen	Çalışıyor	Lisans	9-E,6-K,4-K	5001 TL ve üzeri
B2	35	Lisans	Öğretmen	Çalışıyor	Lise	4-E	5001 TL ve üzeri
B3	33	Lisans	Memur	Çalışıyor	Lisans	4-K	5001 TL ve üzeri
B4	38	Lisans	Memur	Çalışıyor	Lisans Üstü	5-E, 1-E	5001 TL ve üzeri
B5	41	Ön lisans	Memur	Çalışıyor	Lisans	1-K	5001 TL ve üzeri
B6	34	Lise	Teknisyen	Çalışıyor	Lise	6-E	3501-5000 TL arası
B7	35	Lise	Serbest Meslek	Çalışmıyor	Lise	6-E	3501-5000 TL arası
B8	36	Lisans Üstü	Akademisyen	Çalışıyor	Lisans	4-K	5001 TL ve üzeri
B9	33	Lisans Üstü	Akademisyen	Çalışmıyor	Ortaokul	5-K,2-E	5001 TL ve üzeri
B10	35	Lisans Üstü	Akademisyen	Çalışıyor	Lisans	6-E,3-E	5001 TL ve üzeri
B11	37	Ortaokul	İşçi	Çalışıyor	Ön Lisans	5-E	5001 TL ve üzeri
B12	38	Ortaokul	İşçi	Çalışmıyor	İlkokul	14-K,11-K, 5-E	3501-5000 TL arası
B13	36	Lise	İşçi	Çalışmıyor	Ortaokul	7-E, 5-E,4-E	5001 TL ve üzeri
B14	31	Lise	İşçi	Çalışmıyor	Ortaokul	6-K, 4-K,1-E	3501-5000 TL arası
B15	40	İlkokul	İşçi	Çalışıyor	Ortaokul	9-K, 6-E	5001 TL ve üzeri

Tablo 3.6’da babalara ait demografik özelliklere bakıldığında babaların 31-41 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Babaların öğrenim düzeylerinin lisansüstü (4), lisans (3), ön lisans (1), lise (4), ortaokul (2), ilkokul (1) olduğu, babaların mesleklerinin işçi (5), akademisyen (3), memur (3), öğretmen (2), teknisyen (1), serbest meslek (1) olduğu

belirlenmiştir. Eşlerin çalışma durumuna bakıldığında eşlerin çoğunluğunun çalıştığı (10), azınlığın ise çalışmadığı (5) anlaşılmaktadır. Eşlerin öğrenme düzeylerinin lisansüstü (1), lisans (4), ön lisans (1), lise (3), ortaokul (4), ilkokul (1) olduğu görülmektedir. Babalardan dört tanesinin üç çocuğu, dört tanesinin iki çocuğu, yedi tanesinin ise bir çocuğu olduğu saptanmıştır. Aylık gelir düzeylerine bakıldığında on bir babanın 5001 TL ve üzeri, dört babanın ise 3501-5000 TL arası gelire sahip olduğu belirlenmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sürecinde toplanan verilerin analizi ile elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyona İlişkin Bulgular

Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe Formu'ndan elde edilen veriler Tablo 4.1'de babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu ve babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu alt boyutları (Tutku-Korku-Hırs) bağlamında hesaplanan betimsel istatistikler olarak verilmiştir.

Tablo 4.1 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonu Betimsel İstatistikler

	N	Min	Maks	$\bar{X}$	SS
Yaşam Boyu Öğrenme Düzeyi		27,00	80,00	62,9313	9,89784
Tutku Alt Boyutu	393	8,00	40,00	30,2366	6,79266
Korku Alt Boyutu		9,00	15,00	12,5878	1,42071
Hırs Alt Boyutu		6,00	25,00	20,1069	3,63568

*p:0,05

Tablo 4.1'e bakıldığında babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu ortalamasının $\bar{x}=62,93$ olduğu görülmektedir. Bu ölçekte alınacak minimum puan değeri 16, maksimum puan değeri 80'dir. Bu değerlerden hareketle katılımcıların aldığı puanların ortalamasının ölçek ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Standart Sapma değeri incelediğinde verilerin aritmetik ortalamaya göre ($SS= \pm 9,89$) arasında dağıldığı görülmektedir. Yaşam Boyu Öğrenme alt boyutları olan Tutku ($\bar{x}=30,23$), Korku ($\bar{x}=12,58$) ve Hırs ($\bar{x}=20,10$) içinde katılımcıların aldığı puan ortalamalarının ölçek ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Ve standart sapma değerlerinin aritmetik ortalamaya göre Tutku ($SS=\pm 6,79$), Korku ($SS=\pm 1,42$) ve Hırs ($SS=\pm 3,63$) arasında olduğu görülmektedir.

4.2 Babaların Yaş Aralığı, Eğitim Düzeyi, Meslek, Gelir Durumu, Eşlerinin Çalışma Durumu, Kız Çocuk Sayısı, Erkek Çocuk Sayısı ve Toplam Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

Bu alt problem başlığı altında babaların YBÖ motivasyon anlamlılığını test eden değişkenler yer almaktadır.

4.2.1 Babaların Yaşlarına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların yaşlarına göre YBÖ motivasyonuna ait Kruskal-Wallis testine ilişkin sonuçlar Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2 Babaların Yaşlarına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Yaş Aralığı	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
YBÖ Düzeyi	25-30	51	203,14	,787	4	0,940
	31-35	167	194,58			
	36-40	130	196,98			
	41-45	35	205,77			
	46-50	10	175,65			
	Toplam	393				
YBÖ Tutku Boyutu	25-30	51	205,93	2,234	4	0,693
	31-35	167	189,77			
	36-40	130	196,83			
	41-45	35	218,26			
	46-50	10	200,10			
	Toplam	393				
YBÜ Korku Boyutu	25-30	51	186,05	3,546	4	0,471
	31-35	167	203,95			
	36-40	130	198,55			
	41-45	35	187,21			
	46-50	10	150,85			
	Toplam	393				
YBÜ Hırs Boyutu	25-30	51	191,82	1,445	4	0,940
	31-35	167	201,33			
	36-40	130	197,55			
	41-45	35	192,19			
	46-50	10	160,80			
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.2 incelendiğinde babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunun ve alt boyutlarının yaş verisine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0,05).

4.2.2 Babaların Eğitim Düzeyine Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların eğitim düzeylerine göre YBÖ motivasyonuna ait Kruskal-Wallis testine ilişkin sonuçlar Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3 Babaların Eğitim Düzeyine Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ort.	χ^2	Sd	p
YBÖ Düzeyi	İlkokul	10	179,95	11,590	6	0,071
	Ortaokul	23	202,24			
	Lise	76	161,61			
	Ön lisans	53	197,42			
	Lisans	188	211,27			
	Yüksek Lisans	35	189,73			
	Doktora	8	233,19			
	Toplam	393				
YBÖ Tutku Boyutu	İlkokul	10	191,20	7,913	6	0,245
	Ortaokul	23	192,80			
	Lise	76	168,86			
	Ön lisans	53	203,98			
	Lisans	188	206,97			
	Yüksek Lisans	35	187,96			
	Doktora	8	242,63			
	Toplam	393				
YBÖ Korku Boyutu	İlkokul	10	124,10	9,965	6	0,126
	Ortaokul	23	227,54			
	Lise	76	198,40			
	Ön lisans	53	189,57			
	Lisans	188	203,03			
	Yüksek Lisans	35	170,69			
	Doktora	8	209,63			
	Toplam	393				
YBÖ Hırs Boyutu	İlkokul	10	186,20	14,076	6	0,029*
	Ortaokul	23	211,70			
	Lise	76	157,34			
	Ön lisans	53	186,99			
	Lisans	188	212,41			
	Yüksek Lisans	35	207,00			
	Doktora	8	205,50			
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.3 incelendiğinde; babaların YBÖ Hırs Boyutu'nun eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği, diğer boyutlarda ve YBÖ motivasyonu için anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Hangi eğitim düzeyleri arasında farklılıkların gerçekleştiğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen post-hoc testiyle eğitim düzeyleri lisans

olan babaların YBÖ motivasyonunun hırs alt boyutunda lise eğitim düzeyine sahip babalardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlardan yola çıkarak lisans düzeyinde öğrenim durumuna sahip babaların lise düzeyinde öğrenim durumuna sahip babalara göre hırs boyutunda daha yüksek puan almaları, mevcut eğitim düzeylerini iyileştirmek ve çalıştıkları alanda bir üst basamağa yükselmek yani terfi alabilmek için bir çabalarının olduğunu gösterebilir.

4.2.3 Babaların Mesleklerine Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların mesleklerine göre YBÖ motivasyonuna ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4 Babaların Mesleklerine Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Meslek	N	Sıra Ort.	χ^2	Sd	p
YBÖ Düzeyi	Akademisyen	7	286,86	19,486	13	0,109
	Asker	6	272,92			
	Bankacı	7	147,71			
	Esnaf	57	181,22			
	Güvenlik Görevlisi	9	224,33			
	İşçi	47	191,27			
	Memur	66	179,73			
	Mühendis	22	213,07			
	Öğretmen	63	215,63			
	Özel Sektör	10	251,05			
	Polis	29	160,74			
	Sağlık Çalışanı	14	203,86			
	Serbest Meslek	32	191,48			
	Teknik Personel	24	213,13			
	Toplam	393				
YBÖ Tutku Boyutu	Akademisyen	7	180,00	19,679	13	0,104
	Asker	6	187,50			
	Bankacı	7	182,64			
	Esnaf	57	224,49			
	Güvenlik Görevlisi	9	235,11			
	İşçi	47	193,34			
	Memur	66	168,54			
	Mühendis	22	176,39			
	Öğretmen	63	205,08			
	Özel Sektör	10	172,05			
	Polis	29	200,31			
	Sağlık Çalışanı	14	274,61			
	Serbest Meslek	32	184,89			
	Teknik Personel	24	189,33			
	Toplam	393				

Tablo 4.4 (devam ediyor)

YBÖ Korku Boyutu	Akademisyen	7	192,93	20,348	13	0,087
	Asker	6	290,25			
	Bankacı	7	189,57			
	Esnaf	57	165,75			
	Güvenlik Görevlisi	9	226,28			
	İşçi	47	174,51			
	Memur	66	198,32			
	Mühendis	22	238,41			
	Öğretmen	63	216,27			
	Özel Sektör	10	229,25			
	Polis	29	187,50			
	Sağlık Çalışanı	14	248,32			
	Serbest Meslek	32	191,09			
	Teknik Personel	24	168,15			
	Toplam	393				
YBÖ Hırs Boyutu	Akademisyen	7	255,50	21,313	13	0,067
	Asker	6	281,92			
	Bankacı	7	155,79			
	Esnaf	57	178,18			
	Güvenlik Görevlisi	9	230,06			
	İşçi	47	182,93			
	Memur	66	180,83			
	Mühendis	22	223,14			
	Öğretmen	63	220,59			
	Özel Sektör	10	243,45			
	Polis	29	168,10			
	Sağlık Çalışanı	14	231,21			
	Serbest Meslek	32	187,06			
	Teknik Personel	24	198,04			
	Toplam	393				

*p:0,05

Test sonucunda YBÖ motivasyonu ve alt boyutları olan tutku boyutu, korku boyutu ve hırs boyutu için anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p < 0,05$).

4.2.4 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumuna Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların eşlerinin çalışma durumlarına göre YBÖ motivasyonuna ait Mann-Whitney U testine ilişkin sonuçlar Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumlarına YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Eşinizin Çalışma Durumu	N	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	p
YBÖ Düzeyi	Çalışıyor	224	195,98	43899,00	18699	0,837
	Çalışmıyor	169	198,36	33522,00		
	Toplam	393				
YBÖ Tutku Boyutu	Çalışıyor	224	194,14	43487,50	18287,5	0,565
	Çalışmıyor	169	200,79	33933,50		
	Toplam	393				
YBÜ Korku Boyutu	Çalışıyor	224	194,65	43600,50	18400,5	0,609
	Çalışmıyor	169	200,12	33820,50		
	Toplam	393				
YBÜ Hırs Boyutu	Çalışıyor	224	200,87	44995,50	18060,5	0,434
	Çalışmıyor	169	191,87	32425,50		
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.5 incelendiğinde; babaların YBÖ motivasyonunun eşlerin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

4.2.5 Babaların Kız Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların kız çocuk sayısına göre YBÖ motivasyonuna ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6 Babaların Kız Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Kız Çocuk Sayısı	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
YBÖ Düzeyi	0	125	192,15	2,293	3	0,514
	1	206	193,18			
	2	58	217,89			
	3	4	242,13			
	Toplam	393				

Tablo 4.6 (devam ediyor)

YBÖ Tutku Boyutu	0	125	188,24	3,064	3	0,711
	1	206	201,60			
	2	58	195,03			
	3	4	262,13			
	Toplam	393				
YBÜ Korku Boyutu	0	125	198,74	2,820	3	0,420
	1	206	191,93			
	2	58	211,31			
	3	4	196,13			
	Toplam	393				
YBÜ Hırs Boyutu	0	125	193,37	1,375	3	0,382
	1	206	193,30			
	2	58	215,46			
	3	4	233,50			
	Toplam	393				

*p:0,05

Test sonucunda YBÖ motivasyonu ve alt boyutları olan tutku boyutu, korku boyutu ve hırs boyutu için anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p<0,05$).

4.2.6 Babaların Erkek Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların erkek çocuk sayısına göre YBÖ motivasyonuna ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7 Babaların Erkek Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Erkek Çocuk Sayısı	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
YBÖ Düzeyi	0	114	206,69	3,584	3	0,310
	1	221	193,63			
	2	52	175,15			
	3	6	216,00			
	Toplam	393				
YBÖ Tutku Boyutu	0	114	206,58	2,933	3	0,402
	1	221	191,39			
	2	52	205,91			
	3	4	144,17			
	Toplam	393				
YBÜ Korku Boyutu	0	114	212,06	3,468	3	0,325
	1	221	193,06			
	2	52	179,36			
	3	4	209,00			
	Toplam	393				

Tablo 4.7 (devam ediyor)

	0	114	210,57			
YBÜ	Hırs	1	221	194,60	3,630	3
Boyutu		2	52	175,99		0,304
		3	6	209,83		
	Toplam	393				

*p:0,05

Test sonucunda YBÖ motivasyonu ve alt boyutları olan tutku boyutu, korku boyutu ve hırs boyutu için anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p<0,05$).

4.2.7 Babaların Toplam Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların toplam çocuk sayısına göre YBÖ motivasyonuna ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8 Babaların Toplam Çocuk Sayısına Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Toplam Çocuk Sayısı	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
YBÖ Düzeyi	1	158	195,07	0,446	3	0,931
	2	190	199,43			
	3	41	192,72			
	4	4	201,63			
	Toplam	393				
YBÖ Tutku Boyutu	1	158	191,81	0,198	3	0,978
	2	190	203,66			
	3	41	189,48			
	4	4	162,75			
	Toplam	393				
YBÜ Korku Boyutu	1	158	202,08	1,785	3	0,618
	2	190	196,94			
	3	41	184,78			
	4	4	124,38			
	Toplam	393				
YBÜ Hırs Boyutu	1	158	197,84	2,452	3	0,484
	2	190	198,62			
	3	41	188,49			
	4	4	173,75			
	Toplam	393				

*p:0,05

Test sonucunda YBÖ motivasyonu ve alt boyutları olan tutku boyutu, korku boyutu ve hırs boyutu için anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p<0,05$).

4.2.8 Babaların Gelir Durumuna Göre YBÖ Motivasyonuna Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların gelir durumuna göre YBÖ motivasyonuna ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9 Babaların Aylık Gelir Durumuna Göre YBÖ Motivasyon Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		Aylık Gelir Durumu	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
YBÖ Motivasyonu		2000 TL ve altı	6	143,00	6,523	3	0,089
		2001 TL - 3500 TL arası	37	180,18			
		3501 TL - 5000 TL arası	88	178,36			
		5001 TL ve üzeri	262	206,87			
		Toplam	393				
YBÖ Boyutu	Tutku	2000 TL ve altı	6	101,83	6,364	3	0,095
		2001 TL - 3500 TL arası	37	190,58			
		3501 TL - 5000 TL arası	88	184,99			
		5001 TL ve üzeri	262	204,12			
		Toplam	393				
YBÖ Boyutu	Korku	2000 TL ve altı	6	296,33	13,094	3	0,004*
		2001 TL - 3500 TL arası	37	165,00			
		3501 TL - 5000 TL arası	88	178,79			
		5001 TL ve üzeri	262	205,36			
		Toplam	393				
YBÖ Boyutu	Hırs	2000 TL ve altı	6	221,17	8,847	3	0,031*
		2001 TL - 3500 TL arası	37	164,01			
		3501 TL - 5000 TL arası	88	176,40			
		5001 TL ve üzeri	262	208,02			
		Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.9 incelendiğinde babaların YBÖ Korku alt boyutunda gelir durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). YBÖ Korku alt boyutunda gelir durumu 2000 TL ve altı olan babaların YBÖ motivasyonunun yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.3 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Babaların babalık rolü algı düzeylerine yönelik bulgular incelendiğinde babalık rolü algısı ortalamalarının $\bar{x}=83,70$ olduğu tespit edilmiştir. Babalık Rolü Algısı ölçeğinden alınacak minimum puan değeri 18, maksimum puan değeri 90'dır. Bu değerlerden hareketle katılımcıların aldığı puanların ortalamasının ölçek ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Standart Sapma değeri incelendiğinde verilerin aritmetik ortalamaya göre ($SS= \pm 6,59$) arasında dağıldığı görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak bu araştırma için babaların babalık rolü algı düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Günümüz aile yapılarının değişerek geniş aile yapısından babaların çocuk yetiştirme konusunda daha fazla sorumluluk üstlenebildiği çekirdek aile yapısına geçilmesi, geleneksel aile ve babalık tutumların yerini modern aile ve babalık tutumlarına bırakması, kadınların ekonomik hayatta daha fazla yer almasıyla aile içindeki görev ve sorumlulukların aile bireyleri arasında yeniden şekillenmesi, aile bireylerinin eğitim düzeyinin artmasıyla daha bilinçli ebeveynlerin oluşması gibi etkenlerle babaların babalık rol algı düzeylerinin arttığı düşünülebilir.

4.4 Babaların Yaş Aralığı, Eğitim Düzeyi, Meslek, Gelir Durumu, Eşlerinin Çalışma Durumu, Kız Çocuk Sayısı, Erkek Çocuk Sayısı ve Toplam Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

Bu alt problem başlığı altında babaların babalık rolü algı düzeylerinin anlamlılığını test edilen değişkenler yer almaktadır.

4.4.1 Babaların Yaşlarına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

Babaların yaşlarına göre babalık rolü algı düzeylerine ait Ait Kruskal-Wallis testine ilişkin sonuçlar Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10 Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Yaş Aralığı Değişkenine Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Yaş Aralığı	N	Sıra Ort.	X^2	Sd	p
Babalık Rolü Algı Düzeyi	25-30	51	180,81	2,978	4	0,561
	31-35	167	203,02			
	36-40	130	190,27			
	41-45	35	208,79			
	46-50	10	225,25			
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.10 incelendiğinde babaların babalık rolü algı düzeyinin yaş aralığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0,05).

4.4.2 Babaların Eğitim Düzeyine Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

Babaların eğitim düzeyine göre babalık rolü algısı düzeylerine ilişkin Kruskal-Wallis testine ilişkin sonuçlar Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerini Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ort.	X^2	Sd	p
Babalık Rolü Algı Düzeyi	İlkokul	10	153,45	27,198	6	0,000*
	Ortaokul	23	150,50			
	Lise	76	176,67			
	Ön lisans	53	153,46			
	Lisans	188	224,95			
	Yüksek Lisans	35	201,37			
	Doktora	8	190,81			
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.11 incelendiğinde babaların babalık rolü algısı düzeylerinin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0,05). Farklılığın hangi eğitim düzeyleri arasında gerçekleştiğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen post-hoc testiyle lisans mezunu babaların babalık rolü algı düzeyinin, lise ve ön lisans mezunu babalara göre babalık rolü algı düzeyinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyindeki artışların bireylerin günlük yaşam becerilerine katkı sağladığı ve kişilerin tutum ve davranışlarında olumlu değişimler yarattığı düşünülebilir.

4.4.3 Babaların Mesleklerine Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

Babaların mesleklerine göre babalık rolü algısı düzeylerine ilişkin Kruskal-Wallis testine ilişkin sonuçlar Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Mesleklerine Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Meslek/İş	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
Babalık Algısı	Akademisyen	7	173,71	35,409	13	0,001*
	Asker	6	218,83			
	Bankacı	7	205,43			
	Esnaf	57	158,07			
	Güvenlik Görevlisi	9	221,67			
	İşçi	47	150,60			
	Memur	66	202,82			
	Mühendis	22	217,95			
	Öğretmen	63	246,78			
	Özel Sektör	10	253,50			
	Polis	29	175,36			
	Sağlık Çalışanı	14	231,46			
	Serbest Meslek	32	209,73			
	Teknik Personel	24	169,60			
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.12 incelendiğinde babaların babalık rolü algısı düzeylerinin mesleklerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Hangi meslekler arasında gerçekleştiğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen post-hoc testiyle mesleği öğretmenlik olan babaların, babalık rolü algı düzeyinin mesleği esnaf ve işçi olan babalara göre babalık rolü algı düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bulgulardan hareketle bu araştırma için babaların mesleklerinin babalık rolü algı düzeyini etkilediği ortaya çıkmıştır. Yapılan mesleğin tanımı, toplumdaki yeri, gerektirdiği eğitim düzeyinden kaynaklanan farklılıkların olduğu düşünülebilir. En büyük farklılığın görüldüğü öğretmenlik mesleğinin her daim güncellenebilir mesleki enformasyona sahip olmasından dolayı öğrenme faaliyetlerinin devamlı olması özelliğinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

4.4.4 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumuna Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

Babaların eşlerinin çalışma durumlarına göre babalık rolü algı düzeylerinin farklılığını test eden Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.13'te verilmiştir.

Tablo 4.13 Babaların Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Farklılığını Test Eden Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Eşinizin Çalışma Durumu	N	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	p
Babalık Rolü Algı Düzeyi	Çalışıyor	224	213,21	47758,50	15297,5	0,001*
	Çalışmıyor	169	175,52	29662,50		
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.13 incelendiğinde babaların babalık rolü algı düzeyinin eşinin çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Eşlerin çalışma durumu puan ortalamaları incelendiğinde eşleri çalışan babaların, babalık rolü algısı toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kadınların ekonomik hayata dahil olmasıyla birlikte, ebeveynlerin aile içindeki rol ve görevleri yeniden şekillenerek düşünce yapılarında değişimler yaşanmıştır. Bu sebeple bu araştırmada da eşleri çalışan babaların babalık rolü algı düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

4.4.5 Babaların Kız Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların kız çocuk sayısına göre babalık rolü algı düzeylerine ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır ve Tablo 4.14'te sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.14 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Kız Çocuk Sayısına Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Kız Çocuk Sayısı	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
Babalık Rolü Algı Düzeyi	0	125	221,31	9,274	3	0,026*
	1	206	187,34			
	2	58	183,05			
	3	4	137,00			
	Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.14 incelendiğinde hangi değerler arasında farklılıkların gerçekleştiğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen post-hoc testiyle, hiç kız çocuğu olmayan babaların babalık rolü algı düzeyinin, bir kız çocuğu olan babaların babalık rolü algı düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür ($p_{0-1}=0,049$, $<0,05$). Burada çıkan farklılığa sebep olarak ülkemizdeki toplumsal değer ve inanışında da var olan, babaların kız çocuklarına karşı daha hassas olması söylenebilir.

4.4.6 Babaların Erkek Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların erkek çocuk sayısına göre babalık rolü algı düzeylerine ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.15'te verilmiştir.

Tablo 4.15 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Düzeylerinin Erkek Çocuk Sayısına Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Erkek Çocuk Sayısı	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
Babalık Rolü Algı Düzeyi	0	114	196,61	1,602	3	0,659
	1	221	200,48			
	2	52	180,34			
	3	6	220,75			
	Toplam	393				

*p:0,05

Test sonucunda babalık rolü algı düzeyi için anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p<0,05$).

4.4.7 Babaların Toplam Çocuk Sayısına Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların toplam çocuk sayısına göre babalık rolü algı düzeylerine ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır ve Tablo 4.16'da sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.16 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Toplam Çocuk Sayısına Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		Toplam Çocuk Sayısı	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	P
Babalık Algısı	Rolü	1	158	213,28	10,635	3	0,014
		2	190	193,72			
		3	41	157,82			
		4	4	111,38			
		Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.16 incelendiğinde babaların babalık rolü algı düzeylerinde toplam çocuk sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Hangi değerler arasında farklılıkların gerçekleştiğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen post-hoc testiyle bir çocuğu olan babaların babalık rolü algı düzeyinin ve üç çocuğu olan babaların babalık rolü algı düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Bu araştırma sonuçlarına göre çocuk sayısı arttıkça babaların babalık rolü algı düzeylerinde düşüş görülmektedir.

4.4.8 Babaların Gelir Durumuna Göre Babalık Rolü Algı Düzeylerine Ait Bulgular

4-6 yaş arası çocuğu olan babaların gelir durumlarına göre babalık rolü algı düzeylerine ait farklılığı belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır ve Tablo 4.17’de sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.17 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Aylık Gelir Durumuna Göre Farklılığını Test Eden Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		Aylık Gelir Durumu	N	Sıra Ort.	X ²	Sd	p
Babalık Algı Düzeyi	Rolü	2000 TL ve altı	6	162,58	16,565	3	0,001*
		2001 TL - 3500 TL arası	37	151,77			
		3501 TL - 5000 TL arası	88	170,52			
		5001 TL ve üzeri	262	213,07			
		Toplam	393				

*p:0,05

Tablo 4.17 incelendiğinde babaların Babalık Rolü Algı düzeyinde gelir durumuna göre anlamlı fark vardır (p<0,05). Hangi değerler arasında farklılıkların gerçekleştiğinin

belirlenmesi için gerçekleştirilen post-hoc testiyle gelir durumu 5001 TL ve üzeri olan babaların babalık rolü algı düzeyinin, gelir düzeyi 2001-3500 TL arası ve 3501-5000 TL arası olan babaların babalık rolü algı düzeyinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ailede gelir düzeyi arttıkça babalık rolü algı düzeyi de artmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek babaların daha düzenli ve daha fazla gelir getirecek işlerde çalışmalarının babalık rolü algı düzeylerini olumlu anlamda etkilediği düşünülebilir.

4.5 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonu ve Babalık Rolü Algısı Arasındaki İlişki Düzeyine Ait Bulgular

Babaların YBÖ motivasyonu ve babalık rolü algı düzeyleri arasındaki ilişki düzeyinin hesaplanabilmesi için Spearman Rank korelasyonu kullanmıştır. Tablo 4.18’de YBÖ motivasyonu, alt boyutları, babalık rolü algı düzeylerine ilişkin Spearman Rank korelasyon katsayısı ve anlamlılık düzeyi bulguları verilmiştir.

Tablo 4.18 Spearman Rank Korelasyonu Analizi Sonuçları

	YBÖ Düzeyi	Tutku	Korku	Hırs	Babalık Rolü Algı Düzeyi
YBÖ Motivasyonu	1				
Tutku	,952**	1			
Korku	,285**	,162**	1		
Hırs	,833**	,671**	,141**	1	
Babalık Rolü Algı Düzeyi	,266**	,234**	,155**	,250**	1

N=393, **p<0,01

Tablo 4.18 incelendiğinde YBÖ motivasyonu ve alt boyutları ile babalık algı düzeyi arasında ($p<0,01$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Babalık rolü algı düzeyinin, YBÖ düzeyi ($r=0,266$), Tutku boyutu ($r=0,234$), Korku boyutu ($r=0,155$) ve Hırs boyutu ($r=0,250$) ile pozitif anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Düzeyler arası ilişki Cohen (1988) kriterleri baz alındığında korelasyonda $<0,3$ ile düşük düzeyde ilişkiyi göstermektedir.

4.6 Babaların Okulöncesi Eğitime Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular

4.6.1 Babaların Çocuklarıyla Geçirdikleri Süreye İlişkin Bulgular

Babalara dört-altı yaş grubundaki çocuklarıyla günlük ne kadar zaman geçirdikleri sorulmuş ve bu soruya babalar tarafından verilen cevaplar Tablo 4.19’da gösterilmiştir.

Tablo 4.19 Babaların Çocuklarıyla Günlük Geçirdikleri Zaman

Çocuğun Babayla Geçirdiği Süre	Babalar															f
	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11	B12	B13	B14	B15	
Yarım Saatten Az															X	1
Yarım saat ile bir saat arası					X		X					X				3
Bir- İki saat arası			X			X							X	X		4
İki- üç saat arası								X	X	X						3
Üç saatten fazla	X	X		X							X					4

Tablo 4.19’da yer alan bilgiler incelendiğinde yarım saatten az cevabını veren katılımının bir, yarım saat ile bir saat arası cevabını veren katılımının üç, bir-iki saat arası cevabını veren katılımının dört, iki-üç saat arası cevabını veren katılımının üç, üç saatten fazla cevabını veren katılımının dört olduğu görülmektedir.

4.6.2 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Ev İçi Yaptıkları Etkinliklere İlişkin Bulgular

Babalara dört-altı yaş grubundaki çocuklarıyla geçirdikleri zaman diliminde ev içinde ne gibi etkinlikler yaptıklarına yönelik sorular sorulmuş ve yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler Tablo 4.20’de yer almıştır.

Tablo 4.20 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Yaptıkları Ev İçi Etkinlikler

Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Yaptıkları Ev İçi Etkinlikler	Kişiler	f
Oyun oynama	B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B13, B14	13
Sohbet etme	B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13	13
Televizyon izleme ya da telefon, tablet oynama	B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7 B8, B9, B12, B13, B14, B15	13
Kişisel ihtiyaçlara yardımcı olma	B1, B2, B6, B8, B9, B13, B14	7
Faaliyet yapma	B1, B2, B3, B6, B9, B10	6
Kitap okuma	B1, B2, B3, B9, B10	5
Tamirat/tadilat yapma	B5, B9	2
Spor yapma	B13	1

Tablo 4.20’de elde edilen veriler incelendiğinde çocuğuyla ev içinde yapılan etkinliklere babaların oyun oynama (13), sohbet etme (13), televizyon izleme ya da telefon, tablet oynama (13), kişisel ihtiyaçlara yardımcı olma (7), faaliyet yapma (6), kitap okuma (5), tamirat/tadilat yapma (2) ve spor yapma (1) cevabını verdiği görülmektedir. Çocuğu ile oyun oynadığını belirten babaların görüşleri şu şekilde sıralanabilir:

“(…) puzzle yapma, lego tarzı ve figür oyuncaklarla oyun, oyun hamurlarıyla oyun, evde hareketli oyunlar(saklambaç, maç, meslekleri canlandırma) oynarız” (B3),

“Kovalamalı, yakalamalı, saklambaç oyunları oynarız. Puzzle yaparız, kutulu oyuncaklardan oynarız” (B5),

“Evde oyun oynarız, komşuları rahatsız etmeyecek şekilde küçük çaplı futbol, yakalamaca, saklambaç körebe gibi oyunlar, taş, kâğıt, makas oyunu, bazen kızma birader, tombala oynarız, güreş tutarız” (B7), şeklinde sıralanmıştır. Çocuğuyla sohbet ettiğini belirten babalardan bazılarının cevapları:

“Sohbet ederiz, annesini çekiştiririz; hayaller kurar, planlar yaparız” (B6),

“Kızım ile sohbet etmeyi, onun sorularını cevaplamayı çok seviyorum. Okuldan gelince gününün nasıl geçtiğini mutlaka sorarım” (B8), sohbeti oyunlaştırarak eğlenceli hale getiren babalardan birinin cevabı ise:

“Çocuklarla hep sohbet ederim, sorularını cevaplarım, tekerleme gibi sözlü oyunlar oynarız, bilmeceler sorarız, hayvanlara çok ilgileri var, hayvanlar üzerine konuşuruz, onlarla ilgili sorular bilmeceler oluşturup onların hangi hayvan olduğunu bulmaya çalışırız” (B9) şeklindedir. Evde çocuğu ile televizyon izlediğini ya da telefon, tablet oynadığını belirten babalardan bazıları ise:

“Birlikte telefon ya da tabletten çizgi film ya da yaşına uygun komik hayvan videoları izliyoruz” (B8),

“Sevdiğimiz birkaç dizi var, akşamları evdeysem birlikte onları izleriz” (B12),

“Televizyon izlemelerine engel olmuyorum, evde sıkılıyorlar, her daim çizgi film kanalları açık oluyor zaten. Telefonda oyunu kendileri oynar, ben onlarla oynamıyorum” (B14) şeklinde açıklamalar yapmışlardır. Evde çocuklarına kişisel ihtiyaçlarında yardımcı olduklarını belirten bazı babalar konu ile ilgili:

“Çocuklarımızı hayata hazırlarken elbette onlara yeme-içme konusunda, tuvalet ve banyo konusunda yardımcı olmalıyız, bu annelerin olduğu kadar babaların da görevidir. Hele ki eşimiz çalışan bir anne ise çocuklarla ilgili her türlü konuda babalar da üzerine düşeni yapmalıdır” (B1), bir başka baba ise:

“Tuvaletlerinde, banyolarında, yeme-içmelerinde, her şeylerinde yardımcı olurum çünkü arka arkaya doğdular, aralarında yaş farkı çok az, ben yardım etmezsem eşim hakkından gelemez hepsinin. Sonuçta benim de çocuklarım, seve seve yapıyorum işlerini” (B13) demektedir. Evde çocuğu ile faaliyet yaptığını belirten bazı babaların bu konu hakkındaki görüşleri:

“Oğlum çok sevmezdi ama kızlarımla boyama kesme yapıştırma gibi etkinlikler de çok yaparız” (B1),

“(...) oğlum resim yapmayı çok sever, yaptığı resimleri bana gösterir” (B6) şeklindedir. Evde çocuğu ile kitap okuduğunu belirten bazı babalar görüşlerini:

“Birbirimize masal anlatıyoruz, bilmece soruyoruz, her gün ya ben ya annesi kitap okuyoruz” (B3),

“Her gün kitap okumaya çalışıyorum, bazen sarkabiliyor çalışma saatlerimden dolayı” (B10) şeklinde açıklamışlardır. Ev içi etkinliklerinden tamirat/tadilat cevabını veren bir baba konuyu:

“Evde bozulmuş, kırılmış aletlerin içini açıp incelemeyi, tamir etmeyi seviyoruz ama kızım da meraklı, vakit geçsin diye onlarla uğraşıyoruz” (B5) şeklinde açıklamıştır. Evde çocuklarıyla spor yaptığını belirten babanın ifadesi şu şekildedir:

“Çok hareketliler, enerjilerini atsinlar diye Youtube’den video açıyorum, dans ediyoruz ya da spor yapıyoruz videoya bakarak” (B13). Katılımcıların verdiği cevaplar incelendiğinde tüm babaların çocuklarıyla daha çok hareketli oyunlar tercih ettiği, bunun yanı sıra babaların çocukların cinsiyetlerine uygun yani çocukların istekleri doğrultusunda oyunlar tercih ettiği görülmektedir. Çocuklarıyla eğitsel oyunlar oynayan babaların demografik bilgilerine baktığımızda bu babaların tamamının öğretmen veya akademisyen olduğu saptanmıştır, dolayısıyla babaların eğitimci kimliğini çocuklarıyla oynadıkları oyunlara yansıttıkları düşünülmektedir. Babaların çocuklarıyla gündelik konularda, okul hakkında ya da sorulan soruları cevaplama şeklinde sohbet ettiği belirlenmiştir. Babaların çocukları ile sevilen çizgi film veya TV programı izlediği, telefon ya da tabletten oyun oynarken çocuğuna eşlik ettiği veya onu izlediği saptanmıştır. Çocuklarının kişisel ihtiyaçlarında onlara yardımcı olan babaların bu işi babalık rolü olarak gördüğü ya da çocuk sayısının fazla olmasından dolayı eşine yardımcı olmak amaçlı yaptığı görülürken yardımcı olmadığını belirten bazı babaların bu işi yapmak için evde başkalarının olduğunu belirttikleri (büyük kardeşler, anneanne, babaanne vb.) görülmüştür. Ayrıca alınan cevaplar incelendiğinde babaların benimsedikleri ebeveynlik rolünün çocuğunun kişisel ihtiyaçlarına yardımcı olma davranışlarını etkilediği söylenebilir. Babaların çocuklarının ilgi ve isteği doğrultusunda onlarla çeşitli faaliyetler yaptığı ortaya koyulmuştur. Çocuğuyla kitap okuduğunu belirten babaların demografik bilgilerine baktığımızda bu babaların eğitim düzeyinin en az lisan mezunu babalar olduğu saptanmıştır. Kitap

okumadıklarını belirten babaların ise çocuklarının anneleriyle kitap okuduğu ya da hiç kitap okumadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkılarak babanın eğitim düzeyinin çocuğuyla kitap okuma konusunda etkili olduğu düşünülmektedir. Bazı babaların çocuklarına günlük yaşam becerisi kazandırma adına onlarla tamirat/tadilat etkililiği yaptıkları görülmektedir. Eşlerin çalışma durumu göz önüne alındığında eşi herhangi bir işte çalışan babaların ve çocuk sayısı ikiden fazla olan babaların ev içi etkinlikleriyle çocuklarıyla daha aktif zaman geçirdikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre eşi çalışan babaların ve çocuk sayısı fazla olan babaların aile içinde daha fazla sorumluluk üstlendikleri anlaşılmıştır.

4.6.3 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Ev Dışı Yaptıkları Etkinliklere İlişkin Bulgular

Babalara dört-altı yaş grubundaki çocuklarıyla geçirdikleri zaman diliminde ev dışında ne gibi etkinlikler yaptıklarına yönelik sorular sorulmuş ve yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler Tablo 4.21’de yer almıştır.

Tablo 4.21 Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Yaptıkları Ev Dışı Etkinlikler

Babaların 4-6 Yaş Grubundaki Çocuklarıyla Yaptıkları Ev Dışı Etkinlikler	Kişiler	F
Piknik ve doğa gezisi yapma	B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15	15
Park ve oyun salonuna gitme	B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B13, B14	13
Denize ve sahile gitme	B2, B5, B6, B7, B8, B10, B11, B12, B13, B14, B15	11
Markete gitme	B4, B5, B6, B7, B8, B9, B11, B12, B13, B14	10
Sokak oyunları oynama	B3, B4, B5, B6, B9, B10, B13, B14	8
Aile ziyaretleri yapma	B4, B5, B7, B12, B13, B14	5
Alışveriş (kitap, oyuncak, giysi alma) yapma	B7, B8, B10, B12, B14	5
Şehir gezisi yapma	B1, B3, B5, B8	4
Sinema ve tiyatroya gitme	B2, B3, B8	3
Hayvanat bahçesine gitme	B1, B4	2

Tablo 4.21’de elde edilen veriler incelendiğinde çocuğuyla ev dışında yapılan etkinliklere babaların piknik ve doğa gezisi yapma (15), park ve oyun salonuna gitme (13), denize ve sahile gitme (11), markete gitme (10), sokak oyunları oynama (8), aile ziyaretleri yapma (5), alışveriş (kitap, oyuncak, giysi alma) yapma (5), şehir gezisi yapma (4), sinema ve tiyatroya gitme (3), hayvanat bahçesine gitme (2) cevaplarını verdiği tespit edilmiştir. Ev dışında yapılan etkinliklere piknik ve doğa gezisi yapma cevabını veren babaların görüşleri şu şekilde sıralanabilir:

“Doğada yürümeyi ve gezmeyi severiz” (B1),

“Yazın denize gideriz hep, fırsat buldukça pikniğe gideriz” (B7), çocuğuyla ev dışı etkinliği olarak park ve oyun salonuna gitme cevabını veren bazı babaların cevapları:

“Parka ya da oyun salonuna gidiyoruz” (B6),

“Oyun oynaması için çocuk parklarına ya da çocuk oyun salonuna da götürüyoruz zaman buldukça” (B7) şeklindedir. Denize ve sahile gitme cevabını veren babalardan biri konu ile alakalı olarak:

“(…), yaz günlerinde sahile denize gideriz” (B6), başka bir baba ise:

“İşe gitmediğim günlerde yazları denize, havuza götürüyorum” (B14), cevabını vermiştir. Görüşmelerde markete gitme cevabını veren babalar görüşlerini:

“En çok gittiğimiz yer markettir tabi en başta o gelir” (B11),

“Evde çok sıkılıyorlar, küçük bebek de olunca annelerinin kızları gezdirme fırsatı olmuyor, o yüzden ben de onları hava alsın, anneleri işlerini yapsın diye markete ya da parka götürüyorum” (B14), şeklinde ifade etmişlerdir. Çocuğuyla sokak oyunları oynadığını belirten babalardan biri:

“(…) sokakta oynuyoruz, bisiklete biniyoruz” (B4), derken başka bir baba ise:

“Dışarıda top oynuyoruz. Bisiklete biniyoruz ya da scooter a biniyoruz” (B10), demiştir. Görüşmelerde ev dışında aile ziyaretleri yapma cevabını veren babalardan biri ifadesinde:

“Aile büyüklerini ziyaret ederiz, onlar köydeler, hafta sonlarında ya da tatillerde sık sık onları ziyarete gideriz” (B7), cevabını verirken başka bir baba ise:

“Amcalarına ya da nene-dedelerine ziyarete gidiyoruz” (B14), cevabını vermiştir. Ailecek ihtiyaçlarını aldıklarını belirten babalardan biri alışveriş (kitap, oyuncak, giysi alma) yapma cevabını:

“(…) diğer ihtiyaçlarımızı almaya çarşıya, pazara her yere birlikte gidebiliriz” (B7), şeklinde cevaplarken aynı şekilde başka bir baba:

“Marketlere, çarşıya, pazara alışverişe çocuklarla ilgili tüm ihtiyaçlarda hep birlikte gider, seçer, beğeniriz” (B12), şeklinde cevaplamıştır. Yapılan ev dışı etkinliklere şehir gezileri yapma şeklinde cevap veren babalardan bazıları:

“Kendi aracımızla şehir dışı günübirlik geziler yapıyoruz” (B3),

“Yurt içi ve yurt dışı seyahatleri fırsat buldukça hepimizin çok severek yaptığımız ev dışı etkinliğidir diyebilirim” (B8), şeklinde açıklama yapmışlardır. Sinema ve tiyatroya gitme cevabını veren babalar bu tür etkinlikleri ailecek yaptıklarını belirterek görüşlerini:

“Sinema olsun tiyatro olsun her türlü sosyal faaliyete elimizden geldiğince zaman ve fırsat buldukça gitmeye çalışırız. Bazen annesiyle bazen benimle kim müsaitse o götürür, bazen de hep birlikte gideriz, dediğim gibi çalışma durumumuza göre o an kim uygunsa onunla gidilir” (B2),

“Çocuk sinemalarına ve tiyatrolarına gidiyoruz” (B3), şeklinde ifade etmişlerdir. Hayvanat bahçesine gitme cevabı veren babalardan birinin ifadesi:

“(…) gittiğimiz şehirlerin varsa hayvanat bahçesini, parklarını, bahçelerini geziyoruz” (B4), şeklindedir. Bulgulara genel olarak bakıldığında katılımcı tüm babaların ev dışında yapılan etkinlik olarak piknik ve doğa gezisi yaptığı saptanmıştır. Çocukları parka veya oyun salonuna götürmenin babaların en çok yaptığı ev dışı etkinliklerden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ev dışı etkinliği olarak babaların çoğunluğunun denize ve sahile gitme cevabını vermelerinin araştırmanın denize kıyısı olan bir bölgede olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Babaların çocuklarını gezdirmek için veya eşi evdeki

işlerini yapabilsin diye market alışverişine götördükleri ya da ailecek hep birlikte market alışverişine gittikleri belirlenmiştir. Çocuklar sokak oyunu oynarken babaların onları gözetlediği ya da bisiklet, scooter gibi araçları kullanırken çocuklara rehberlik ettikleri saptanmıştır. Ayrıca babaların çocuklarını belirli aralıklarla aile ve akraba ziyaretlerine götördükleri belirlenmiştir. Babalar her türlü alışverişi (kitap, oyuncak, giysi alma) çocuklarıyla ve eşleriyle birlikte gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Babaların uygun zamanlarda ailelerini farklı şehirlere gününbirlik ya da daha uzun süreli olarak gezilere götördükleri, bu geziler sırasında gittikleri şehirlerde varsa hayvanat bahçelerini de mutlaka ziyaret ettikleri saptanmıştır. Çok az babanın çocuğuyla sinema veya tiyatro deneyimi yaşadığı görülürken çocukların yaşının küçük olması, yaşanan covid-19 salgını ve getirdiği kısıtlamalar, çocukların anne ya da okulla sinemaya gitmesi gibi sebeplerden dolayı babalarıyla sinema ve tiyatroya gitmedikleri anlaşılmaktadır.

4.6.4 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Yönelik Yaptığı Etkinliklere İlişkin Bulgular

Babalara dört-altı yaş gurubundaki çocuklarının okulöncesi eğitimine yönelik ne gibi etkinlikler yaptıklarına yönelik sorular sorulmuş ve yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler Tablo 4.22’de yer almıştır.

Tablo 4.22 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Yönelik Yaptığı Etkinlikler

Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Yönelik Yaptığı Etkinlikler	Kişiler	f
Okul ihtiyaçlarıyla ilgilenme	B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B12, B13. B14, B15	13
Okula gidiş- gelişini sağlama	B1, B2, B3, B4, B5, B7, B8, B9, B10, B11, B13, B15	12
Ödevlerine yardımcı olma	B1, B2, B6, B7, B8, B9, B10, B13	8
Okul ve öğretmenle görüşme	B1, B2, B4, B8, B9, B10, B15	6
Okul toplantılarına katılma	B1, B2, B8, B9, B10	5
Eğitici oyunlar oynama	B1, B2, B8, B10	4
Aile katılım çalışmalarına katılma	B1, B8, B10. B13	4
Oyun, hikâye ya da deneyler araştırma	B1, B2, B4, B13	4

Tablo 4.22’de elde edilen veriler incelendiğinde çocuklarının okulöncesi eğitimine yönelik yaptıkları etkinliklere babaların: çocuğun okul ihtiyaçlarıyla ilgilenme (13), okula geliş-gidişi sağlama (12), ödevlerine yardımcı olma (8), okul ve öğretmenle görüşme yapma (6), okul toplantılarına katılma (5), eğitici oyunlar oynama (4), aile katılım çalışmalarına katılma (4) ve oyun, hikâye ya da deneyler araştırma (4) cevaplarını verdiği görülmektedir.

Çocuğun okul ihtiyaçlarıyla ilgilenme cevabını veren babaların görüşleri:

“Maddi manevi okulla alakalı ne ihtiyaç varsa elbette onları da sağlarım” (B1),

“Evde tek çalışan ben olduğum için evet maddi olarak tüm okul ihtiyaçlarını karşılarım” (B7),

“İhtiyaçlarını giderme konusunda da eşim ya da ben hangimiz müsaitsek gerekeni yapıyoruz, aramızda bu konuda net bir ayrım yok” (B8), şeklinde olmuştur. Çocuğunun okula gidiş-gelişini sağladığını belirten babalar konuyla alakalı olarak:

“Okula geliş-gidişini ben sağlıyorum, benim çalışma saatlerim bunun için daha uygun” (B2),

“Çocukların üçü de okula gidiyor, işte değil de evdeysem okula mutlaka ben götürürüm” (B13), demiştir. Ödevlerine yardımcı olduğunu belirten babalardan biri:

“Ödevleri çocuklar genellikle benimle yaparlar” (B1) şeklinde ifade ederken zorunlu hallerde çocuğunun ödevine yardımcı olduğunu belirten baba ise:

“Bazen eşim ödevini anlamıyor, yapamıyor, o zaman benden yardım istiyorlar ve biz ödevleri birlikte yapıyoruz” (B7) şeklinde açıklamıştır. Okul ve öğretmenle görüşme cevabını veren babalar konuyla ilgili:

“(…) giriş-çıkışlarda görürsem öğretmeniyle ayak üstü sohbet ediyoruz, o zamanlarda soruyorum oğlumla ilgili sorun varsa ya da söylemek istediğim varsa o kadar” (B4),

“Çocuğun durumunu sormak için öğretmenini arıyorum ya da okulda öğretmenle görüşüyorum” (B15), olarak görüş bildirmiştir. Okul toplantılarına katılım gösterdiklerini belirten babaların görüşleri:

“Okul toplantısına çoğunlukla ben katılıyorum, müsaitse eşimle birlikte katılım sağlıyoruz” (B2),

“Okuldaki davet edildiğim tüm aktivitelere katılıyorum, veli toplantısı, özel günler, etkinlik sunumları, seminerler, birebir görüşme vb.” (B10), şeklindedir. Çocuğuyla eğitici oyunlar oynadığını belirten babalar konu hakkındaki görüşlerini:

“Çocuklarla yaşlarına uygun eğitici oyunlar oynarım” (B1),

“Kavramaları, sayıları, renkleri öğrenmeye yönelik oyunlar oynayarak etkinlikler yapıyoruz” (B2), şeklinde ifade etmişlerdir. Çocuklarının eğitimi için aile katılım çalışmalarına katıldıklarını belirten babaların konuyla alakalı açıklamaları:

“Pandemi sebebiyle okulda aile katılım çalışmaları yapılmadığından bu yıl katılım sağlamadık ancak geçen sene anne baba olarak katılım sağlıyorduk” (B8),

“Toplantı varsa ya da okulda etkinlik varsa anneleri gider. Öğretmen: ‘Bir kez babalar da gelsin.’ dediği için etkinliğe ben de gitmiştim” (B13), şeklinde olmuştur. Çocuklarının okulöncesi eğitimi adına oyun, hikâye ya da deneyler araştırma cevabı veren babalar görüşlerini:

“Çocukların merak ettiği konuları araştırır, deney yapar, konuyla alakalı videolar izleriz” (B1),

“Bazen Youtube’den izlediğimiz deneyleri de yaparız, annesi ortalığı kirlettiniz diye bize kızsız da oldukça eğlenceli zamanlar oluyor” (B13), olarak belirtmişlerdir. Bulgulara genel olarak bakıldığında çocuklarının okul ihtiyaçlarını karşılama konusunda babaların “okul ihtiyacı” sözünü maddi ihtiyaçlar olarak algıladıkları ve bu yönde cevaplar verdikleri görülmüştür. Ayrıca eşleri çalışan babalar, ihtiyaçları karşılama konusunda eşlerinin de katkısının olduğu belirtirken eşi çalışmayan babalar ise ihtiyaçları kendilerinin karşıladığını belirtmişlerdir. Babaların çocuklarının okula gidiş-gelişlerini iş saatlerinin uygunluğuna göre sağladıkları anlaşılmaktadır. Çocukların ödevleriyle daha çok annelerin ilgilendikleri, babaların ise annelerin eksik olduğu veya yetişemedikleri noktada çocuğun

ödeviyle ilgilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Okul ödevlerine yardımcı olma konusunda demografik bilgiler göz önüne alındığında öğretmen olan babaların bu konuyla özellikle alakadar olduğu (B1, B2), eşleri öğretmen olan babaların (B3, B5, B8) ise ödev yaptırma konusunda eşlerinin daha iyi olduğunu belirttikleri görülmüştür. Bu durumdan yola çıkılarak mesleği öğretmenlik olan ebeveynlerin okul ödevleri konusunda daha ilgili ve alakadar oldukları düşünülmektedir. Babaların okul ve öğretmen görüşmesini daha çok telefon vasıtasıyla veya çocuğunun okula giriş-çıkış saatlerinde öğretmeniyle karşılaştıklarında gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Araştırmanın yapıldığı dönemde (2020 yılı bahar dönemi) covid-19 salgınının yaşanmasından dolayı eğitimlerin uzaktan yapılması, yüz yüze eğitim veren okullarda ise salgın tedbirleri kapsamında velilerin okullara alınmaması nedeniyle aile katılım çalışmalarının ve okul toplantılarının yapılamadığı görülürken online yapılan okul toplantılarına da daha çok annelerin katılım sağladığı anlaşılmaktadır. Okulöncesi eğitimle alakalı her konuda babaların artık daha aktif katılım sağladığı görülse de babaların annelere göre katılımının daha az olduğu anlaşılmaktadır.

4.6.5 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Katılımlarına Yönelik Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Babalara dört-altı yaş grubundaki çocuklarının okulöncesi eğitimine yeterince katılıp katılamadıkları sorusu nedenleriyle birlikte sorulmuş ve yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler Tablo 4.23'te verilmiştir.

Tablo 4.23 Babaların 4-6 Yaş Çocuklarının Okulöncesi Eğitimine Yeterince Katılma Durumları

Eğitime Yeterince Katılım Sağlanması	Babalar															f
	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11	B12	B13	B14	B15	
Katılıyorum	X	X			X			X	X	X	X		X		X	9
Katılamıyorum			X	X		X	X					X		X		6

Tablo 4.23'te elde edilen veriler incelendiğinde sekiz babanın katılıyorum cevabını vererek çocuğunun okulöncesi eğitimine yeterince katıldığını düşündüğü, yedi babanın ise katılamıyorum cevabını vererek çocuğunun okulöncesi eğitimine yeterince katılmadığını

düşündüğü görülmektedir. Çocuğunun okulöncesi eğitimine yeterince katıldığını ifade eden babalardan biri:

“Evet. Çocuklarımız okulöncesi eğitim çağına geldiğinde okul öncesi eğitimin önemini bildiğim için okulöncesi eğitimden faydalanmaları konusunda elimden geleni yaparız. 4 yaşından itibaren 3 çocuğumun da okul öncesi eğitime başladığını söyleyebilirim” (B1), derken annenin aktif rol almasından bahseden bir başka baba ise:

“Annesi oldukça aktif bu konuda, sağ olsun bana iş bırakmıyor. Ben de benden istenilen her şeyi yapıyorum sonuçta, demek ki katılım sağlıyorum, fazlası beklenmiyor ” (B5), demektedir. Covid-19 salgınının olumsuz etkilerini belirten bir başka baba ise konuyla alakalı olarak:

“Kendi adıma elimden geleni yapıyorum, daha da yaparım ancak bu yıl koronadan dolayı çok verimli olmadı. Okullar bir kapandı, bir açıldı, uzaktan eğitimler zor oldu, dolayısıyla tam anlamıyla verimli bir eğitim hayatına geçemedik. Ancak ben elimden geldiğince eğitimin her aşamasında olmaya çalışıyorum. Eşim daha çok çocukların hayati işleriyle ilgilenirken ben eğitimle ilgili olan konularla ilgilenmeyi seviyorum” (B9), şeklinde görüşlerini açıklamıştır. Okulöncesi eğitime cinsiyetçi bir bakış açısıyla bakan bir baba ise:

“Tabi okulu anaokulu ama baba okulu gibi her işini ben yapıyorum” (B15), şeklinde yorum yapmıştır. Çocuğunun okulöncesi eğitimine yeterince katılamadığını düşünen bir baba konu hakkında:

“İşten çıkış saatim eşime göre geç oluyor. Eve gidince akşam yemeği yiyip biraz oyun oynayabiliyoruz. Akşam yedi buçukta uyku öncesi bakımı ve kitap okuma var. Sekizde de genelde annesi ile bazen de benimle uyuyor. Hafta sonları da rutin ev işleri oluyor, hava güzel olduğunda dışarı çıkalım derken kızımın eğitim açısından ihtiyaçlarına yetmediğimi düşünüyorum” (B3), görüşünü belirtirken, bir başka baba ise:

“Hayır, yeterince katılamıyorum işimden dolayı, yeterince zamanım olmuyor, bazen de ona yetemediğimizi düşünüyorum” (B4), şeklinde görüş bildirmiştir. Olumsuz çalışma koşullarından bahseden bir diğer babanın konu hakkındaki görüşleri ise:

“Elimden geleni yapıyorum ama benim günümün çoğu işte geçiyor, çocuğun okula gittiğini, okuldan geldiğini, ödevini çoğunlukla görmüyorum. Devlet memurluğu gibi sabit ve daha az yorucu işim olsa eminim daha aktif daha ilgili olurum” (B14), şeklindedir. Bulgulara genel olarak bakıldığında babaların kendilerini eğitim faaliyetlerinin içinde görmeleri, çocuklarıyla yeterince ilgilendiklerini düşünmeleri, annelerin çocuk yetiştirme konusunda fazla sorumluluk almaları ve bazı babaların geleneksel babalık rolüne sahip olmaları sebebiyle kendilerini yeterli gördükleri, çalışma saatlerinin uzun ve yorucu olması ve covid-19 salgınının getirdiği kısıtlamalar sebebiyle de kendilerini yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4.6.6 Babaların Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Zorlandıkları Konulara İlişkin Bulgular

Babalara dört-altı yaş gurubundaki çocuklarının yetiştirilmesinde veya eğitiminde kendilerini eksik hissettikleri ya da zorlandıkları konulara ilişkin soru sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 4.24’te yer almıştır.

Tablo 4.24 Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Babaların Zorlandıkları Konular

Babaların Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Zorlandıkları Konular	Kişiler	f
Çocuğun olumsuz huy ve davranışlarıyla baş edememe	B2, B5, B6, B8, B11, B15	7
Yeterli zaman bulamama	B3, B4, B12, B14	4
Beslenme konusunda yaşanan zorluklar	B5, B6, B10, B11	4
Eksiklik ya da zorluk yaşamadım	B1, B7	2
Babaların kendi tutum ve davranışlarından kaynaklı sorunlar	B3, B14	2
Çocuğa beceri kazandırma konusunda yaşanan zorluklar	B3, B15	2
Çocuğun ilgi alanlarını keşfedememe	B8, B13	2
Çocuğu eğitime hazırlama konusunda yaşanan sorunlar	B9, B11	2
Babaların bilgi ve becerilerinde eksiklik	B4, B13	2
Maddi kaynaklı zorluklar	B12	1

Tablo 4.24'te elde edilen veriler incelendiğinde çocukların yetiştirilmesinde ya da eğitiminde eksik olukları ve zorlandıkları konulara babaların: çocuğun olumsuz huy ve davranışlarıyla baş edememe (7), yeterli zaman bulamama (4), beslenme konusunda yaşanan zorluklar (4), eksiklik ve zorluk yaşamadım (2), babaların tutum ve davranışlarından kaynaklı sorunlar (2), çocuğa beceri kazandırma konusunda yaşanan zorluklar (2), çocuğun ilgi alanını keşfedememe (2), çocuğu eğitime hazırlama konusunda yaşanan sorunlar (2), babaların bilgi ve becerilerinde eksiklik (2) ve maddi kaynaklı zorluklar (1) cevabını verdikleri görülmektedir.

Çocuğun olumsuz huy ve davranışlarıyla baş edemediklerini söyleyen babaların açıklamaları şu şekilde sıralanabilir:

“Hem de ne zorluk yaşadık, hala da yaşıyoruz, bizim kız biraz takıntılı. Bazen bir şeyi kafaya bir takıyor, saatlerce ağlıyor, tutturuyor, vuruyor. Resmen kriz yaşıyoruz” (B5),

“Her şeyden çok çabuk sıkılması ve ilgisinin sürekli değişken olması beni çok zorluyor” (B8), yeterli zaman bulamama konusunda bir baba:

“Daha önce de söylediğim gibi işten çok geç çıkıyorum, yorgun oluyorum, kızıma vakit ayırmakta zorlanıyorum” (B3), diğer bir baba:

“İstesem de yapamam çünkü işim müsait değil bunun için, çoğu zaman işten eve geldiğimde çocuk uyumuş oluyor, özellikle mesai yaptığım günlerde” (B12), demektedir. Beslenme konusunda yaşanan zorlukları belirten babalardan birinin ifadesi:

“Yemek yeme konusunda bayağı sıkıntılıydı oğlum (...)” (B6), şeklindedir. Çocuğunun yetiştirilmesinde ve eğitiminde eksiklik ve zorluk yaşamadığını belirten babalardan biri ifadesinde:

“Eğitimci olduğum için zorlandığımı söyleyemem. Sağlıklı yetiştirmeleri için elimden geldiğimi yaptığımı düşünüyorum” (B1), olarak görüş bildirmiştir. Babalar kendi tutum ve davranışlarından kaynaklı sorunlardan bahsederken açıklamaları:

“Yapı gereği biraz sabırsız biriyim, eşim kadar sabırla bir şeyler anlatmak konusunda zorlanıyorum” (B3), şeklinde olmuştur. Çocuğa beceri kazandırma konusunda zorluk yaşadığını belirten bir baba:

“Kıza kâğıt kestirme, çizgi çizme, renkleri ve rakamları tanıtma, boyama gibi hemen her konuda eşime göre biraz geride kalıyorum” (B3), demiştir. Çocuğun ilgi ananını keşfedemediğinden bahseden bir baba ise konu ile alakalı olarak:

“3 çocuğun hepsi de erkek ve çok hareketliler, aralarında yaş farkı da çok az olduğu için onları oyalama konusu bizi çok zorladı. Pandemide evden dışarıya çıkamadığımız zamanlarda evde ne yapacağımızı şaşıırıyorduk. Enerjilerini atmaları için sürekli bir şeyler bulmak zor oluyor” (B13), demiştir. Çocuğu eğitime hazırlama konusunda zorluk yaşadığını belirten babalardan biri görüşünü:

“Çocukların motivasyonunu sağlamada çok zorlandık. Yüz yüze eğitimlerin olmayışı, eğitimlerin online oluşu bizleri oldukça zorladı. Çocuğu ekran başında tutmakta, eğitime odaklamakta oldukça güçlük yaşadık” (B9), olarak belirtmiştir. Bilgi ve beceri konusunda eksikliğinin olduğunu belirten babalardan biri ise konuyu:

“Çocukların gelişimleri ve öğrenmeleri çok hızlı. Bazen bu hıza yetişemediğimi fark ediyorum, soruları karşısında tıkanıp kalabiliyorum. Ne cevap vereceğimi, nasıl cevap vereceğimi bilemiyorum” (B4), şeklinde açıklamıştır. Çocukları yetiştirirken onların eğitiminde maddi kaynaklı problemler yaşadığını belirten babanın ifadesi ise:

“Hepsi okula başlayınca maddi anlamda zorlandım. 3 çocuk okutmak kolay olmuyor” (B12), şeklindedir.

Bulgulara genel olarak bakıldığında babaların çocuklarının yetiştirilmesinde ve eğitiminde zorlandıkları konuların başında baba-çocuk çatışmasına dayalı inatlaşma, söz dinlememe, huysuzluk ve öfke nöbetleri gibi çocuğun olumsuz huy ve davranışlarıyla başa çıkamamaları gelmektedir. Babaların uzun ve yorucu çalışma saatlerine bağlı olarak çocuklarına istedikleri nitelikte zaman ayıramadıkları görülürken bu durumun babaların kendilerini çocuklarının yetiştirilmesinde ve eğitiminde eksik hissetmelerine ve zorlanmalarına sebep olmuştur. Yaşanan zorluk ve hissedilen eksiklerin kaynağını bazı

babalar çocukları olarak gösterirken bazı babalar da kendilerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bazı babaların ise zorluk ve eksiklik yaşamadığı anlaşılmaktadır. Yaşanan covid-19 pandemisi ile çocukların dışarıya çıkamaması, okullara gidememesi ve uzunca bir süre evde kalmalarından dolayı evde sıkılıp bunaldıkları ve bunun sonucunda da çocuklarda olumsuz huy ve davranışlarda artışlar yaşandığı düşünülmektedir. Covid-19 salgını sosyal, ekonomik ve psikolojik anlamda tüm yetişkin ve çocukları etkileyerek herkesin yaşantısını ve düzenini derinden etkilemiştir.

4.6.7 Babaların Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Yaşadıkları Zorlukları Giderme Davranışlarına İlişkin Bulgular

Babalara dört-altı yaş gurubundaki çocuklarının yetiştirilmesinde ve eğitiminde yaşadıkları zorlukları nasıl gidermeye çalıştıklarına ilişkin sorular sorulmuş elde edilen veriler tablo 4.25'te yer almıştır.

Tablo 4.25 Çocuklarının Yetiştirilmesinde ya da Eğitiminde Babaların Yaşadıkları Zorluklarla Baş etme Yöntemleri

Çocuklarının Yetiştirilmesinde ve Eğitiminde Yaşanılan Zorluklarla Baş Etme Yöntemleri	Kişiler	f
Eş, arkadaş ve aile büyüklerinden öneri ve yardım alma	B3, B4, B5, B7, B8, B11, B12, B13, B14	9
Sorunla alakalı araştırma yapma/video izleme.	B1, B4, B9, B14	4
Kişisel yöntemler geliştirme	B6, B8, B10, B13	4
Sabırlı olma	B1, B2, B3, B5	4
Çocuk gelişim kitapları okuma	B1, B4, B9	3
Empati kurma/çocukla konuşmaya çalışma.	B1, B2, B4	3
Rol model olma	B2, B10	2
Aile ve babalıkla ilgili eğitim alma	B3, B5	2
Zamana bırakma	B11, B12	2
Uzman desteği alma	B15	1

Tablo 4.25'te elde edilen veriler incelendiğinde çocukların yetiştirilmesinde ve eğitilmesinde yaşanan zorluklarla baş etme konusunda babaların: eş, arkadaş ve aile büyüklerinden öneri ve yardım alma (9), sorunla alakalı araştırma yapma/video izleme (4), kişisel yöntemler geliştirme (4), sabırlı olma (4), çocuk gelişim kitapları okuma (3), empati

kurma/çocukla konuşmaya çalışma (3), rol model olma (2), aile ve babalıkla ilgili eğitim alma (2), zamana bırakma (2), uzman desteği alma (1) cevabını verdikleri görülmüştür. Yaşanan zorluklar karşısında eş, arkadaş ve aile büyüklerinden öneri ve yardım aldığını belirten babalardan biri:

“Aynı yaşlarda çocuğu olan arkadaşlara soruyorum onlar böyle bir problem yaşamış mı, yaşadılarsa nasıl çözüm bulmuşlar diye” (B4), derken bir başka baba ise:

“(...) tecrübeli insanlardan özellikle anne ve babamdan bilgi alırdım. Onların önerilerini dinler, uygulardım” (B7), demiştir. Diğer bir baba ise:

“Klasik Türk erkeği gibi sıkıntı çıkınca hemen annelerine havale ediyorum” (B12), şeklinde görüş bildirmiştir. Sorunla alakalı araştırma yapma/video izleme cevabını veren babaların görüşleri:

“İnternette tavsiye niteliğinde çok güzel videolar, yazılar, araştırmalar var. Onlardan faydalandım hep” (B1),

“Kendim araştırdım hep. Çocuk gelişim uzmanlarının kitaplarını okudum. Yine onların pot kast yayınlarını dinledim, videoları izledim” (B9), şeklindedir. Kişisel yöntemler geliştirme cevabını veren babalardan biri ifadesinde:

“Mesela yemek yemede zorladığı zaman ben hemen o anı oyunlaştırıyorum, böylece istediğimi elde edebiliyorum. Bunları da herhangi birinden duyarak ya da bir yerde okuyarak değil o an kendim buluveriyorum” (B6), şeklinde görüş belirtirken bir diğer baba ise:

“Üzülerek söylüyorum ki evde yapacak bir şey bulamayınca hele işten geldiğim yorgun ve uykusuz zamanlarda yeter ki dursunlar diye veriyoruz ellerine telefonu, tableti. Televizyonu internete bağlayıp videolar açıyorum dursunlar diye” (B13), biçiminde açıklama yapmıştır. Sabırlı olma cevabını veren babalardan birinin konu ile alakalı:

“Daha sabırlı olmaya çalışıyorum ve yapması gereken şeyleri yapması için her defasında ödül vermek yerine ona anlatarak ve onunla birlikte yaparak ona alışkanlık kazandırmaya

çalışıyorum” (B2), şeklinde görüş belirtmiştir. Çocuk gelişimi kitapları okuduklarını belirten babalardan biri durumu:

“Bazen kitapları karıştırıyorum problemlerle nasıl başa çıkabilirim diye” (B4), olarak belirtmiştir. Empati kurma/çocukla konuşmaya çalışma cevabını veren babalardan biri:

“Çocuk yetiştirmek emek isteyen bir konu sonuçta. Öncelikle sabırlı olmak ve çocuğu dinlemek, anlamak ve onunla konuşmak gerekiyor” (B1), diyerek görüşünü ifade etmiştir. Konu hakkında rol-model olma cevabını veren babaların görüşlerine bakıldığında konu hakkında bir babanın:

“Kesinlikle bizimle beraber yemek yemeye alıştırıyorum. Adım adım kendi yemesi için fırsat veriyorum, zorlandığında ben yardımcı oluyorum. Annesi yemek hazırlarken yardımcı olmasını sağlıyorum ve ben de yardım ediyorum örnek olmak adına” (B10), şeklinde cevap verdiği görülmüştür. Aile ve babalık eğitimi aldığını belirten babalardan birinin cevabı:

“Bir kere baba olmak diye bir eğitime katılmışım. Bu eğitim, kızımın okulunda bir akademisyen tarafından verilmişti. Kızımla mücadele konusunda oradan da faydalı şeyler öğrenmişim” (B5), şeklindedir. Zamana bırakma cevabı veren babalardan biri:

“Çözüm için fazla üzerinde durmadık, zamanla kendi düzelir diye bekliyoruz” (B11), olarak görüşünü belirtmiştir. Uzman desteği alama cevabını veren baba konu hakkındaki görüşünü:

“Konuşma problemi için doktorlara gidiyoruz ve öğretmenimizin tavsiyelerine uymaya çalışıyoruz” (B15), şeklinde ifade etmiştir. Bulgulara genel olarak bakıldığında babaların çocuklarının yetiştirilmesinde ve eğitiminde yaşanan zorluklara karşı duyarlı olduğu ve bu zorlukların giderilmesi için bilimsel ve geleneksel yöntemlere başvurdukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların demografik özelliklerine ve verilen cevaplarına bakıldığında öğretmenlik mesleği yapan ve eşi öğretmen olan babaların yaşanan zorluklar karşısında daha çok eğitsel yöntemlere başvurdukları görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak eğitimci ebeveynlerin, mesleki becerilerini kendi çocuklarının yetiştirilmesine de yansıttıkları düşünülebilir. Aile ve babalık eğitimine az da olsa katılım sağlayan babaların olduğu ve bu eğitimlerden olumlu sonuçlar aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma

yapılan bölgede aile ve babalık eğitim faaliyetlerinin çok fazla olmadığı, babaların bu eğitimlere yeterince ulaşamadığı anlaşılrken babaların çevrelerinde bu tarz eğitimler olması hâlinde bu eğitimlere katılmak istediklerini belirttikleri görülmüştür.

4.6.8 Babaların Kişisel Gelişim ve Mesleki Gelişim Alanlarında Gerçekleştirdikleri Faaliyetlere İlişkin Bulgular

Babalara günlük yaşantılarda ve iş yaşantılarında kendilerini geliştirmek adına ne tür etkinlikler yaptıkları sorulmuş ve elde edilen veriler tablo 4.26’da yer almıştır.

Tablo 4.26 Babaların Kişisel Gelişim ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri

Gelişim Türü	Faaliyet	Kişiler	f
Kişisel Gelişim	İlgi alanına yönelik araştırma yapma/kurslara katılma/faaliyette bulunma	B2, B3, B4, B8, B9, B10	6
	Kitap okuma	B1, B2, B9, B10	4
	Spor/doğa gezisi yapma	B3, B4, B5, B8	4
	Babalık eğitimi alma	B5	1
Mesleki Gelişim	Hizmet içi eğitime katılma	B1, B2, B4, B6, B10, B11, B14	7
	Meslekte yükselme adına eğitim alma/sınavlara hazırlanma	B3, B5, B7, B8, B9, B10	6
	Mesleki çalışmaları araştırma/takip etme	B3, B6, B8	3

Tablo 4.26’da elde edilen veriler incelendiğinde kişisel gelişim anlamında babaların: ilgi alanına yönelik araştırma yapma/kursa katılma/faaliyette bulunma (6), kitap okuma (4), spor/doğa gezisi yapma (4), babalık eğitimi alma (1) cevabı verdikleri görülürken babaların mesleki gelişim anlamında ise hizmet içi eğitime katılma (7), meslekte yükselme adına eğitim alma/sınavlara hazırlanma (6), mesleki çalışmaları araştırma/takip etme (3) cevabını verdikleri belirlenmiştir. Kişisel gelişim ve ilgi alanına yönelik araştırma yapma/kurslara katılma/faaliyette bulunma cevabı veren babalardan bazılarının konuyla ilgili görüşleri şu şekilde sıralanabilir:

“Saz kursuna gidiyorum” (B3),

“Gelişen teknoloji ile telefonlar hayatımızda oldukça aktif hale geldi. Ben de bunu olumlu yönde kullanarak tüm dünya gündemini yakından takip ediyorum ve her türlü bilgiyi öğrenmeye çalışıyorum” (B8),

“Onun dışında yabancı dil öğrenme çabası içerisindeyim. Edebiyat ve tarihe karşı ilgiliyim, çok okurum” (B9), kitap okuma cevabı veren babaların görüşleri:

“Kişisel gelişim kitaplarını okumayı severim” (B1),

“Zaten akademisyen olduğumuz için sürekli okumak, yazmak ve araştırmakla ilgileniyoruz” (B10), şeklindedir. Spor/doğa gezisi yapma cevabını veren babalar:

“Spor yapıyorum her daim, yüziyor ve yürüyüş yapıyorum” (B4),

“(...) doğa gezilerini çok sever ve fırsat buldukça onlara katılırım” (B5), şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kişisel gelişimi için babalık eğitimi aldığını belirten bir baba konu hakkındaki görüşünü:

“Bir kere ‘baba olmak’ diye bir eğitime katılmışım” (B5), olarak ifade etmiştir. Mesleki gelişim adına hizmet içi eğitime katıldığını belirten babalardan biri:

“Hizmet içi eğitim faaliyetlerine mümkün olduğunca katılmaya çalışırım” (B1), derken başka bir baba ise:

“Bir de sağlık alanında olduğumuz için ilk yardım kursu gibi bazı kursları zorunlu olarak aldık” (B6), cevabını vermiştir. Babalar meslekte yükselme adına eğitim alma/sınavlara hazırlanma konusu ile alakalı olarak:

“Ön lisans mezunuyum, açıktan okuyarak lisans tamamlamaya çalışıyorum. Bitirebilirsem görevde yükselmem olacak inşallah” (B5), ve

“Daha önce markette kasiyerlik yapıyordum ama sınava girerek müdür oldum, şimdi de bölge müdürü olmak için hazırlık yapıyorum. Bakalım ne olur sonuç?” (B7), demişlerdir. Mesleki çalışmaları araştırma/takip etme cevabını veren babalar ifadelerini:

“Görevimle ilgili kanun ve yönetmelikleri düzenli takip ediyorum” (B3),

“Ayrıca alanımla ilgili yaşanan ilerlemeleri yakından takip ediyorum” (B8), şeklinde belirtmişlerdir. Bulgulara genel olarak bakıldığında babaların kişisel ve mesleki gelişim adına bazı faaliyetlerde bulundukları görülmektedir. Ancak bu faaliyetler incelendiğinde babaların kendi kişisel yararları doğrultusunda faaliyetlerde bulundukları, babalık rolü ve yeteneğini geliştirmek adına sadece bir babanın (B5) eğitim aldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırma yapılan bölgede babalık eğitime yönelik yeterince çalışma ve eğitimlerin yapılmaması, yapılan eğitimlerin gereği kadar duyurulamaması, mevcut geleneksel tutum ve davranışlardan dolayı babaların babalıkla alakalı eğitimler almadıkları düşünülmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde 4-6 yaş okulöncesi dönemde çocuğu bulunan babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunun, babalık rolü algısına etkisi ve babaların eğitime katılma durumlarının değerlendirilmesi konusunda çalışma yapılmış ve elde edilen sonuçlar yer almıştır. Sonuçlar araştırmanın alt problemleri baz alınarak dokuz başlık altında toplanmıştır.

5.1 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyon Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ilk sorusu olan “Babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonu ne düzeydedir?” sorusuna yanıt olarak babaların yaşam boyu öğrenme motivasyonunun yüksek düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda babaların öğrenmeye istekli, motivasyonları yüksek, bilgiyi araştırıp bulma konusunda yeterli, öğrenme konusunda kararlı ve sabırlı oldukları söylenebilir. Benzer çalışmalara bakıldığında Şölen ve Ulusoy (2020) yaptıkları araştırmalarda benzer sonuca ulaşarak babaların gelişim ve öğrenmeye açık olduğunu, aynı zamanda toplumsal kalıp yargıların dışına çıkarak yaşam boyu öğrenmeye karşı olumlu bakış açısına sahip oldukları belirtmişlerdir. Öğretmenlerin YBÖ eğilimlerinin incelendiği araştırmalarda ise Ayra ve Kösterelioğlu (2015) ve Özçiftçi (2014), çalışmalarında öğretmenlerin YBÖ eğilimlerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kuzu, Demir ve Canpolat (2015), öğretmen adaylarının YBÖ eğilimlerinin yüksek olduğunu, Oral ve Yazar (2015) ise öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin algılarının yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır. Üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmalar incelendiğinde ise Karaduman (2015) üniversite öğrencilerinin YBÖ eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna varırken Coşkun ve Demirel (2012) bunun tam aksine, araştırmasında üniversite öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğiliminin düşük düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Alan yazında yapılan araştırmalar incelendiğinde çalışmaların daha çok öğretmen ve öğrencilerle yapıldığı anlaşılmaktadır.

5.2 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonunun Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde, babaların YBÖ motivasyonu ile yaş, eğitim düzeyi, mesleği, gelir düzeyi, eşlerinin çalışma durumu ve sahip oldukları çocuk sayısı arasındaki ilişkiye bakılarak elde edilen sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir.

Babaların YBÖ motivasyonuna farklı değişkenler açısından bakıldığında ise 25-50 yaş aralığında babaların katılım sağladığı bu araştırma için babaların YBÖ motivasyonu ve alt boyutlarının yaş verisine göre arasında anlamlı farklılık görülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmayla benzer sonuca ulaşan Akyol vd. (2018) halk eğitim merkezlerine devam eden kursiyerlerin YBÖ düzeylerinin yaş değişkeni ile arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ortaya koymuşlardır. Boyacı (2019), öğretmen adaylarının YBÖ eğilimlerinin yaşa göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Uzun (2021), araştırmasında farklı bir sonuca ulaşarak çalışan kadınların yaşı ile yaşam boyu öğrenmeleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve bu farklılığın 20-29 yaş arasındaki çalışanların lehine olduğunu belirtmiştir.

Babaların eğitim düzeyine göre YBÖ motivasyonları incelendiğinde babaların YBÖ Hırs Boyutunun eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği, diğer boyutlarda ve YBÖ motivasyonu için anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ayrıca babaların meslekleri ile YBÖ motivasyonu ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Benzer bir araştırma yapan Akçaalan (2015), yaşam boyu öğrenmeyi cinsiyet ve akademik başarı gibi bazı değişkenler bakımından araştırdığı çalışmada YBÖ ve cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığını ancak YBÖ ve akademik başarı arasında ise pozitif bir ilişkinin olduğunu ortaya koyarak eğitim seviyesi yüksek bireylerin YBÖ düzeyinin de yüksek olduğunu, eğitim düzeyi düşükçe yaşam boyu öğrenme düzeyinin de düştüğünü belirtmiştir. Bu araştırmayla benzer sonuçlar elde eden Erten & Kazu (2016)'nın çalışma grubu mesleği öğretmenlik olan katılımcılardan oluşan araştırmasında, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlilikleri ile bilgiyi elde etme, öğrenmeyi öğrenme, öz yönetim, inisiyatif ve girişimcilik, dijital yeterlilikler, karar verebilme alt boyutları ile lisans-lisansüstü öğrenim durumları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Öğretmenlerin kendilerini yeterli düzeyde gördükleri düşüncesi ile durum ifade edilmiştir. Yetişkinlerde YBÖ olgusunu inceleyen Ross (1995) ise mesleki anlamda daha kariyerli işler yapan bireylerin YBÖ faaliyetlerine daha aktif katılım sağladıklarını ortaya koyarak bu araştırmadan farklı bir sonuç elde etmiştir. Derrick, Rovai, Ponton, Confessore ve Carr (2007) tarafından yapılan araştırmada ise benzer bir sonuçla yetişkin öğrenme faaliyetlerinde yaşa göre bir farklılık görülmezken farklı olarak eğitim seviyesi ile YBÖ

düzeyi arasında pozitif bir ilişki ortaya koyulmuştur. Yine bu araştırmadan farklı sonuçlar elde eden Uzun (2021), kamu sektöründe çalışan kadınların YBÖ düzeyleri ile meslek grubu arasında anlamlı farklılıkların olduğu sonucuna ulaşırken Bulaç ve Kurt (2019), üniversitede okuyan öğretmen adaylarının YBÖ eğilimleri ile ilgili yaptıkları araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının okudukları programa göre YBÖ eğilimlerinin farklılaştığını ifade etmişlerdir. Alan yazında yaş, eğitim düzeyi ve meslek ile ilgili farklı sonuçlar bulunmaktadır.

Babaların YBÖ motivasyonu ile eşlerinin çalışma durumu arasında anlamlı bir farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Bu araştırma için katılımcılar ve eşlerinin eğitim seviyesinin yüksek olmasından dolayı çalışma durumlarının YBÖ motivasyonunu etkilemediği düşünülebilir. Alan yazında bu konuyla ilgili başka bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Babaların sahip olduğu çocuk sayısı ve çocukların cinsiyeti ile YBÖ motivasyonları arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Alan yazında bu konuyla alakalı başka çalışmalara rastlanmamış olup Mattingly ve Bianchi (2003), yaptıkları araştırmada evlilik ve ebeveynliğin kadınların boş zamanlarını büyük ölçüde sınırlandırırken erkeklerin ise evliliğin boş zamanlarını etkilemediği ancak artan çocuk sayısının boş zamanlarını azalttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Babaların YBÖ korku boyutunda gelir durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Korku boyutunda gelir durumu 2000 TL ve altı olan babaların YBÖ motivasyonunun yüksek olduğu tespit edilmiştir Dindar ve Bayraktar (2015) tarafından yapılan araştırmada aile gelir düzeyinin YBÖ’de yordayıcı olmadığı tespit edilmiştir. Gökyer ve Türkoğlu (2018) ise üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada ailenin aylık gelir düzeyi ile öğrencilerin YBÖ düzeyleri arasında fark olmadığını ortaya koymuşlardır. Aydın (2020), öğretmenlerin YBÖ eğilimlerini ve kültürel sermaye yeterliklerini belirlemek amacıyla hazırladığı yüksek lisans çalışmasında, öğretmenlerin aylık gelir düzeyi ile YBÖ eğilimleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını belirtmiştir.

5.3 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre babaların babalık rolü algı düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda babaların; yenilikçi, çocuk yetiştirme

konusunda sorumluluk sahibi, çocuğuna ve ailesine değer veren, saygı duyan ve sevgi gösteren, ailesine ve çocuğuna vakit ayıran, babalık konusunda araştıran ve kendini iyi yetiştirmiş, çocuğunun günlük yaşamında ve eğitiminde her türlü ihtiyacını karşılayan ve destekleyen, çocuğuna rol model olan kişiler olduğu söylenebilir. Benzer çalışmalara bakıldığında Telli ve Özkan (2016), “3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve bu algıyı etkileyen faktörlerin belirlenmesi” amacıyla yaptıkları araştırmada benzer bir sonuçla babaların babalık rolü algısının yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Kuruçırak (2010), babaların babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasındaki ilişkiyi incelediği yüksek lisans çalışmasında, babaların babalık rolü algı düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Aksoy ve Tatlı (2019), okulöncesi dönem çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkiyi bazı değişkenler açısından inceledikleri araştırmalarında babaların babalık rolü algısı ile olumlu baba-çocuk ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kırağ ve Çakır (2019)’ın yaptığı araştırmada da babaların babalık rolü algısı iyi düzeyde bulunmuştur. Alan yazında babalık rolü algı düzeyi ile ilgili eski ve yeni birçok araştırmanın yapıldığı ve bu araştırmaların tamamında babalık rolü algı düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

5.4 Babaların Babalık Rolü Algı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde babaların babalık rolü algı düzeyleri ile babaların yaşı, eğitim düzeyi, mesleği, gelir düzeyleri, eşlerinin çalışma durumu ve sahip oldukları çocuk sayısı ve cinsiyeti arasındaki ilişkiye bakılarak elde sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir.

Babaların yaşı ile babalık rolü algı düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Konu ile alakalı yapılan bazı çalışmalar incelendiğinde (Özkan, 2021; Deleş ve Kaytez, 2020; Şalcı, 2020; Kırağ ve Çakır, 2019; Telli ve Özkan, 2016) bu araştırmayla aynı sonuca ulaşarak babanın yaşı ile babalık rolü algı düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ortaya koymuşlardır. “Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalık rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişki”nin incelendiği çalışmada Şahin ve Demiriz (2014), farklı bir sonuçla babaların yaşı yükseldikçe aile katılım düzeylerinin de yükselmekte olduğunu tespit etmişlerdir.

Babaların eğitim düzeyi ile babalık rolü algı düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi lisans olan babaların, ön lisans ve lise mezunu babalardan daha yüksek babalık rol algı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. O hâlde bu araştırma için babaların eğitim düzeyi arttıkça babalık rolü algı düzeyleri de artmaktadır diyebiliriz. Konuyla alakalı yapılan çalışmalara bakıldığında bu araştırma ile benzer sonuçlar elde eden Telli ve Özkan (2016), Şahin (2014) ve Poyraz (2007), babaların eğitim düzeyi ile babalık rolü algı düzeyleri arasındaki ilişkinin pozitif anlamlı olduğunu tespit etmiştir. Özkan (2021), yaptığı çalışmada farklı bir sonuca ulaşarak eğitim düzeyinin babalık rolü algı düzeyine etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Gül (2019) “3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin babalık rolüne ilişkin algılarının ve babalık rolünün yeterliliği”ne dair yaptığı yüksek lisans çalışmasında annelerin eğitim düzeyi arttıkça babalık rolü algı düzeylerinin arttığını ancak babalarda bu farklılaşmanın görülmediğini yani babaların eğitim düzeyinin babalık rolü algı düzeyleri etkilemediğini belirtmiştir.

Babaların mesleği ile babalık rolü algı düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında aralarında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Meslek gruplarına bakıldığında bu farklılaşmanın öğretmen-esnaf ve öğretmen-işçi babalar arasında olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen babaların babalık rolü algı düzeyinin esnaf ve işçi babalardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın öğretmenlik mesleğinin yeniliklere, gelişime açık ve öğrenme faaliyetlerinin her daim olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Konu ile alakalı benzer çalışmalar incelendiğinde benzer bir sonuç elde eden Ünlü (2022), babanın mesleği ile babalık rolü algı düzeyi arasında ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Yine benzer bir sonuçla Telli ve Özkan (2016), meslek ile babalık rolü algısı arasında ilişkinin olduğunu ve memur babaların diğer meslek gruplarına göre babalık rolü algı düzeyinin daha yüksek olduğunu araştırmalarında belirlemiştir. Kırığ ve Çakır (2019), araştırmalarında bu araştırmadan farklı bir sonuca ulaşarak meslek ve babalık rolü algı düzeyi arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Babaların gelir düzeyi ile babalık rolü algı düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğu, gelir düzeyi arttıkça babalık rolü algı düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir. Benzer konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde gelir düzeyi yüksek babaların olumlu babalık rol algısına sahip olduğu, gelir düzeyi düşük babaların ise olumsuz babalık rol algısına sahip olduğu tespit edilmiş olup bu çalışma verileri ile

örtüşmektedir (Poyraz, 2007; Şahin ve Demiriz, 2014; Telli, 2014; Güzel ve Tüfekçi, 2021).

Eşlerin çalışma durumu ile babalık rolü algı düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında eşleri çalışan babaların, eşleri çalışmayan babalara göre babalık rolü algı düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Ünlü (2022) de yaptığı araştırmada aynı sonuca ulaşarak eş çalışma durumunun babalık rolü algısını etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Babaların sahip oldukları çocuk sayısı ve cinsiyeti ile babalık rolü algı düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında bir çocuğu olan babaların babalık rolü algı düzeyinin üç çocuğu olan babaların babalık rolü algı düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Çocukların cinsiyetine bakıldığında sadece erkek çocuğa sahip babaların babalık rolü algısında farklılık görülmezken hiç kız çocuğu olmayan babaların, bir kız çocuğu olan babalara göre YBÖ düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Parke (1981), babaların erkek çocuklarına daha fazla uyarın verdiğini ve çocuklarıyla daha fazla fiziksel aktiviteye bağlı oyunlar oynadığını, kız çocuklarına ise daha fazla sevgi gösterdiklerini ifade etmiştir. Bu araştırmadan farklı bir sonuç elde eden Türkoğlu ve Gültekin-Akduman (2015), yaptıkları araştırmada babaların sahip oldukları çocuk sayısı ve cinsiyetinin babalık rolü algısını etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Şahin (2012), araştırmasında çocuğun cinsiyetinin babalık rolü algısını etkilemediğini ortaya koymuştur.

5.5 Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonu ile Babalık Rolü Algı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar

Babaların YBÖ motivasyonu ve babalık rolü algı düzeyleri arasındaki ilişkiye bakıldığında babalık rolü algı düzeyinin YBÖ motivasyonu ve alt boyutlarıyla aralarında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile YBÖ motivasyonu arttıkça babalık rolü algı düzeyi de artmaktadır. Bu bulguları destekler nitelikte sonuçlara ulaşan Karacan ve Kazak Berument (2012), araştırmalarında çocuk yetiştirmenin anne-babalara büyük katkısının olduğunu ve yaşamlarına bir disiplin ve sorumluluk getirdiğini, ana babalığın kendi gelişimlerine önemli katkıların olduğunu ifade etmişlerdir. Şölen ve Ulusoy (2021) yaptıkları çalışmanın sonucunda yine benzer bir sonuçla yaşam boyu öğrenme kapsamında babalık eğitimi alan babaların aldıkları eğitimden sonra farkındalık kazandıklarını ve babalığın çaba sarf edildiğinde bilinçli ve öğrenilebilir bir olgu olduğunu

ortaya koymuşlardır. Sonuçlardan hareketle yaşam boyu öğrenme düzeyi yüksek olan baba özelliklerini araştırmacı, yeniklere açık, çözüm odaklı, empati yeteneği gelişmiş, sorumluk sahibi ve bilinçli kişiler olarak tanımlayabiliriz. Bu özelliklere sahip babaların ebeveyn olduklarında sahip oldukları özelliklerin ışığında babalık rolü konusunda üzerine düşeni başarılı bir şekilde gerçekleştirdikleri söylenebilir. Yaşam boyu öğrenen anne-babalar, sosyal hayatlarında çocukları için daha aktif rol oynayarak boş zamanlarında çocuklarıyla daha çok zaman geçirmekte ve yararlı gördüğü kurs ve etkinliklere çocuklarını yönlendirmekten mutluluk duymaktadırlar (Ökten, 2019).

5.6 Babaların Günlük ve İş Yaşamlarında Kendilerini Geliştirmek Adına Gerçekleştirdikleri Etkinliklere İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre babaların kişisel gelişim adına; ilgi alanına yönelik araştırma yapma/kurslara katılma/faaliyette bulunma, kitap okuma, spor ve doğa gezisi yapma, babalık eğitimi alma faaliyetlerinde bulundukları, bunlardan en çok ilgi alanına yönelik faaliyetleri gerçekleştirdikleri, en az ise babalık eğitimi aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Babaların mesleki gelişim adına ise; hizmet içi eğitime katılma, meslekte yükselme adına eğitim alma/sınavlara hazırlanma, mesleki çalışmaları araştırma/takip etme faaliyetlerini gerçekleştirdikleri, bunlardan en çok hizmet içi eğitimlere katılma, en az ise mesleki çalışmaları araştırma/takip etme faaliyetlerini gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle babaların kendilerini geliştirmek adına birçok faaliyette bulundukları ancak bu faaliyetler arasında babalık eğitiminin yok denilecek kadar az olduğu görülmektedir. Oysaki Tezel Şahin ve Özbey (2007)'in yaptıkları araştırma gösteriyor ki çocukların özellikle okul başarılarında babaların rolünün çok büyük olduğu, ilgisiz anne-baba tutumlarının çocuklarda problemlili davranışlara yol açtığı, anne-babalık eğitimleriyle hem ebeveynlik eğitimi alınmış hem de çocukların bakımı ve eğitimlerine katkı sağlanmış olmaktadır.

5.7 Babaların Çocuklarıyla Gerçekleştirdikleri Etkinliklere İlişkin Sonuçlar

Babaların çocuklarıyla geçirdikleri süreye bakıldığında en çok, üç saatten fazla cevabının verildiği en az ise yarım saatten az cevabının verildiği görülmektedir. Gelişen toplumsal yapı ile ailedeki rol dağılımlarının anne-babalar arasında daha eşit dağılmaya başlamasıyla

babaların daha fazla sorumluluk almaya başladıkları ve çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmeye başladıkları söylenebilir.

Babaların çocuklarıyla ev içi ve ev dışı yaptıkları etkinliklere bakıldığında babaların çocuklarıyla ev içinde: oyun oynama, sohbet etme, televizyon izleme ya da telefon, tablet oynama, kişisel ihtiyaçlara yardımcı olma, faaliyet yapma, kitap okuma, tamirat/tadilat ve spor yapma cevabını verdikleri anlaşılmaktadır. Babaların çocuklarıyla ev içinde en çok oyun oynadığı, sohbet ettiği ve televizyon izleme, tablet oynama etkinliği yaptığı; en az ise spor yaptığı tespit edilmiştir.

Babaların ev dışında çocuklarıyla gerçekleştirdikleri etkinliklerin ise piknik ve doğa gezisi yapma, park ve oyun salonuna gitme, denize ve sahile gitme, markete gitme, sokak oyunları oynama, aile ziyaretleri yapma, alışveriş (kitap, oyuncak, giysi alma), şehir gezisi yapma, tiyatroya ve sinemaya gitme, hayvanat bahçesine gitme olduğu sonucuna varılmıştır. En çok yapılan ev dışı etkinliği piknik ve doğa gezisi olurken en az yapılan etkinliğin hayvanat bahçesine gitme olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma ile benzer sonuçlar elde eden Kutluana ve Şahan (2021), yaptıkları araştırmada babaların çocuklarıyla günlük daha çok yarım saat ile iki saat arasında zaman geçirdiklerini, bu sürede de çocuklarıyla daha çok oyun oynadıklarını, televizyon izlediklerini ve alışverişe gittiklerini belirtmişlerdir. Babaların çocuklarıyla nitelikli vakit geçirmesi konusunda araştırma yapan Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013), çocukların hafta içi babalarıyla günlük bir saatten az zaman geçirdiğini ve bu süreçte babaların çocuklarıyla oyun oynadığını, markete gittiğini, açık alanda dolaştığını, okul ödevlerini yaptığını, şarkı söylediğini, yemek yapıp yediklerini, boyama yaptıklarını, çocuk programı izlediklerini, kitap okuduklarını ifade etmiştir.

5.8 Babaların Çocuklarının Eğitime Yönelik Gerçekleştirdikleri Etkinliklere İlişkin Sonuçlar

Babaların çocuklarının eğitime yönelik gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin sonuçlara göre babaların çocukların eğitime yönelik okul ihtiyaçlarıyla ilgilendikleri, okula gidiş-gelişi sağladıkları, ödevlerine yardımcı oldukları, okul ve öğretmenle görüşme sağladıkları, okul toplantılarına katıldıkları, eğitici oyunlar oynadıkları, aile katılım çalışmalarında bulundukları, oyun, hikâye ya da deneyler araştırdıkları görülmüştür. Babaların

çocuklarının eğitime yönelik en çok okul ihtiyaçlarıyla ilgilendikleri anlaşılrken en az eğitici oyunlar oynama, aile katılım çalışmalarına katılma, oyun oynama, hikâye okuma ve deney araştırma faaliyetlerinde bulundukları tespit edilmiştir. Özyürek ve ark. (2018)'ı okulöncesi eğitime baba katılımını öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirdikleri araştırmada eğitim faaliyetlerine büyük ölçüde annelerin katılım gösterdiklerini, babaların sadece yıl sonu gösterilerine, bireysel görüşmelere ve bazı sınıf içi etkinliklere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Orçan Kaçan ve ark. (2020) okulöncesi eğitimde aile katılımını anne-baba görüşleri doğrultusunda inceledikleri çalışma sonucunda, anne ve babaların okul ve ev-okul iş birliği temelli aile katılımı puanları ile toplam ölçek puanları arasında anneler lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ökten (2019), yaşam boyu öğrenen anne-babalar okul ile daha çok iş birliğinde bulunarak çocuklarının okuldaki durumunu, sosyal etkinliklere katılımını, devamsızlık durumunu, eksik bilgilerin giderilmesi konusunu, ders içi ve dışı katılım durumunu yakından takip etmekte olduklarını belirtmiştir.

5.9 Babaların Çocukların Eğitime Katılımda Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Babaların çocukların eğitime katılımıda yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri konusunda babaların yarısından fazlası, çocuğunun eğitime yeterince katıldığını belirtmiştir. Babaların çocuğunun yetiştirilmesinde zorlandıkları konular ise çocuğun olumsuz huy ve davranışlarıyla baş edememe, çocuğa yeterli zaman bulamama, beslenme konusunda yaşanan zorluklar, babaların kendi tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar, çocuğa beceri kazandırma konusunda yaşanan zorluklar, çocuğun ilgi alanlarını keşfedememe, çocuğu eğitime konusunda yaşanan sorunlar, babaların bilgi ve becerilerinde eksiklik ve maddi kaynaklı zorluklar olarak tespit edilmiştir. Çocukların eğitimi konusunda ise babaların daha çok, uzun ve yorucu iş saatlerinden dolayı çocuklarına yeterince zaman ayıramadıkları, bilgi ve beceri eksikliklerinden dolayı çocuklarına yetemedikleri, kendilerinin ve çocuklarının olumsuz huy ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

Babaların bu sorunları aşmak adına eş, arkadaş ve aile büyüklerinden öneri ve yardım aldığı, kişisel yöntemler geliştirdiği, sabırlı olduğu, çocuk gelişimi kitapları okuduğu, empati kurarak çocukla konuşmaya çalıştığı, rol model olmaya çalıştığı, aile ve babalıkla ilgili eğitim aldığı, zamana bıraktığı, uzman desteği aldığı tespit edilmiştir. Konu ile ilgili

yapılan birçok araştırmaya bakıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmekte olup babaların zor ve yorucu çalışma şartları, yeterli zaman bulamamaları, okulöncesi eğitimi önemsiz bulmaları, aile üyelerinin babaların sorumluluğunu üstlenmesi, okul ve öğretmenden kaynaklanan problemlerin olması, babaların pasif ve isteksiz olması, evde daha çok keyif aldıkları işlere dalmaları, ebeveyn becerilerindeki eksiklik, eğitimsizlik ve ekonomik zorluklar, babaların çocuklarının eğitimine katılımının önündeki engeller olarak ifade edilmiştir (Kutluana ve Şahan, 2020; Şahin, Coşgun ve Kılıç, 2017; Norman vd., 2014; Castillo vd., 2013; Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010; Razon, 1987). Kuzucu (2011), çalışma saatlerinin uzun olmasının ve esnek olmamasının, iş yükünün çok olmasının baba katılımını engelleyen faktörlerden olduğunu, annelerin geleneksel tutumlardan uzak olduğunda baba katılımının artmakta olduğunu, kadının ev dışında çalışmasının, iş yerindeki statüsünün ve işindeki saygınlığının evdeki gücünü etkilediğinden baba katılımını da etkilediğini belirtmiştir.

5.10 Sonuçların Genel Olarak Değerlendirilmesi

Bu araştırmada babaların; yaşam boyu öğrenme motivasyonu ve babalık rolü algı düzeyi yüksek babalar olduğu, çocuklarının ev içi, ev dışı ve eğitim faaliyetlerinde aktif, ilgili ve sorumluluk sahibi babalar oldukları anlaşılmaktadır. Tüm bu olumlu gelişmelere rağmen babaların çocuklarının yetiştirilmesi ve eğitiminde annelerin bir adım gerisinde olduğu düşünülmektedir. Flouri (2016), çalışmasında kadınların iş gücüne girme oranının babaların ailevi işlere katkı ve çocuk bakımına katılım oranlarından daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca anne ve babaların her ikisinin de çalıştığı ailelerde, babaların çocukla geçirdiği zaman ortalamasının, annelerin çalışmadığı ailelerdeki babaların çocuğuyla geçirdiği zaman ortalamasından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Flouri, 2016). Ancak Yeung vd. (2003), araştırma sonuçlarında annelerin çalışma şartlarının ve saatlerinin onların çocuklarıyla ilgilenme oranlarını etkilemediğini, babaların çalışma şartlarının ve saatlerinin çocuklarıyla ilgilenme oranlarını düşürdüğünü ortaya koymuşlardır.

Bu çalışmada katılımcı gözlemci konumunda olan araştırmacının babalarla yaptığı görüşmelerden yola çıkılarak babaların kişilik yapısı, mesleği, çalışma şartları ve yaşadığı sosyal ve ekonomik çevrenin de babaların babalık konusundaki görüşlerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Öyle ki Güller vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada kişilik

özelliklerinin anne-babalık tutum ve rolleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde geniş aile yapılarının çekirdek aile yapılarına dönüşmesi, toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki keskin çizginin kalkmaya başlaması ve kadının toplumdaki konumunun yükselmeye başlamasıyla anne-babalık rolleri değişime uğramış ve özellikle babalık kavramı üzerinde durulmaya başlanmıştır (Zeybekoğlu, 2013). Yine görüşmelerde elde edilen cevaplardan hareketle eğitim düzeyi yüksek babaların özellikle mesleği eğitimle ilgili olan akademisyen ve öğretmenlerin çocuklarıyla daha uzun ve kaliteli zaman geçirdiği söylenebilir. Akademisyenlik ve öğretmenlik meslek yapısının her daim öğrenen ve öğreten temelli olmasından dolayı gelişime ve ilerlemeye açık olduğu ve bu durumun çocuk yetiştirme konusunu da etkilediği düşünülebilir. Yılmaz (2016), yaptığı çalışmada benzer bir sonuçla öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmada yapılan görüşmelerde babaların mesleki ve kişisel anlamda bilgiyi araştıran, bulan ve hayatında uygulayan yetişkin bireyler olarak yaşam boyu öğrenme motivasyonlarının yüksek olduğu ve bu kazanımlarının toplumsal hayattaki görüş ve davranışlarını etkileyerek babalık rolü konusunda da aktif ve duyarlı bireylere dönüştükleri söylenebilir. Ancak babaların “aile ve babalık” konusunda neredeyse hiç eğitim almadığı görülmektedir. Araştırma yapılan bölgede babalık eğitimine yönelik yeterince çalışma ve eğitimlerin yapılmaması, yapılan eğitimlerin gereği kadar duyurulamaması, mevcut geleneksel tutum ve davranışlardan dolayı babaların babalıkla ilgili eğitimler almadıkları düşünülmektedir. Kurt (2011), bu konuda benzer sonuçlara ulaşarak ailelerin daha çok; çocuğun istenmeyen davranışlarıyla baş etme ve çocuk gelişimi konusunda eğitimlere ihtiyaç duyduğunu, eğitimlere katılma konusunda kadınların daha istekli olduğunu, yaş ilerledikçe eğitim alma isteğinin azaldığını, eğitim düzeyi yüksek olanların eğitimlere katılmada daha istekli olduğunu, çocuk sayısına bakıldığında bir ve dört çocuğu olan ebeveynlerin eğitimlere katılma konusunda daha istekli olduğunu, yaşanan bölgenin eğitimlere katılımda istekliliği etkilediğini ve kırsal bölgelerde yaşayan insanların kentsel bölgelerde yaşayan insanlara göre eğitimlere daha istekli katıldığını ortaya koymuştur.

6. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler ışığında aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

6.1 Babalara Yönelik Öneriler

- Babalar, çocuklara kazandırmak istedikleri davranışları öncelikle kendileri sergileyerek iyi bir rol model olabilirler.
- Babaların, çocuğunun okulu ve öğretmeniyle irtibat halinde olarak çocuğun eğitiminde iş birliği halinde olmaları önemlidir.
- Babalar; kişisel gelişim amaçlı panel, seminer, sempozyum vb. eğitim faaliyetlerine katılmaya özen gösterebilirler.
- Babaların aile kurumu içerisindeki görevleri demokratik bir şekilde paylaşarak çocuk bakımı ve yetiştirilmesi konusunda sorumluluk almaları önemlidir.
- Babalar, çocuklarıyla daha fazla vakit geçirerek ev içi ve ev dışında daha fazla faaliyette bulunabilirler.
- Çocuklarının okul ile ilgili tüm işlemlerinde (toplantı, aile katılımı, görüşme vb.) babalar daha aktif rol alabilirler.

6.2 Öğretmenlere ve Eğitim Kurumlarına Yönelik Öneriler

- Ailelerle ve özellikle babalarla farklı iletişim kanalları üzerinden (web sitesi, sosyal medya, sms hizmetleri vb.) aktif iletişim hâlinde olunabilir.
- Oluşturulan sınıf gruplarına annelerin yanı sıra babalar da dâhil edilerek babaların okul ile ilgili konularda bağları kuvvetlendirilebilir.
- Ebeveynlerin katılımına yönelik etkinliklerin sayısı artırılarak etkinliklerin içeriği zenginleştirilebilir ve okul-aile iş birliği güçlendirilebilir.
- Seminer, toplantı, etkinlik ve eğitimlerle baba katılımının önemi üzerinde durularak babalar, aile katılımı etkinliklerinde daha fazla katkı sağlamaya teşvik edilmelidir.
- MEB ve üniversitelerle iş birliği sağlanarak aile eğitimi ve babalık eğitimi programları düzenlenebilir.

- Düzenlenecek programlar, eēitimler, toplantılar, seminerler ve görüşmeler ebeveynlerin çalışma saatleri ve şartları göz önünde bulundurularak uygun saatlere ayarlanabilir.
- MEB ve halk eēitim merkezleriyle iş birliēi yapılarak, ebeveynlerin kendilerini geliştirmeleri adına fırsatlar yaratılarak okul ortamında bu fırsatlardan yararlanmaları saēlanabilir.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı doēum öncesi ve doēum sonrasında  ocuk bakımı ve yetiştirilmesi konusunda babalara yönelik eēitimler düzenleyebilir.

6.3 Araştırmacılara Yönelik  neriler

- Deneyisel araştırmalar gerçekleştirilerek baba katılım çalışmalarının  ocuēun gelişimine etkisi incelenebilir.
- Bu  alışma farklı bölge ve illerde de yapılarak çalışmanın kapsamı genişletilebilir ve sonuçların genelleme düzeyi arttırılabilir.
- Babalara babalık eēitimleri verilerek baba katılım düzeyine tekrar bakılabilir.
- Sadece babaların katılımcı olduēu bu araştırmaya anne,  ēretmen ve  ocuk gibi katılımcılar da eklenerek araştırmanın kapsamı genişletilebilir.
- Okulöncesi eēitime baba katılım  l ēēi geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- AÇEV, (2015). *Anne Çocuk Eğitim Vakfı. Anne Destek Programı*. Ne yapıyoruz erişim adresi: <https://www.acev.org/ne-yapiyoruz/anne-babalar-icin/anne-destek-programi/>.
- AÇEV, (2017). *Türkiye’de İlgili Babalık ve Belirleyicileri-Ana Rapor*. Türkiye’de Babalığı Anlamak Serisi-I. İstanbul: Taymaz Matbaacılık.
- Açıkgöz, K.Ü. (2002). *Aktif öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akbaş, O. & Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 2002; Sayı 155-156. http://dhqm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/akbas.htm.
- Akçaalan, M. & Arslan, S. (2016). *Yaşam Boyu Öğrenme: Teori ve Uygulama* (1.Baskı). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Akçaalan, M. (2015). Yaşam boyu öğrenme ile sosyal duygusal öğrenme arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akduman, G.G. (2012). *Okulöncesi Eğitime Giriş. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi*. Pegem Akademi. 3. Baskı. Ss 2-6.
- Aksoy, A.B ve Tatlı S. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Çocuklarıyla Olan İlişkileri ile Babalık Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *ÇKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt 10, Sayı 1.
- Aksoy, M. (2013). Kavram Olarak Hayat Boyu Öğrenme ve Hayat Boyu Öğrenmenin Avrupa Birliği Serüveni. *Bilig*, (64), 23-48. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilig/issue/25367/267740>.
- Akyol, B., Başaran, R. & Yeşilbaş, Y. (2018). Halk Eğitim Merkezlerine Devam Eden Kursiyerlerin Yaşam Doyum Düzeyleri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 301-324. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/maeuefd/issue/39596/412680>.
- Altan, S. (2019). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılımı Çalışmalarının Ebeveynlerin Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerine Katkısı. (*Yüksek Lisans Tezi*). Bartın Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri, SPSS Uygulamalı*. 7. Baskı, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Anlıak, Ş. (2004). Okulöncesi Dönemde Çocuğun Yaşamında Baba ve Erkek Öğretmenin Rolü ve Önemi. *Ege Eğitim Dergisi* 2004 (5): 25-33.

- Aral, N. & Özdal, F. (2005). Baba Yoksunu Olan ve Anne-Babası ile Yaşayan Çocukların Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, Cilt 6, Sayı2, (2005), 255-267.*
- Aral, N., Kandır, A. & Can Yaşar, M. (2000). *Okulöncesi Eğitim. 2.* İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.
- Asiloğulları, A. (2020). Lise Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Hayatın Anlam ve Amacını Sorgulama Davranışları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Bartın Üniversitesi. *Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Avrupa Komisyonu (2002). *European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning. Fifteen Quality Indicators. European Commission Report, Directorate- General for Education and Culture, Brussels.* [http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/contrib/EU/report_qual%20LLL.pdf].
- Ay, F. & Şahan, G. (2018). Aile Eğitimi Kurslarının Yetişkin Eğitimi Bağlamında Etkililiğinin Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (1), 66-86.* Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/36870/420932>.
- Aydın, A. (2003). Baba katılım eğitiminin babaların katılım düzeylerine ve babalık rollerini algılayışlarına etkisi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Aydın, M. Z. (2008). Çocuğun Eğitiminde Ailenin Önemi. *V. Aile Şûrası "Aile Destek Hizmetleri" Bildirileri. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, 99-104.*
- Aydın, Ş. (2020). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Kültürel Sermayeleri ve Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Çukurova Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Ayra, M. & Kösterelioğlu, İ. (2015). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Mesleki Öz Yeterlik Algıları ile İlişkisi. *Education Sciences, 10 (1), 17-28.* Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19839/212535>.
- Baki, A., & Gökçek, T. (2012). Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bir Bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:11 Sayı:42 (001-021).*
- Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, Sayfa 1-15.*
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (1), 231-274.* Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/bitlissos/issue/38061/399955>.
- Bayrakdar, M. & Yiğit, B. (2006). Okul-Çevre İlişkileri. (*1.bs.*). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Bekman, S. & Koçak, A.A. (2009). *Beş Ülkeden Anneler Anlatıyor Anne Çocuk Eğitim Programı*. AÇEV Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları. Ss 62-85.
- Birincioğlu, G. (2010). İlköğretimde Okul-Aile İletişim Etkinlikleri: Öğretmen ve Veli Görüşleri. (*Yüksek Lisans Tezi*). Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Boutsiouki, S. (2010). Dynamics and Potentiality of Postgraduate Students Regarding Lifelong Learning: A Greek case. *International Education Studies*,3(1),3-16.
- Boyacı, Z. (2019). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki: Düzce Üniversitesi örneği. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bozkurt, H.Ü. (2018). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Anne ve Babaların Ana-Babalık Algısı. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Brown, G. L., Kogan, S. M. & Kim, J. (2017). From fathers to sons: The intergenerational transmission of parenting behavior among African American young men. *Family Process*, 1-16.
- Buckley, C. K. & Schoppe-Sullivan, S. J. (2010). Father Involvement and Coparenting Behavior: Parents' Nontraditional Beliefs and Family Earner Status as Moderators. *Personal Relationships*, 17 (3), 413-431. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01287.x>.
- Bulaç, E. & Kurt, M. (2019). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1) , 125-161. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/amauefd/issue/45794/532829>.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem A Yayıncılık.
- Candy, P. C. (2003). Lifelong Learning and Information Literacy. *Report for U.S. National Commission on Libraries and Information Science and National Forum on Information Literacy*. Retrieved from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.119.5676&rep=rep1&type=pdf>.
- Candy, P. C. (1994). Lifelong Learning and Information Literacy. *Report for U.S. National Commission on Libraries and Information Science and National Forum on Information Literacy*.
- Castillo, J. T., Welch, G. W., & Sarver, C. M. (2013). *The Relationship Between Disadvantaged Fathers' Employment Stability, Workplace Flexibility, and Involvement with Their Infant Children*. *Journal of Social Service Research*, 39(3), 380-396.

- Coşkun D. Y. & Demirel, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 42, 108-120.
- Creswell, J. W. (2003). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çağdaş, A., & Seçer, Z.Ş. (2007). Anne-Baba Eğitimi. *Kök Yayıncılık. Ss 45*. Ankara.
- Çalışkan Toyoğlu, A. (2016). Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürüne İlişkin Öğretmenlerin Algı ve Görüşleri. (Yüksek Lisans Tezi). *Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas*.
- Çatal, T. (2019). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme. (Yüksek Lisans Tezi). *Hacettepe Üniversitesi, Ankara*.
- Çelenk, S. (2003). Okul Aile İş Birliği ile Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 33-39.
- Çetin, Ş., Ü. (2015). Erken Çocukluk Döneminde Baba Katılımı: Çocukların Baba Katılımına Yönelik Algılarının Babaları ve Annelerinin Algıları ile Karşılaştırılması. (Doktora Tezi). *Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Çiftçi, O. (1991). Kurumu Başkanlığı Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü Başbakanlık Aile Araştırma. *Aile ve Toplum Dergisi*, 1(2) 19-22.
- Davashgil, Ü. (2011). Bebeklik dönemi (0-2 yaş) H. Yavuzer (Ed.). Ana-baba okulu (15. bs.) (s.15-42). *İstanbul: Remzi Kitabevi*.
- Davidov, M. & Grusec, J. E. (2006). Untangling the Links of Parental Responsiveness to Distress and Warmth to Child Outcomes. *Child Development*, 77, 44-58.
- Deleş, B. & Kaytez, N. (2020). Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ile baba katılım durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 84, 101- 116. ISSN: 1301-6229 / 2148-0710.
- Delvecchio, E., Di Riso, D., & Salcuni, S. (2016). Self-perception of parental role, family functioning, and familistic beliefs in Italian parents: early evidence. *Frontiers in Psychology*, 6, 1-9.
- Demirel, Ö. (2011). Eğitimde Yeni Yönelimler (5.Baskı). *Ankara: Pegem Akademi Yayınevi*.
- Derrick, M. G., Rovai, A. P., Ponton, M., Confessore, G. J. & Carr, P. B. (2007). An examination of the relationship of gender, marital status, and prior educational attainment and learner autonomy. *Educational Research and Reviews*, 2(1), 1-8. *adresi: http://www.academicjournals.org/app/webroot/article/article1379583167_Derrick%20et%20al.pdf*

- Diker C. Y. (2009). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Doktora tezi).Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dil Kurumu. Sözlük. (2020). <https://sozluk.gov.tr/>.
- Dinçer, Ç. (2003), Babaların 3-6 Yaş Grubundaki Çocukların Eğitimine ve Bakımına Katılım Durumlarının İncelenmesi. *Omep 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı*. Ankara:Ya-Pa Yayınları.
- Dindar, H. & Bayraktar, M. (2015). Factors Effecting Students' Lifelong Learning in Higher Education, *International Journal on Lifelong Education and Leadership*. 1(1): 11-20. DOI:10.25233/IJLEL/2015-V1I1P2. Corpus ID: 148110041.
- Dönmez, Ö. (2019). Babasavar Anelik Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Okul Öncesi Çağda Çocuğu Olan Anne-Babaların Etkileşim Davranışlarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- DPT, (2001). *Devlet Planlama Teşkilatı, Özel İhtisas Komisyon Raporu*. [https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/11/08_HayatboyuEgitimiOrgunOlmayanEgitim.pdf] web adresinden 25 Ocak 2021 tarihinde indirildi.
- Epstein, J. L. (2001). *School, Family and Community Partnerships: Preparing. Educators And Improving Schools*. Boulder, CO: Westview Press.
- Erdoğan,A. (2004). Çocuğun Psikososyal Gelişiminde Babanın Rolü. *Yeni Sempozyum Dergisi* 42(4), 147-153.
- Erdoğan, Ç. & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(3), 399-431.
- Ersoy, A. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye’de halk kütüphaneleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erten, P. & Kazu, İ. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri. *İlköğretim Online (elektronik)*, 15(3), Ss: 838 – 854. ISSN: 1305-3515 / 1305-3515.
- Eurydice (2000). *Lifelong Learning: The Contribution of Education Systems In The Member States of The European Union, Results of The EURYDICE, Survey, March*. London.
- Evers, F.T., Rush, J. C. & Berdrow, I. (1998). *The bases of competence: Skills for lifelong learning and employability*. San Francisco, CA, United States: Jossey-Bass.
- Fagbeminiyi, F. (2011). The Role of Parents in Early Childhood Education: A Case Study of Ikeja, Lagos State, Nigeria. *Global Journal of Human Social Science. Volume 11 Issue 2, ISSN: 0975-587x*.
- Fägerskiöld, A. (2006). Support of Fathers of Infants By The Child Health Nurse. *Scand J Caring Sci*. 20(1):79–85.

- Figel, J. (2007). Key competences for lifelong learning-European reference framework. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Retrieved from <https://www.erasmusplus.org.uk/file/272/download>.
- Gardiner, H.P. & Kline, T.J.B. (2007). Development of the employee lifelong learning scale (ELLS). *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 16, 63-72.
- Gökyer, N. & Türkoğlu, İ. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28 (2), 125-136. DOI: 10.18069/firatsbed.460929.
- Gül, Ş. (2019). 3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Babalık Rolüne İlişkin Algılarının ve Babalık Rolünün Yeterliliğine Dair Görüşlerinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güller, B., Guvenir, T., Buran, B. S., Aydemir, Ö., Varol, F., Özbek, A., & Kıdak, Ö. G. (2020). Klinik ve toplum örneklemelerinde Anne babalık ve Aile Uyum Ölçeği'nin, 2-12 yaş aralığındaki çocukların anne babaları için Türkçe geçerlik ve güvenilirlik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(4), 464-475.
- Güenalp, A. (2007). Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray ili örneği). (*Doktora tezi*). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gündoğan, N. (2003). Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Bir İstihdam Politikası Aracı Olarak "Yaşam Boyu Öğrenme" ve Bazı Örnek Program ve Uygulamalar. *Kamu-İş*, 7(2), 1-15.
- Güneş, G. (2018). Erken Çocukluk Eğitiminde Pedagojik Dokümantasyonun Aile Katılımına Katsının İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. & Kuzu, A. (2012). Yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.
- Gürşimşek, I., Kefi, S. ve Gırgın, G. (2007). Okulöncesi Eğitime Babaların Katılım Düzeyi ile İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 33: 181-191.
- Güzel, H. (2019). 3-6 Yaş Çocuğu Olan Babaların Ebeveynlik Rolü Algıları ile Baba Çocuk İlişkilerinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güzel, H. & Tüfekçi A. (2021). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Babaların Baba Çocuk İlişkileri ve Babalık Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Gaziantep İli Örneği. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(2), 463-489, doi: 10.23863/kalem.2021.182.

- Hakyemez-Paul, S., Pihlaja, P. & Silvennoinen, H. (2018). Parental involvement in Finnish day care – what do early childhood educators say? *European Early Childhood Education Research Journal*, DOI:10.1080/1350293X.2018.1442042.
- Harper, S. E. (2010). Exploring the Role of Filipino Fathers: Paternal Behaviors and Child Outcomes. *Journal of Family Issues*, 31(1), 66–89. doi:10.1177/0192513x09342858.
- Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi (2009). <https://www.yoikk.gov.tr/upload/hayat%20boyu%20ogrenme.pdf>.
- Herken, H. & Özkan, İ. (1996). Sigara Alışkanlığı ve Anne Baba Tutumu. <http://www.aile.selcuk.edu.tr/text/makale5.pdf>.
- Hossain, Z., & Anziano, M. C. (2008). Mothers' and fathers' involvement with school-age children's care and academic activities in Navajo Indian families. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 14(2), 109.
- Jones, J. & Mosher, W. D. (2013). Fathers' involvement with their children: *United States, 2006–2010. National Health Statistics Reports*, 71, 1–22.
- Jacobs, J. N. & Kelley, M. L. (2006). Predictors of Paternal Involvement in Childcare in Dual-Earner Families with Young Children. *Fathering*, 4 (1), 23-47.
- İnci, M. A. & Deniz, Ü. (2015). Baba Tutumları ile Çocuğun Yaşı, Cinsiyeti, Doğum Sırası ve Kardeş Sayısı Değişkenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ksbd/issue/16219/169868>.
- Karacan, E. & Kazak Berument, S. (2012). Yetişkin Gelişiminin Ana-babalık Rollerini Açısından Niteliksel Olarak İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt/Vol.: 12- Sayı/No: 3 (137-152).
- Karaduman, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile özyeterlilik algıları arasındaki ilişki (*Yüksek Lisans Tezi*). *Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Karakaş, H. (2014). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Öğrenci Babalarının Aile Katılım Çalışmalarına Katılım Düzeylerinin Değerlendirilmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). *Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas*.
- Karaoğlu, S. (2018). Dini İnanç ve Tutumların Doğurganlık Üzerindeki Etkileri (Van İli Örneği). (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van*.
- Kartal, H. (2015). 5. Bölüm: *Erken eğitim ve destek programları*. Z. Temel, G. Haktanır, E. Y. Üstün, O. Ural, N. Erkan, A. B. Aksoy, . . . Z. Kurtulmuş içinde, *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılım Çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Kavtelek, C. (2014). Hayat Boyu Öğrenme Kurum Yöneticilerinin Hayat Boyu Öğrenmeye İlişkin Algıları ve Görüşleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Kaya, H.E. (2014). Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 81-102.
- Keser, N. (2018). Hayat Boyu Öğrenmeye İlişkin Araştırmaların Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Kılıç, Ç. (2010). Aile Eğitim Programları ve Türkiye'deki Örnekleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, Cilt:10 Sayı:1.
- Kırağ, N. & Çakır, İ. (2019). 0-6 Yaş Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algısı ve İlişkili Faktörler. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8 (3), 117-122. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/balikesirsd/issue/44011/526660>.
- Kırmızıgül, H. (2020). COVID-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, COVID-19 ÖZEL SAYISI 2, 283-289. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/asead/issue/54658/725274>.
- Kuruçırak, Ş. (2010). 4-12 Aylık Bebeği Olan Babaların, Babalık Rolü Algısı ile Bebek Bakımına Katılımı Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Kurt, A. G. D. T. (2011). Türkiye'de ailelerin eğitim ihtiyaçları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 27(27).
- Kutluana, Ö. & Şahan, G. (2021). Okulöncesi Dönem Çocukların Eğitiminde Babaların Rolü: Nitel Bir Analiz. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 249-273. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cybd/issue/62173/837524>.
- Kuzu, S., Demir, S. & Canpolat, M. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1089-1105.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 4 (35), 79-91.
- Koç, S. (2017). Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeğinin Türkçe uyarlaması. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Koçak, A.A. (2004). AÇEV. Baba Destek Programı Değerlendirme Raporu.
- Kotoman, H. (2008). Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim Öğretimlerine Katılım Düzeyleri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 1, Ss 135-149.

- Lamb, M.E. (2000), Kùltùrlerarası Bakış Açısı ile Babanın Çocuk Gelişimindeki Rolü ve Önemi, *Sempozyum Raporu, Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayın No:12, İstanbul, s.19-32.*
- Marsiglio, W. (1991). Parent education and support programs for fathers: Outcome effects on paternal involvement. *Early Child Development and Care*, 67, 73-85.
- Mattingly, M.J., Bianchi, S.M. (2003). Gender differences in the quantity and quality of free time: The U.S. experience. *Soc Forces*, 81:999- 1030.
- MEB., (2015). *Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. 0-18 Yaş Aile Eğitimi Programı* erişim adresi: <http://aileegitimi.meb.gov.tr/menu.php?id=5&i=846752>.
- MEB., (2015). *Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. 3-6 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı* tanıtımı erişim adresi: http://aileegitimi.meb.gov.tr/upload/3-6%20WEB_tanitim.pdf.
- MEB, (2014). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı. Ankara. Millî Eğitim Bakanlığı.*
- MEB, (2009). *Hayat boyu öğrenme Belgesi.* <http://mesbil.meb.gov.tr/genel/hayat%20boyu%20%C3%B6%C4%9Frenme%20dokuman.pdf>.
- MEB, (2006). Türkiye'nin Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi. *Millî Eğitim Bakanlığı, Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, Ankara.*
- MEB, (2006). Küreselleşme ve Avrupa Birliği sürecinde Türk Eğitim Sistemi, Yaşam Boyu Öğrenme. On Yedinci Millî Eğitim Şûrası Kararları. *Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.*
- McBride, B.A., Rane, T.R. & Bea, J.H. (2001). Intervening with Teachers to Encourage Father/male Involvement in Early Childhood Programs. *Early Childhood Research Quartely*, 16. U.S.A.: Elsevier.
- Miles, M, B., & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Miller, T. (2010). Annelik Duygusu: *Mitler ve Deneyimler. İstanbul: İletişim.*
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1739). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>.
- Mollaibrahimoğlu, M. (2016). Türkiye'de Yaşam Boyu Eğitim Politikaları. *Journal of Life Economics* 3(özel sayı):119-119.
- Mutlu, H. (2018). Baba Destek Eğitim Programının Aile İşlevleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. (*Yüksek lisans tezi*). *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.*

- MYK, (2018). Hayat Boyu Öğrenme için Anahtar Yetkinliklere İlişkin 22.05.2018 tarihli Konsey Tavsiye Kararı (AEA ile İlişkili Metin). (2018/C 189/01). https://www.myk.gov.tr/images/articles/TYC/Yayinlar/Hayat_Boyu_Ogrenme_icin_Anahtar_Yetkinlikler_Tavsiye_Karari_2018.pdf.
- Nkwake, A. (2009). Maternal Employment and Fatherhood: What Influences Paternal Involvement in Child-Care Work in Uganda? *Gender & Development*, 17 (2), 255-267.
- Norman, H., Elliot, M., & Fagan, C. (2014). *Which Fathers are the most Involved in Taking Care of Their Toddlers in the UK? An Investigation of the Predictors of Paternal Involvement*. Community, Work & Family, 17(2), 163-180.
- Nguyễn, M. H. (2018). Wes Anderson, quirky style and his approach to constructing middle-aged american men with traditional roles= Wes Anderson, phong cách kì quặc và cách tiếp cận của ông trong việc xây dựng người đàn ông trung niên Mỹ với các vai trò truyền thống.
- Oğuzkan, Ş. & Oral G. (1983). Okulöncesi Eğitimi. *İstanbul: Milli Eğitim Basımevi*.
- Oktay, A. & Unutkan Ö. P. (2003). İlköğretime Hazır Oluş ve Okul Öncesi Eğitimle İlköğretimin Karşılaştırılması. *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (145-155)*. *İstanbul: Morpa Yayınları*.
- Onwuegbuzie, A.J., & Johnson, R.B. (2004). Mixed method and mixed model research. In Johnson, R.B., Christensen, L.B. (Eds.) *Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches*, (pp. 408–431). *Allyn and Bacon, Needham Heights, MA*.
- Onwuegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2004). "Enhancing the Interpretation of "Significant" Findings: The Role of Mixed Methods Research". *The Qualitative Report*, 9(4): 770-792.
- Ouane, A. (2008). What stakes for the world forum on lifelong learning? *Yaşam Boyu Öğrenme 1. Dünya Forumu, Paris*.
- Oral, B. & Yazar, T. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52), 1-11.
- Orçan Kaçan, M., Dönmez, Z. & Kimzan, İ. (2020). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı: Anne ve Baba Görüşleri. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 170-179. DOI: 10.21666/muefd.694389.
- Ozan, C., Çelik, N. & Kıncal, R. Y. (2014). Öz-düzenlemeli öğrenme öğretmen inanç ölçeğinin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *1. Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi, İstanbul*. <http://ejercongress.org/pdf/EJERCongress2014-BildiriKitabi.pdf>. adresinden erişilmiştir.

- Ökten, P. (2019). Ailelerin Yaşam Boyu Öğrenme ve Aile Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <https://hdl.handle.net/20.500.12619/74362>.
- Önder, A. (2004). *Konuşarak ve Dinleyerek Anlaşalım: Ailede Etkileşim* (2. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özen, Y. (2011). Algın Öğrenme Teorisi Yaşam Boyu Değişerek ve Gelişerek Öğrenme (Öğrenmeye Sosyal Psikolojik Bir Bakış) *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DSBED) ISSN:1308-6219*,14.
- Özensel, B. (2004). Türk toplumunda çocuğun yetiştirilmesinde annenin rolü: Konya ili örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2 (6), 77-96.
- Özkan, H. (2021). Ortaokul Çağında Benlik Saygısının Cinsiyet, Sınıf Düzeyi Babalık Rolü Algısı ve Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17 (35) , 1755-1784. DOI: 10.26466/opus.787450.
- Özkan, T. (2014). Çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden babalara uygulanan baba katılım programının baba-çocuk ilişkisi üzerine etkisi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özçiftçi, M. (2014). Sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile eğitim teknolojisi standartlarına yönelik öz yeterliklerinin ilişkisi. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Özdemir, A. F. (2018). Okul Öncesi Eğitim Alan 66-72 Aylık Çocukların Baba Katılımı ile Erken Dönem Matematik Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek lisans tezi*). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt 11, Sayı 1.
- Özen, D.Ş. (2009). Ergenlerde Anneden Algılanan Kabul / İlgi ile Benlik-Algısı Arasındaki İlişki: Babadan Algılanan Kabul / İlginin Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*. Cilt 12, Sayı 24, ss. 28-38.
- Özgün, Ö. (2017). *I. Bölüm: Aile ile İlgili Temel Kavramlar ve Tarihsel Süreçte Çocuğun Eğitiminde Aile*. Y. Aktaş Arnas, A. Sığırtmaç, E. Deretarla Gül, Ö. Özgün, M. Yaşar, E. Yılmaz Bolat, G. Hoş, ve Y. Aktaş Arnas (Dü.) içinde, *Aile Eğitimi ve Okul Öncesinde Aile Katılımı* (3. Baskı b.). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Özgündüz, Ö. (2015). Baba Katılımı Eğitim Programının Baba Katılımına ve Okulöncesi Çocukların Sosyal becerilerine Etkisinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*).Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özyürek, A., Şalcı, O. , Mamiyev, D. , Çekiç, İ. , Sağlam, C. & Nazlı, B. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Baba Katılımının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Uludağ*

Parke, R.D. (1981). *Fathers*. Cambridge: Harvard University Press.

Pekkarakaş, E. (2010). 3-6 Yaş Çocukların Babalarının Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Eğitime Katılım Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Pleck, J. H., & Masciadrelli, B. P. (2004). Paternal Involvement by U.S. Residential Fathers: Levels, Sources, and Consequences. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (p. 222–271). John Wiley & Sons Inc.

Pontes, C. M. (2006). Building a Place for The Father as an Ally for Breast Feeding. *Midwifery*, 1-7.

Poyraz, M. (2007). Babaların babalık rolünü algılamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (*Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Pratt, K.K. (2016). The Influence of Paternal Role Upon Father Involvement Among Army Fathers Serving on Active Duty. Kansas State University Electronic Theses, Dissertations, and Reports. <http://hdl.handle.net/2097/32911>.

Razon, N. (1987). *Çocuk Eğitiminde Babanın Rolü*. Pembe Bağcık Dergisi Gözlem Yayıncılık, 1, 1-3. Roberts, D., Coakley, T.M., Washington, T.J. & Kelley, A. (2014). *Fathers' Perspectives on Supports and Barriers that Affect Their Fatherhood Role*. Sage Open, 1-10. <https://doi.org/10.21764/efd.79771>.

Ross, D. J. (1995). A study of lifelong learning in the humanities at the college of DuPage (Master's thesis).

Samancı, O. & Ocakcı, E. (2017). Hayat Boyu Öğrenme. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (24), 711-722. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/33599/351270>.

Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F. & Bremberg, S. (2007). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. *Acta Paediatrica*, 97, 153-158.

Sever, M. (2002) Toplumsal, Kültürel Bağlamda Babalık Kurgu ve Pratiklerinin Çocuk Eğitimine Etkileri. (Üç Kuşak Babalar Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma). (*Yüksek Lisans Tezi*). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sever, M. (2015). Kadınlık, annelik, gönüllü çocuksuzluk: Elisabeth Badinter'den Kadınlık mı Anelik mi?, Tina Miller'dan Anelik Duygusu: Mitler ve Deneyimler ve Corinne Maier'den No Kid üzerinden bir karşılaştırmalı okuma çalışması. *Fe Dergi* 7: 71-86.

- Sorakin, B.Y. (2019). 3-6 Yaş Çocuğu Olan Babalar İçin Hazırlanan Baba Psiko-Eğitim Programının Baba-Çocuk Etkileşimi Üzerine Etkisi. (Doktora Tezi). *Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa*.
- Sugeçti, F. (2019). Yaşam Boyu Öğrenme Çerçevesinde İlkokulda Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımının Öğrenci Başarısına Katkısına Yönelik Bir İnceleme. (Yüksek Lisans Tezi). *Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın*.
- Şahin, H. (2012). Beş Altı Yaşında Çocuğu Olan Babaların, Babalık Rolünü Algılamaları ile Aile Katılım Çalışmalarını Gerçekleştirmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Şahin, H. & Demiriz, S. (2014). Beş Altı Yaşında Çocuğu Olan Babaların, Babalık Rolünü Algılamaları ile Aile Katılım Çalışmalarını Gerçekleştirmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181 (181), 273-294. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/21491/230379>.
- Şahin, F.T., Çoşgun, A.A. & Kılıç, Z.N.A. (2017). Babaların Çocuklarıyla Vakit Geçirme Durumlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 37, sayı 1, Ss 319-349.
- Şahin, F.T. & Özbey S. (2007). Aile Eğitim Programlarına Baba Katılımının Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. Cilt 18, Sayı 1, Ss 39 – 48.
- Şalcı, O. (2020). Baba Destek Eğitim Programının Babalık Rolü Algısına ve Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Oyun Becerilerinin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). *Karabük Üniversitesi, Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Karabük*.
- Şişman, M. (2010). Eğitim Bilimlerine Giriş. Ankara: Pegem Yayınları.
- Şölen, Y. (2020). 4-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Babaların Ebeveyn Tutumları ve Yaşam Boyu Öğrenmelerinin Baba Eğitim Programına Katılım Durumuna Göre İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). *Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli*.
- Şölen, Y & Ulusoy. Y.Ö. (2020). Investigation of The Effect of Father Education on The Perception of Fatherhood In The Lifelong Learning Process. *European Journal of Education Studies*. Vol 7, Issue 12, DOI:1046.827/ejes. v7i12.3424.
- Taşkın, N. (2011). Çocukların Gelişiminde Katkıları Unutulanlar: Babalar. *Eğitime Bakış Dergisi*. Sayı 20, Ss 43-47.
- Telli, A. A. (2014). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum).
- Telli, A.A., & Özkan, H. (2016). 3-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algısı ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi*. 6(2):127-134.

- Tezel Şahin, F. & Özbey, S. (2007). Aile Eğitim Programlarına Baba Katılımının Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18 (1), 39-48. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/48458/613785>.
- Tezel Şahin, F., & Özyürek, A. (2011). *Anne Baba Eğitimi ve Okul Öncesinde Aile Katılımı*. İstanbul: Morpa.
- Timurturkan, M. (2009). Sosyal Problemler Sosyolojisi: Dünya'dan ve Türkiye'den Örnekler. *Siyasal Yayıncılık*.
- Toprak, M. & Erdoğan, A. (2012). Yaşam boyu öğrenme: Kavram, politika, araçlar ve uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 69-91.
- Tuğrul, Y. G. (2019). *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadınların Annelik Deneyimleri Üzerine Bir Saha Çalışması*. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (3), 71-90. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/jscs/issue/49688/637035>.
- Tuğrul, B. (2006). Okul öncesi dönemde düşünme becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı bir süreç olarak drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 67-77.
- Türe, H. (2010). Sosyal Bilgiler Dersinde Aile Katılımına Dayalı Etkinliklerden Yararlanma: Bir Eylem Araştırması. (Doktora Tezi). *Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir*.
- Türkoğlu, B., Çeliköz, N., & Uslu, M. (2013). 3-6 Yaş Aralığında Çocuğu Olan Babaların Nitelikli Zaman Algılarına Dair Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 54- 71.
- Türkoğlu, D. & Gültekin Akduman, G. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algısı ile Çocuklarının Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (03), 224-241. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ksbd/issue/17276/180495>.
- UNESCO, (1972). Learning to be: The world of education today and tomorrow. Paris.
- Ural, O. & Ramazan, M. O. (2007). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü. In Özdemir, S. Bacanlı, H ve Sözer, M. (Eds.) Türkiye'de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri. *Ankara: Türk Eğitim Derneği*. s.11-61.
- Uzun, A., (2021). Kamu sektöründe çalışan kadınların yaşam boyu öğrenmeleri ile öz güvenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). *Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın*.
- Uzun, P., M. (2019). Babalık Rol Algısının Baba Katılımı Üzerindeki Etkisinde Eş Desteğinin Aracılık Rolünün İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya*.

- Ünüvar, P. (2008). Babaların 3-6 Yaş Grubu Çocuklarıyla Geçirdikleri Zamanın Niteliğini Belirleme ve Geliştirme. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ünlü, Ş. (2010). Babamın Çocuğu Çocuğumun Babası Olmak: 0-8 Yaş Aralığında Çocuğu Olan Babaların ve Onların Babalarının Çocuk Bakımına Katılım Patternlerinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ünlü, B. (2022). Çocukların Duygu Anlama Becerilerinin Babaların Babalık Rolü Algıları ve Duygu Sosyalleştirme Davranışları Bağlamında İncelenmesi (Doktora Tezi). Karabük Üniversitesi, Lisans üstü Eğitim Enstitüsü.
- Verma, G. K. & Mallick, K. (2005). Researching education: Perspectives and techniques. London: Falmer Pres.
- Wightman, L., & Moriarty, B. (2012). Lifelong learning and becoming a mother: evaluation of the Young Parents Program. International Journal of Lifelong Education, 31(5), 555-567.
- Yakıcı, A.P. (2018). Okulöncesi Velilerinin Aile Katılımını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Yavuzer, H. (2015). Çocuk Eğitimi El Kitabı (33. b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, Ö. (2019). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaşında Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algıları ile Empatik Eğilimlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, M. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. acikerisim.bartın.edu.tr.
- Yogman, M., Garfield, C. F., Bauer, N. S., Gambon, T. B., Lavin, A., Lemmon, K. M., ... & Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health. (2016). Fathers' roles in the care and development of their children: The role of pediatricians. Pediatrics, 138(1).
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). Günümüzde Erkeklerin Gözünden Babalık ve Aile (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Zhao, F., Liu, M. & Li, S. (2020). Paternal Coparenting Behavior and Adolescent Prosocial Behaviors: Roles of Parent-Child Attachment, Peer Attachment, and Gender. *Children and Youth Services Review*. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105629>.

EKLER

Ek 1: Ölçek Yönergesi

Değerli Katılımcı,

Bu anket Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans programında Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN danışmanlığında yürütülen “**4-6 Yaş Okulöncesi Dönemde Çocuğu Bulunan Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Motivasyonunun Babalık Rolü Algısına Etkisi ve Babaların Eğitime Katılma Durumlarının Değerlendirilmesi**” başlıklı tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın veri toplama araçları 3 bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde sizinle ilgili demografik bilgiler yer almakta olup bu araştırma için oluşturulmuştur ve bölüm yedi sorudan ibarettir. İkinci bölümde “Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme ” anketi yer almaktadır. Cevap maddeleri "Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle katılıyorum" şeklindedir. Üçüncü bölümde ise “Babalık Rolü Algı Ölçeği” yer almaktadır. Cevaplarınızı “Hiç Uygun Değil, Pek Uygun Değil, Kararsızım, Kısmen Uygun, Tamamen Uygun” şeklinde size uygun olanı işaretleyiniz.

Bütün isimler ve cevaplar gizli tutularak araştırma amacına yönelik kullanılacaktır. Hiçbir soruyu boş bırakmamanız araştırma verilerinin toplanması bakımından önemlidir. Anket sonunda araştırmaya gönüllü olarak katıldığınıza dair ONAM bölümü bulunmaktadır. Bu bölümü işaretlemenizi bekliyoruz. Değerli vaktinizi ayırıp araştırmaya katkı sağladığınız için teşekkür ederiz.

Özlem KUTLUANA

Yüksek Lisans Öğrencisi

Okulöncesi Öğretmeni

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

I.BÖLÜM- KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu bölümde sizinle ilgili kişisel bilgiler bulunmaktadır. Lütfen ilgili seçeneğin yanındaki parantezin içine (x) koyunuz.

1.Yaş	(Yazınız)
2.Eğitim Düzeyiniz	☐ Okur yazar değil ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Ön lisans mezunu ☐ Lisans mezunu ☐ Lisans üstü ☐ Diğer (Belirtiniz)
3.Mesleğiniz	☐ Kamu ☐ Özel Sektör(mesleğinizi yazınız)
4. Eşinizin Çalışma Durumu	☐ Çalışıyor ☐ Çalışmıyor
5.Eşinizin Eğitim Düzeyi	☐ Okur yazar değil ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Ön lisans mezunu ☐ Lisans mezunu ☐ Lisans üstü ☐ Diğer (Belirtiniz)
5.Sahip Olduğunuz çocukların Yaşları ve Cinsiyetleri 1.Çocuk: 2.Çocuk: 3.Çocuk: 4.Çocuk:	
6. Aylık Gelir Durumunuz: ☐ 2000 TL ve altı ☐ 2001 TL – 3500 TL arası ☐ 3501 TL - 5000 TL arası ☐ 5001 TL ve üzeri	

Ek 3: Çalışanların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe Formu (ÇYBÖÖ TF)

Lütfen aşağıdaki maddeleri okuyarak sizin için en uygun seçenek ile cevaplayınız.

1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum

	Maddeler	1	2	3	4	5
Tutku Alt Boyutu	1. İşimde uzun yıllar aktif olarak çalışmak istiyorum.					
	2. Mümkün olduğu taktirde uzun süre çalışmak istiyorum.					
	3. Öğrenmeye karşı tutkuluyum.					
	4. İşime uygulayabileceğim şeyleri, sadece öğrenmeyi sevdiğim için öğreniyorum.					
	5. Kariyer hedeflerimi gerçekleştirmeye ihtiyaç duyduğum için öğreniyorum.					
	6. İşimde kendimi fazlasıyla motive olmuş hissediyorum.					
	7. Seçtiğim alanda olabileceğimin en iyisi olmak için öğreniyorum.					
	8. Kendimi kariyerime adadığım için öğreniyorum.					
Korku Alt Boyutu	9. İşimi kaybetmekten korktuğum için öğreniyorum.					
	10. Şu anki kurumumda istihdamımın devamı için öğreniyorum.					
	11. İşimi kaybetmemek için yeni beceriler öğreniyorum.					
Hırs Alt Boyutu	12. Belirli hedeflerim olduğu zaman daha iyi öğreniyorum.					
	13. İşimde yaptıklarımla hatırlanmak istiyorum.					
	14. İstihdamın düzenli ve güvenli olduğu yerde çalışmak istiyorum.					
	15. Nasıl gerçekleştireceğimden emin olmasam da önümüzdeki on yıl içerisinde işimde olmak istediğim yerle ilgili öngörüm var.					
	16. Terfi almak isterim.					

Ek 4: Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)

Lütfen aşağıdaki maddeleri okuyarak sizin için en uygun seçenek ile cevaplayınız.

A=Hiç Uygun Değil, B=Pek Uygun Değil, C=Kararsızım, D=Kısmen Uygun, E=Tamamen Uygun

	Hiç Uygun Değil	Pek Uygun Değil	Kararsızım	Kısmen Uygun	Tamamen Uygun
1.Bir baba, çocuğunu okul bahçesine götürebilmelidir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
2.Baba evdeki tek otorite figürü olmalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
3.Çocuğuna renkleri, eşyaların isimlerini öğretir	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
4.Gerektiğinde çocuğunu döverek cezalandırır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
5.Baba çocuğuyla oyun oynamalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
6.Çocuğunun hangi televizyon programlarını izlediği ile ilgilenmelidir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
7.Gerektiğinde çocuğundan özür dilemelidir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
8.Her ne sebepten olursa olsun, çocuğunun yanında ağlamamalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
9.Ergenlik dönemindeki çocuğuna cinsel konularda bilgi vermemelidir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
10.Hangi yaşta olursa olsun çocuğunun cinsel konulardaki sorularını cevaplamalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
11.En önemli görevi ailesinin bakımı için gerekli parayı kazanmaktır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
12.Bebekleri bebek arabası ile dolaştırmak babalara yakışmaz.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
13.Baba çocuğunun tüm sorularını cevaplamalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
14.Çocuğu ile şakalaşmalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
15.Eşi kadar olmasa bile, bir baba bebek bakımından anlamalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
16.Babaların çocuklarını açıkça takdir etmeleri onları şımartabilir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
17.Çocuğu ile sık sık sohbet etmelidir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
18.Çocuğuna yeni oyunlar öğretmelidir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
19.Çocuğuna oyuncak almalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
20.Çocuğun sorularını cevaplamalıdır, ancak onunla oturup sohbet etmesi uygun değildir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
21.Kız olsun erkek olsun çocuğu istediğinde onunla sırdaş olmalıdır.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
22.Bir çocuğun, babasıyla her konuda konuşması uygun değildir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
23.Bir baba erkek çocuğuyla kız çocuğuna oranla daha çok ilgilenmelidir.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
24.Erkek çocuklar babalarıyla, kızlar anneleriyle oynamaz.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
25.Çocukla cinsel konuları konuşmak demek, onunla	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)

Ek 5: Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket bilimsel amaçlı olup vereceğiniz yanıtlar araştırma dışında kullanılmayacak ve gizliliğe özen gösterilecektir. Aşağıda yer alan sorular “**Okulöncesi Dönem Çocukların Babalarının Yaşam Boyu Öğrenme ve Çocuklarının Eğitimine Katılma Durumlarını Belirleme**” ye yönelik bir araştırmadır. Araştırmaya verdiğiniz katkılar için teşekkürlerimi sunarım.

Özlem KUTLUANA

Bartın Üniversitesi

A. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1.Yaş	(Yazınız)
2.Eğitim Düzeyiniz	☐ Okur yazar değil ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Ön lisans mezunu ☐ Lisans mezunu ☐ Lisans üstü ☐ Diğer (Belirtiniz)
3.Mesleğiniz	☐ Kamu ☐ Özel Sektör(mesleğinizi yazınız)
4. Eşinizin Çalışma Durumu	☐ Çalışıyor ☐ Çalışmıyor
5.Eşinizin Eğitim Düzeyi	☐ Okur yazar değil ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Ön lisans mezunu ☐ Lisans mezunu ☐ Lisans üstü ☐ Diğer (Belirtiniz)
5.Sahip Olduğunuz çocukların Yaşları ve Cinsiyetleri 1.Çocuk: 2.Çocuk: 3.Çocuk: 4.Çocuk:	
6. Aylık Gelir Durumunuz: ☐ 2000 TL ve altı ☐ 2001 TL – 3500 TL arası	

- () 3501 TL - 5000 TL arası
() 5001 TL ve üzeri

B. OKULÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARIN BABALARININ EĞİTİME KATILMA DURUMLARI BELİRLEME

1. 4-6 yaş grubundaki çocuğunuza günlük ne kadar zaman ayırıyorsunuz? İşaretleyiniz (X). () Yarım saatten az () Yarım saat ile bir saat arası () Bir- İki saat arası () İki- üç saat arası () Üç saatten fazla
2. 4-6 yaş grubunuzdaki çocuğunuzla geçirdiğiniz zaman diliminde; a. Ev içi ne gibi etkinlikler yapıyorsunuz? b. Ev dışı ne gibi etkinlikler yapıyorsunuz?
3. 4-6 yaş grubundaki çocuğunuzun okulöncesi eğitimine yönelik yaptığınız etkinlikler nelerdir?
4. 4-6 yaş grubundaki çocuğunuzun okulöncesi eğitimine yeterince katıldığınızı düşünüyor musunuz? a. Cevabınız “Evet” ise açıklayınız. b. Cevabınız “Hayır” ise katılamama neden ya da nedenleriniz nelerdir? Açıklayınız.
5. Çocuğunuzu/çocuklarınızı yetiştirirken onların eğitiminde ya da yetiştirilmesinde zorlandığınız ya da kendinizi eksik hissettiğiniz konular nelerdir? Açıklayınız
6. Bu zorlukların ve eksikliklerin giderilmesi için neler yaparsınız? Açıklayınız.
7. Günlük yaşantınızda ve iş yaşantınızda kendinizi geliştirmek adına ne tür etkinlikler gerçekleştirirsiniz? Açıklayınız a. Kişisel Gelişim Adına b. Mesleki Gelişim Adına

Ek 6: Etik Kurul Onayı

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu
ONAY BELGESİ

Protokol No:	2021-SBB-0001
Araştırmanın Başlığı:	4-6 Yaş Okulöncesi Dönemde Çocuğu Bulunan Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerinin Babalık Rolü Algısına Etkisi ve Babaların Eğitime Katılma Durumlarının Değerlendirilmesi
Proje Yürütücüsü:	Özlem KUTLUANA
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	01.01.2021
Karar Tarihi:	08.01.2021
Toplantı No:	1

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından 08.01.2021 tarihli ve 1 numaralı toplantıda 2021-SBB-0001 numaralı başvuruya araştırma için ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Ek 7: Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni

T.C.
BARTIN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-64441482-605.01-24220896
Konu : Araştırma İzni (Özlem KUTLUANA)

15.04.2021

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Bartın Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 29.03.2021 tarihli ve 2100028553 sayılı yazısı.

Bartın Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ilgi yazı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özlem KUTLUANA'nın "4-6 Yaş Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Bulunan Babaların Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerinin Babalık Rolü Algısına Etkisi ve Babaların Eğitime Katılma Durumlarının Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Müdürlüğümüze bağlı resmi bağımsız anaokullarında ve resmi ana sınıflarında veri toplama araçlarını uygulama isteğini bildirmiştir.

Araştırmanın virüsün etkilerinden korunmak amacı ile Müdürlüğümüze bağlı resmi/özel okul ve kurumlarda öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin katılımı ile yapılması planlanan il/ilçe, ulusal ve uluslararası düzeydeki sosyal etkinliklerin (toplantı, çalıştay, sempozyum, konferans, forum, ödül töreni, spor müsabakası, yarışma vb.) tedbiren iptal edilmesi ve yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının Müdürlüğümüze bağlı resmi bağımsız anaokullarında ve resmi ana sınıflarında uygulanmasına 2020/2 No'lu Genelge doğrultusunda izin verilmiş olup, Araştırma İzni Müdürlük Makam Olur'u yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Oğuzhan ACAR
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler:

- 1- Makam Olur'u (1 Sayfa)
- 2- Değerlendirme Formu ve Ekleri (39 Sayfa)

Dağıtım:

Resmî Anaokulu Müdürlüklerine
Ana Sınıfı Bulunan Resmî Okul Müdürlüklerine
İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerine

Adres : Bartın İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Telefon No : 0 (378) 227 68 90

E-Posta : urge74@meh.gov.tr

Keş Adresi : meb@hu01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Ar-Ge Birimi

Unvan : Teknisyen

Faks 3782271096

İnternet Adresi: <http://bartinarge.meb.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 49dc-aab0-37b4-a526-665a kodu ile teyit edilebilir.

Ek 8: Ölçek Kullanım İzinleri